

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVENSIS

6303

6306

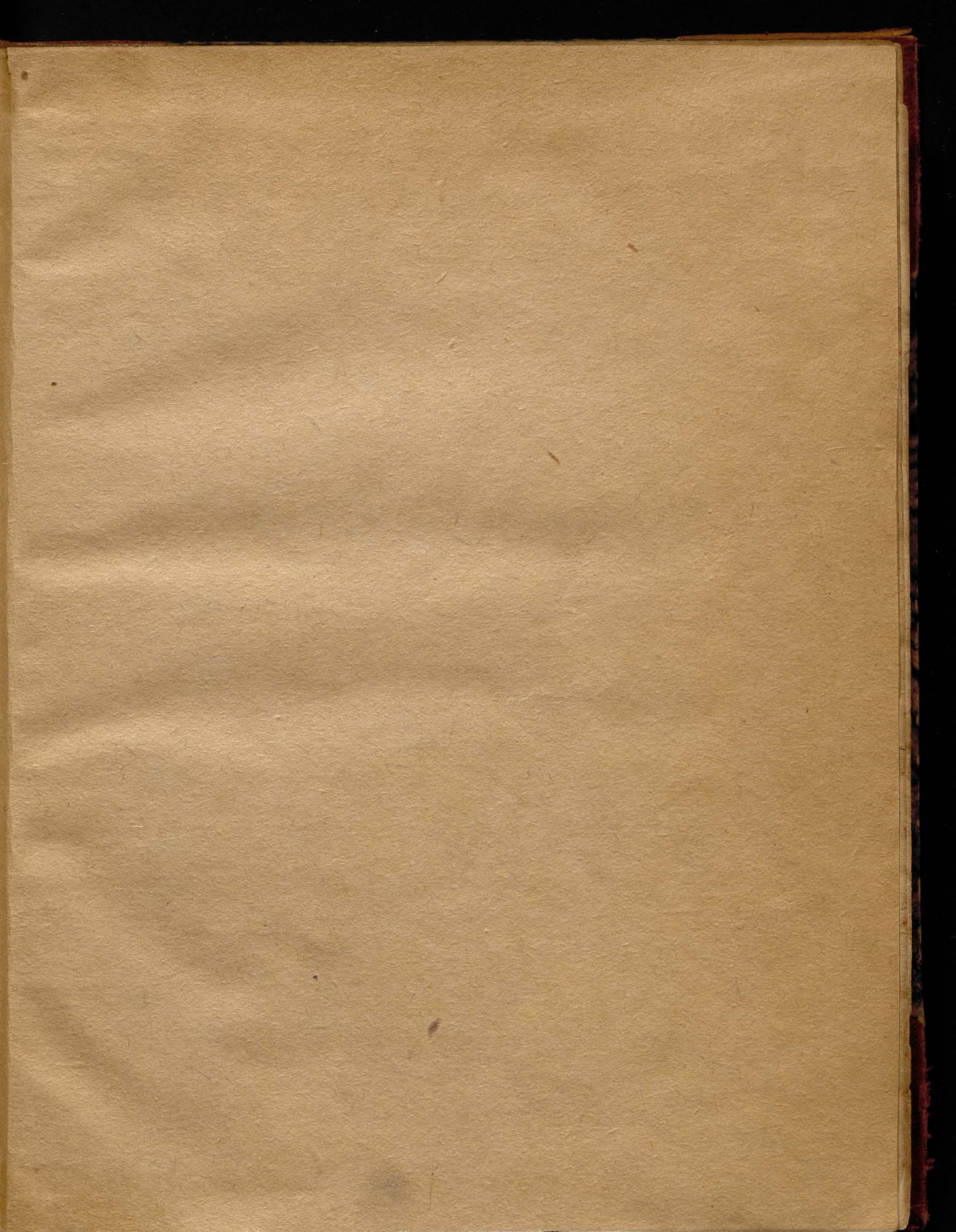
PRAWO

II

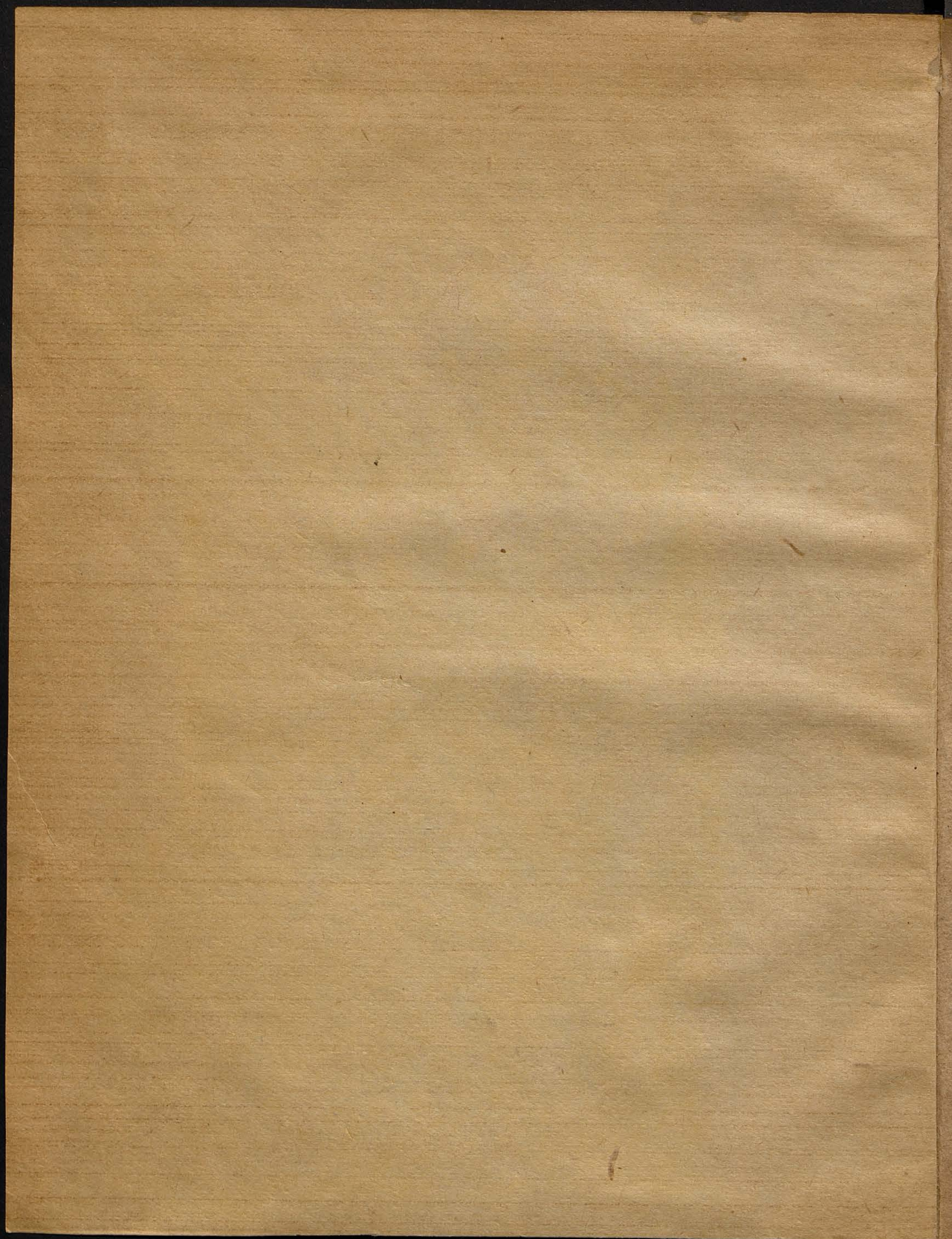

Fms 6303-6306

готон.

Wysieci

G. A. Ewenkeliū : De privilegiis

1607

6303. - Jus 6306

AMICI AD AMICUM
SUPER EPISTOLA
DE
STATU TRACTA-
TVVM PACIS AMICI AD AMICVM

Responsio.

Nec non solita & exactis ipsis deprompta
Informatio,

Qua contra Ioannem Adlerum Salvium
Legatum Suecicum, & Claudium de Mesmes Comitem
de Avaux, ministrum Gallicum

*Culpam retardatorum Pacis tractatum, penes regem Galliae & reginam
Sueciae residere ostenditur.*

Adiuncta est amico critica admonitio ad Galliae legatos Mona-
sterium Westphalorum Pacis tractandae titulo missos

*Item observationes N. N. Germani Franci ad epistolas quas ijdem gallia Legati ad singulos
Sa: Imp. Princ. & dietam Francofurtiensem scripsere die 6. Aprilis*

6305. Jus.

ANNO M. DC. XLV.

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILLINOIS

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILLINOIS

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILLINOIS

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILLINOIS

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

MAGNIFICE

ET

NOBILISSIME DOMINE,

Amice plurimum honorande.

MISISTI iam pridem ad me exemplum epistolæ ab Amico, ut aiebas (cuius tamen nomen non edebas) in negotio famigeratissimorum Pacis tractatum ad te scriptæ; simulque significasti, esse etiam te ex eorum numero, qui unâ cum Amico epistolæ Scriptore, ante hac ferè opinati sint, Regna (puta Gallix & Suecix) pacis odio moras necere: Nunc tamen vereantur, ne Austriaci adhuc paci bellum præferant: Noluisset tamen iudicium tuum ad unius partis informationem præcipitare, sed hætenus sustinere, dum à me, ut qui in eorum, qui hæc tractent, penetralibus habitem, si aliter se res habeat, edoceare; Quod ut vel Amicitix pristinx nostræ, vel compluri-

um aliorum votis dem, amicè rogabas, paratum te ostendens, meliore informatione accepta, non modo ipse in priore sententiâ tuâ persistere, sed in eandem etiam amicum reducere, & confirmare. Huic tam honestæ petitioni, ut satisfacerem, tãetsi, quàm variis subiectum obtrektionibus opus in me susciperem, non ignorarem, facillè tamen me vel memoriâ eius, quæ olim inter Nos contracta fuit, amicitix, vel spe fructus, quem ostendebas, propositi, aducipatiebar; Jamque adeo ad scribendum me comparaueram, quando, ecce, litteræ à Serenissimo Rege Daniæ sunt allatæ, quibus Maiestati Cæsareæ ille & dictam epistolam, & aliam à Domino Claudio de Mesmes Comite d' Auaux ministro Serenissimi Regis Franciæ ad se in eadem hæc materiâ scriptam communicabat; simulque constitit, primùm quidem, quæ in priore illâ epistola ab Amico

A 2 ad

ad te data afferbantur, à Ioanne Ad-
lero Salvio Aulæ Cancellario Seren-
nissimæ Regiæ Sueciæ, eiusque ad
dictos tractatus Legato pro veris &
ex mente sua scriptis agnosci; ac mox
eundem ipsum eius esse authorem.

Fecerunt hæc, ut scribendi impe-
tum aliquantum cohiberem, primum
miratus non sum, quod tu ad me scri-
bens nomen Amici non edideras, &
ex hoc veritus, cum eodem ne collu-
deres, aut certe tantum iâ & à pristinâ
nostrâ amicitia & veritate esses alie-
nior, quanto magis adversariis factus
amicus. Veruntamen sicut tu hoc,
jure veteris amicitia, à me impetra-
bas, ne temere sinistra aliquid de te
crederem doceri cupere profite-
nte: ita illud, quod Amicum, quandiu is
latere voluerat, non prodideras, fidei
tuæ facile tribuebam.

Subibat autem inter hæc aliud ma-
gis metuere, videlicet, ne, cum res ad
Cæsarem esset delata, jamque in pu-
blicâ omnium luce versaretur, vo-
luntati Sacræ Cæsareæ Majestatis, vel
eorum, quibus ad hoc officij præ-
standum paratior, & amplior est sa-
cultas, seripione mea praverterem.

Nec sane diu fuit, cum huc perla-
tum est à Serenissimo Electore Sa-
xonix apud dictum Serenissimum
Regem Daniæ partes Cæsaris con-
tra Claudium Memesium in hac cau-
sa ita defensas fuisse, ut ei, qui idem
vellet aggredi, ne actum ageret, ve-
rendum esset.

Iterum ergo dum id responsum in
publicum prodiret, expectandum
mihi fuit. At enim cum id linguâ
Germanicâ scriptum, ne hæctenus,
quod sciam, fuerit editum, forte et-

iam non edendum; & tua (quod pro-
ximis tuis ad me significas) atque A-
micorum constantia nutare iam in-
cipiat, silentium meum pro diffiden-
tiâ causâ interpretantium, statui non
tacere diutius, sed breviter intra pri-
vatæ Epistolæ modum ostendere,
culpam protracti belli, sive retarda-
tæ de pace actionis, non esse in Au-
gustam Domum Austriacam, sed in
Adversarios conferendam.

Ac ne te multis morer, videndum,
unde exorsi, quibus adversarij argu-
mentis contrarium tibi & alijs per-
suadere conentur. Et Amicus qui-
dem tuus, (cuius Epistolæ apogra-
phum unâ cum P. S. hic sub Num.
I. tibi remitto) ad te ita infit: *Vi igi-
tur desiderio tuo, satis facerem, insinuari
me ipsorum huius rei actorum familiari-
tati, eorum querationes, pro E. contra,
quam potui accuratissime inquisivi: Et,
ut candide dicâ, quod sentio: Esi antehæc
ferè opinatus sim, Regna pacis odio mo-
ras neclere; vereor tamen ne Austriaci
adhuc paci bellum præferant.* Effatum
hâud levis momenti! quale id sit, &
quàm rite pronunciatum, perpen-
dendum aliquantum, ne temere vel
reijciatur, vel admittatur! *Et insinuari,*
ait Amicus tuus, *me familiaritati huius
rei actorum.* Imo, sicut ex alterâ editi-
one epistolæ eiusdem ad finem libelli
à Claudio Memesio Comiti d' Auau
vulgati annexa patet, ipse Amicus tu-
us unus & præcipuus est huius, de
qua agitur, rei Actorum, & quidem
adversarius Salvius! Quid suades,
Amice, huiusne ego in hac causâ Iu-
dicis cognitionem subibo, an excipi-
am? Plena, inquis, res periculi! Sed
vide, quam mihi fiduciam causæ bo-
nitas

nitas

nitas faciat: non excipiam, sed patiar
in causâ procedere etiam Iudicem
adversarium. *Rationes*, inquit, *eo-
rum pro & contra, quam accuratissimè
potui, inquisivi.* Laudo equidem, si ve-
rùm dicit, & id officii, quod susceptû
ab illo video, ratio postulabat; Et
quin rationes quidem adversæ partis
sat exploratas habuerit haud multum
disputem. At de altero, quod non mi-
nus necessarium erat, nempe, ut æ-
que de alterius etiam partis rationi-
bus edoctus fuerit, admodum dubito,
& ne credam, plurima prohibent:
locus, tempus, & res ipsæ, ac homi-
nes, per quos illæ tractatæ, multum
ab illo & remoti & alieni. Audiam ta-
men iudicium! Sed tuam fidem, ô o-
ptime Salvi, ne te amore, vel odio
partis in transversum rapi patiaris, a-
lio qui non effugiturus syndicatam!
Etsi, pronunciat, *ante hæc ferè* (dixit
set verè, si verum voluisset dicere!)
*opinatus sim, Regna pacis odio moras ne-
ctere, verèor tamen ne Austriaci adhuc
paci bellum præferant.* Sanè contremu-
eram, & sub ipsum sententiæ ferendæ
punctum, dum perpendere, quam
rem fecissem, tanti causam momenti
iudicio adversarii committendo, iam
penè temeritatem meam damnabam.
Sed ad me iam redeo, quasi frigidâ a-
spersâ excitatus. Salva res est! Nam
ut video, de præteritis quidem
tantum non triumphamus, iu-
dice adversario; de præsentibus
non damnamur! O magna & in-
superabilis vis veritatis, quæ quantû-
vis in adversarii pectore reluctan-
tis compede affectus constricta tene-
ri se non patitur, sed per obstantes

passionum custodias eluctata verum
bonæ causæ testimonium perhibet!
Nimirum de iis, quæ tractatum Ham-
burgensem præcesserunt, sat fatetur
Austriacos absolvendos; de aliis ad-
huc veretur. Age ergo de præteritis
sic satis tuti, videamus, ut metum ex
præsentibus conceptum ipsi adima-
mus.

Sed hem quid accidit? Quid hoc
monstri ad me affertur? acta, gesta,
sententia, planè corrupta, vel falsifi-
cata! Lege, O amice, epistolam Ami-
ci tui sub nomine Salvii Ambsteloda-
mi excusam, & ad calcem libelli à
Claudio Memesio Comite d' Auaux
sparsi annexam, hic sub N. 2. repræ-
sentatam: & vide, quæ fideliter à me
ex apographo epistolæ amici tui ad
me misso recitata fuere, quam non
probè & syncerè, sed planè perversè
& corruptè edantur? In quem modû
Amicus tuus ad te scripserit, iam me-
cum recognovisti; At idem apud Me-
mesium quid dicat, cognosce. *Vi igitur
desiderio tuo satisfaciam, & candidè
dicam, quod res est; Etsi nonnulli
ante hæc opinari sint. Regna pacis odio,
moras nectere: Nunc tamen omnibus
notum est, Austriacos adhuc paci bel-
lum præferre; Quæ, malum, ista im-
probitas? Aliusne Amicus tuus, O
amice, & alius Salvius? an unus idem-
que homo ex eodem ore calidum &
frigidum efflans? Pro cessus, iudiciû,
sententia, pleraque omnia hic alia &
perversa! An fortè manus Gallica e-
pistolam hanc fugæ appendens falcem,
sive falsum hoc, in alienam messem
immisit? Ita videlicet, ut Salvius aliud
inter amicos, aliud inter Gallos, a-*

liud fecum, aliud adlibellum (an li-
bellam?) Memefii appensus loqua-
tur? O miseram, si sic est, Salvij & Sue-
corum conditionem! Sed quid si ve-
teratores Memefius & Salvius ita mu-
tuas operas locant, ut, quod hic asse-
rit, ille neget, quod unus dat, alter
tollat? Tum verò possis dicere, lon-
gè miseriores conditionem eorum,
quibus his cum Pacificatoribus, seu
verius Vertumnis, tam à tot annis fu-
erit colluctandum! Tu, ô Amice, ve-
rum esse utrumque crede, nec aliter
hactenus hanc tractatum fabulam
fuisse actam, quam ut, quod hodie
placeret, cras displiceret, quod hic
fateretur, ille inficiaretur. Sed iam
satis huic loco immorati, proceda-
mus in pace ad ulteriora.

Subdit itaque Amicus tuus: *Non
opus est Electoris Saxonia, & Sigismun-
di Marchionis Brandenburgici tractatus
cum Suevis repetere. Nec quibus vicissi-
tudinibus Franciscus Albertus, Iulius
Henricus, & Franciscus Carolus Duces
Lauenburgici, tum Augustus Brun-
svicensis diu circumducti, tandem pra ta-
dio rem deseruere. Nota iam tibi sunt ista
ludibria.* Hec opinor vult dicere,
quod Memefius p. 3. suæ Epistolæ
fab Num. 3. appolita: *Austriacos
negotium per tot Mediatorens transmit-
tendo id duntaxat promissum voluisse, ne
illi per varias manus erranti, nouamque
formam subinde induenti, certus aliquis
modus, finisq, posset imponi.* At dicere,
non debebat, si memor fui esse vole-
bat, paulò ante professi, se ante has,
(vtique ex actis Tractatum Håbur-
gensem antecedentibus) *ferè opina-
tum esse Regna (Gallix & Sueciæ) pacis
odio moras nettere.* Atqui hunc tra-

Statum illis iam memoratis omnibus
posteriorem fuisse certum est; quo-
modo ergo ex iisdem præmissis con-
traria prorsus inferri consequentia!
Nec ipse sibi, nec ratio constat. C. A.
S. A. R., pace cum Serenissimo Ele-
ctore Saxonix 30. Maij Anno 1635.
Pragæ couclusa, eandem & in atticu-
lis illius conventionis publicè coro-
nis aduersariis, & mox priuatim co-
ronæ Sueciæ, siue eius Cancellario
Oxenstirnio, qui tum in ipsa Saxonix
exercitum habebat, per dictum Fle-
ctorem obtulit: Abiit inde Oxenstir-
nius (siue quod persona Electoris nõ
placeret, siue aliud causatus) VVif-
mariam in Ducatum Megapolitanum
concedens. Prosecutus abeuntem
Cæsar, per ipsummet Ducem Mega-
polititanum, ad tractatus inuitandum,
curauit. Nullo vtrobiquis effectu?
quæ culpa in hoc Cæsaris? Cum inde
quoque discessisset Oxenstirnius ve-
la in Sueciam faciens, intellectumq;
esset (Foppio ab Aisema eâ de re ad
Cæsarem referente) eundem à tra-
ctatu cum Serenissimo Electore Brå-
deburgico ineundo non abhorre-
re: non intermisit Cæsar, quin quasi fu-
gienti insisteret, eumque delegaret
Mediatorem, qui illi & ex personâ suâ
acceptior, & loco ipso esset vicinior.
Igitur etiam per hunc Electorem si-
ue eius subdelegatum Marchionem
Sigismundum de pace agi cceptum.
Ac ut Cæsar nihil, quod ad pacem
conferre posset, omitteret, pendente
adhuc isthoc tractatu, etiam Regis
Danix interpositionem libenter &
merito admisit. Nec Ducibus Lavvè-
burgensibus subinde se se offeren-
tibus copiam exercendâ in eo indu-
stris

stria sua negavit. Quid hinc inferunt aduersarii? Pacem à Cæsare questam non fuisse? Prorsus inconcinne! Vt si quis illum, qui vbiuis, & per plures amicos & paratios, & per obuium quemuis amatam nolentem abiit, repulsam dedisse, & non accepisse contendat. Et tanta profecto eorundem aduersariorum est procacitas, vt in his sibi, quàm rationi ipsimet plus concedi æquum existiment. Iam tibi, O Amice, paulatim, vt opinor, patescit, vnde ludibria proficiscantur.

Quid iam postea amicus tuus? *Id saltem, ait, probe notari conuenit, quod cum ante paucos annos Comes Curtius Viseecancellarius Imperii, magno cum rumore tractanda pacis Viennam Saxoniam mitteretur, is quidem Legatis Regnorum & Mediatoris absolutam tractandi potestatem ostenderit, at ubi ad rem ventum esset, tractatu vix tentato, Viennam reuersus, ibique amicis (Principibus viris) nimis prosperum eius abutū exprobrantibus, ingenuè confessus est, nulla fuisse se instructione munitum.*

Cognosce nebulam Suecicam, siue Finlandicam studio ad fallendum obiectam! Fuit omninò secundum in inferiores illas oras missus Procancelarius Imperii Comes Curtius: Primum anno 1637. ac iterum anno 1638. priore quidem legatione sua, ad Electores Saxoniz, Brandeburgicū, inde ad castra Cæsarea prorsus ad alia, quàm hosce tractatus legatus, (tractabantur enim tum temporis præliminaria pacis inter subdelegatum Marchionem Sigismundum, & Stononem Bilke, & quidem ex concluso Electorali Ratisbonensi de

Anno 1636: Quo tempore negat Procancelarius Comes Curtius se vllam plenipotentiam Serenissimo Regi Mediatori, eiusue, vel Coronarum ministris ostendisse, vel per alium ostendi curasse, necdum vt rumorem de pace tractanda ipsi excitarit. At idem se posteriore legatione non modò mox 25. Martii Anno 1638. plenipotentiam suam Saluio edendam curasse, & tractatus ipsos aggressum esse; sed iidem, ad 14. vsque Maij sequentis anni ibidem subsistentem, tandiu operam dedisse dicit, donec, Saluio ab eo, quod post solenne ex Sueciâ ipsa ad splendidam à Serenissimo Rege Mediatore ed. institutam legationem reportatum responsum, interueniente ipsiusmet Regis Mediatoris autoritate, ad Saluorum conductuum formâ semel placuerat recedente, ac neque Serenissimi Regis Mediatoris quantumuis grauibus admonitionibus locum dante, re ipsâ patuit, nec stabile quicquam nec utiliter cum ipso transigi, tractariue posse. prout ex litteris tam ipsius Salui ad Cancellarium Danicum, quam ipsiusmet Serenissimi Regis Mediatoris ad Cæsarem, & responso ad eandem Cæsarem: ac demum ex subsecutis eiusdem Serenissimi Regis Mediatoris ad eundem Saluam litteris sub Num. 4. 5. 6. 7. appositis manifestum euadit. Ex quibus Amicum tuum, O Amice, falsi redarguas asserentem, quod Procancelarius Imperij tractatu vix tentato inde abierit.

Pergit deinde Amicus tuus, & *contra*, inquit, *successor eius (Curtii)*
Linzo-

Luzzovius mandata quidem cum solo Legato Suecico Salvio agendi principio attulit, sed nullam omnino plenipotentiam, prout intercepta ipsius instructio, quibus artibus requirenda potestatis defectum excusaret, edocuit. Acceptam demum potestate cum utroque tractandi prohibitus est cum legato Gallico, nisi mediante Suecico, congrederi, quasi Suecia interfederatam Galliam, & hostem utriusque Cæsarem potuisset nullo modo agere Mediatricem. Negotio tamen per hos gradus diu protrahito, postquam tandem agrè Veniam impetrasset cum utroque coniunctim agendi, Voluit imprimis, ut sine scriptis cuncta peragerentur, quod sibi quidem perinde fuisse testantur legati Regnorum, nisi toties elusi necessarium duxissent, scripto transigere, ut & Regna obligari velle docerent, & dubiam alterius partis fidem tandem obligarent.

De hoc toto diversis intertexto fallaciis syrmatetu, Amice, breviter sic accipe. Luzzovium, cum Hamburgum mitteretur, habuisse principio in mandatis explorare animum Salvii, an serio in pacis tractatus intenderet? Et mox cum Salvio de serio studio suo asserenti credidisset, accepisse etiam plenipotentiam in patenti forma de eare cum eodem agendi, nullam factam de Gallis mentione, eo, quod quæ ad illos pertinebant, Colonia, ubi iam annos Legati Gallici, à Legato & Nunciis Apostolicis, & plenipotentiaris tam Cæsaris, quam Regis Catholici expectabantur, erant tractanda. Accidit subinde, ut cum Cæsari in Comitibus Ratisbonensibus fuisset propositum, malle Coronas adversarias Monasterii & Osnaburgæ, quam Colonia & Lubecæ his tractatibus

vacare: isque assensum in hoc suum præbuisse: Et iam idisolum superesset, ut de die inchoandis tractatibus, atque educendo ex Civitate Osnaburgensi præsidio Suecico (quo nimirum par utrobique esset securitatis ratio) statueretur, (nam & de salvis conductibus iam ante conventum fuerat;) Relatumque Maiestati suæ à Luzzovio fuisset, nolle Salvium, quoad hæc concludere, nisi simul de iisdem cum Memesio, quoad Coronam Galliarum transigeretur; facultatem etiam cum hoc de die solummodo agendi Luzzovio impertitam fuisse, eam circumscriptam lege, quam ratio ipsa, ne irriti essent tractatus, postulabat videlicet, ne ageret, nisi prius ab illo pro ministro & Residente Cæsareo agnitus & habitus.

De his omnibus, ut plena (quod refert) tibi, O Amice, fiat Fides, exemplum plenipotentia Luzzovio data, tum rescriptorum huc pertinentium inter acta huius causæ hic sub Num. 8. 9. II. tibi exhibeo.

Iam ergo quid vitii habet, rogo, si Cæsar, antequam Luzzovio plenipotentiam tam amplam transmitteret, exploratum habere voluit, an Salvius serio ad hos tractatus intenderet, necne? Si, quæ Colonia tractari placuerat, his Suecici, misceri, vel confundi noluit? Si, postquam brevi manu etiam hoc, quod supererat, cum Gallis conficere posse spes alluxit, conficiendi facultatem concessit: Et si Luzzovius, cum à Memesio pro Ministro Cæsareo non agnosceretur, viam rimatus per Salvium, id quæsit, ut vitato illo Scopulo, ad scopum, ipsum Cæsaream Maiestatis, id est, diei nominatio-

nem

nem perveniret: Et, si, cum id se commodissime omisâ scripturâ (quæ in eandem offensionem incursum videbatur) consecutum censeret, ut de re ipsâ coram Mediatore conveniretur, desideravit? Non hæc fugientis, sed omni studio prosequenti tractatus pacis clarissima sunt indicia, imò irrefragabiles probationes. Quibus indignum illud in partem Austriacam coniectum conivium, quo eius in dubium fides vocatur, solidè refellitur. Nèc sanè Luzzovius, præter mandata sua de compluribus aliis rebus pactus, passusque præterea, non tantum Serenissimum Regem Daniæ quoad titulum Tutricis filii pupilli Ducis Sabaudia, & Statuum eius Regentis Ducissæ viduæ concedendum expromittere; sed & schedam loco justæ formæ conventionis, citra obtentionem debiti sibi, tanquam ministro Cæsareo, tituli, ab Aduersario obrudi, vllâ aliâ re magis excusandus est, quam quod de voluntate in pacem Cæsaris certus, eum quidvis (quatenus Saluâ dignitate posset) facile concessurum confidebat; in hoc tamen falsus, quod non dato sibi titulo Ministri Cæsarei, Cæsari nihilominus in hac conventionem suam dignitatem constare posse existimabat. Ex quibus an de odio, vel studio pacis gētis Austriacæ inferatur, tu Amice, iudica.

Prosequitur hinc narrationem suam Amicus tuus: *Itaq;*, ait, *internūtu Domini Langermanni Iuricosi sultii, Decani Hamburg: Consularii Regis Dania, eiusque tanquam Mediatoris ad hunc actum fiducia ad unum*

quemque nostrum datis litteris Deputati, postquam ille variis hinc inde difficultatibus componendis diu multumque operam nauasset, conuentum est tandem in instrumentum, cuius tenor hic adiunctus est, sub littera A.

Libet hic mirari. Primò miram ingenij velocitatem nostri narratoris à principio ad finem tractatum uno saltu transilientis, ac intermedios tractatus nomine duntaxat variarum difficultatum, quibus componendis Dominus Langermannus operam diu multumque nauarit, quasi levi plantâ vix attingentis. Secundò, quid sit, quod cum formas conventionis tam Cæsareo-Gallicæ, quam Cæsareo-Suecicæ hîc à me sub Num. 20. & 21. recensitas producat: è contra Suecico-Cæsaream ac Gallico-Cæsaream à me hîc sub Num. 22. & 23. adnumeratas non producat? Tertio quòd cum idem Memesius expromissionem, quoad ratihabitio-nem Hispanicam, & titulum Ducissæ Sabaudia dandum factâ sub Num. 15. non celet, celet tamen hactenus plenipotentiam tam suam, quam Luzzovij: Quinimò nec Salvius, tametsi Luzzovij plenipotentiam infra apponere se simulet, eam usquam faciat apparere. De his omnibus, quo animo quidque omissum fuerit, exijs, quæ mox deducturus sum, perspicuè patebit. Hic satis sit, monuisse, acta non bonâ fide, sed manca & mutila fuisse edita.

Pergit hic referre tuus Amicus: *Vi huius transactionis cum iam dies 25. Februarii insinnandis ratihabitio-nibus, & Salvis conductib; is commutandis de-*

stinata venisset, Nos Legati Regnorum
 ratihabitiones nostrorum. Principalium
 & Salvos conductus omnes, in termino,
 suctaque summis Imperiis formâ produ-
 ximus. Casareus autem, cum speraretur
 ex sua parte optatum negotio finem impo-
 siturus, hinc revocatur, nulla mentione
 facta ullius Casareæ ratihabitionis. Osti-
 duo tamen post dictum terminum, Do-
 minus Langermannus ostendit Nobis
 exemplar cuiusdam Epistolæ (ut videre
 est sub lit. B.) ab Imperatore ad Regem
 Danicæ per Comitem ab Aversperg Lutz-
 zovio substitutum misse, requirens, ut et-
 iam si noluit Imperator dictum tractatum,
 prout optandum fuisset, ratum habere, a
 proposito tamen pio, aursque mediis pro-
 movenda pacis non desisteremus.

Vbinam aduersarij ratihabitiones
 suas & Salvos conductus produxe-
 rint; non exprimitur: An in termi-
 no, suctaq; summis Imperiis formâ
 produxerint; in medio relinquitur:
 hoc tantum dicitur, de eo Imperato-
 ri non nisi mense Julio post, fide fa-
 ctâ à Serenissimo Rege Danicæ legiti-
 mē constitisse. Quando & quâ de
 causâ Luzzovius fuerit reuocatus,
 nihil ad rem, cum sufficiat, illi in tem-
 pore Comitem Averspergium &
 substitutum fuisse & comparuisse &
 epistolam Imperatoris declaratori-
 am super præliminaribus † Regi Me-
 diatori exhibuisse. Quod verò non
 nisi ostiduo post lapsum terminum
 aduersarijs à Decano Langermanno
 eius exemplar solummodo, idque mi-
 nimè authenticum, & sine ullis à Re-
 ge suo litteris fiducia ostensum fue-
 rit; Videant aduersarij ipsi, quam
 causam, quē inculandi habeant!

† sub
 n. 25.

Nugæ sunt hæc, & inanes conatus,
 nodum in scirpo quærentium! Nec
 valde laborandum, quid Decanus
 Langermannus ad aduersarios retu-
 lerit, aut requisiverit: Cum quid fie-
 ri, referrique & requiri Casar volue-
 rit, & debuerit ex epistolâ eiusdem
 clarè liqueat.

Et cum in arcem huius causæ iam
 ascenderimus, relatis ijs, ex quibus
 Adversarij contendunt, conventio-
 ni Hamburgensi à Casare & Rege
 Catholico non fuisse, uti par fuerit
 satisfactum, ex eo inferentes, Austri-
 acos adhuc paci bellum præferre; ut,
 quam infirmis hæc ipsorum imputa-
 tio nitatur fundamentis, liquidius
 pateat, non insistam iam ulterius sin-
 gulis verbis vel periodis epistolæ ab
 Amico ad te scriptæ refellendis, cum
 ne sim æquo longior, tum ut ne ipse
 secum solo mihi negocium esse pu-
 tet; Sed quatuor hæc ordine dedu-
 cam. Primò, nec Casarem, nec Re-
 gem Catholicum fuisse simpliciter
 obligatos ad ratihabendam totam il-
 lam, de qua agitur, conventionem.
 Secundo, imò iustissimas, gravissi-
 masque eam non ratihabendi causas
 habuisse. Ac, tertio ratihabuisse ta-
 men, quantum satis erat, & in tempo-
 re implevisse. Quarto, si quâ in re
 non exactè aduersariorum votis re-
 sponderint, id eiusmodi esse, quod
 non retardando, sed magis promo-
 vendo pacis operi conducat, nec, si
 æquâ ratione agatur, exprobrari de-
 beat.

Dico ergo primò non fuisse Ca-
 sare & Regem Catholicum sim-
 pliciter obligatos ad ratihabendam
 totam prædictam conventionem:
 Idque

Idque ex duplici capite: Primò, quia Consiliarius Luzzovius nec habuerit ad omnia in ea contenta sufficiens mandatum, & id ipsum publicè testatus sit. Secundo, quia nec Claudius de Mesmes se ad eum tractatum legitimàrit, ac de eodem ipse quoque publicam extare protestationem voluerit.

Ac de Luzzovio quidem, de quo priore loco asserui, ut quomodo se res habeat, percipias, advertere & observare te velim.

Primò annis aliquot antequam tractatus hic noster Hamburgi institueretur, ita inter Coronas socias Franciæ & Sveciæ (non repugnante Cæsare) conventum fuisse, ut simul eodem tempore duobus locis, Coloniæ videlicet & Lubecæ sive Hamburgi de pace; ac illuc quidem de his, quæ tam Imperatori, quam Regi Catholico cum Rege Franciæ controversiæ intercedant: hinc verò de iis duntaxat, quæ Imperatorem & Reginam, Regnumque Sveciæ concernunt, tractatus institueretur; Mediatoribus ad Coloniensem tractatum Summo Pontificè: Ad Lubecensem verò Rege Daniæ, delectis; Et hac insuper lege, ut primas in tractatu illo teneret Corona Franciæ, assistente eidem ex parte Coronæ Sveciæ Residente: Sicut vicissim Lubecensi tractatui, in quo primas sibi Corona Sveciæ vindicat, ex parte Coronæ Franciæ Residentens adesse permittebatur.

Secundò, quòd cum Imperator &

Rex Catholicus sub initium anni 1637. Legatos suos plenis mandatis quoad omnia instructos misissent Coloniæ; Rex Franciæ, quantumvis gravibus & frequentibus Mediatoris Pontificis, eiusque Legatorum & Nanciorum pulsatus adhortationibus ac flagitationibus, suos eodè mittere detractarit, hoc prætextu, quod antequam sibi, & suis colligatis de Salvis conductibus ad id necessariis satisfaceret, mittere non posset nec vellet.

Tertiò, venisse tamen Hamburgum Claudium de Mesmes Comitem d' Auaux ab eodem Rege (pacis tractandæ, an potius belli fovendi, & incendendi causâ missum, tum ex post dicendis esto iudicium) certè nullis Salvi conductus litteris à Cæsare munitum, eoque magis suspectum, quod, si Regi ipsius de pace tractare animus erat, breviorè utique viâ, sumtuque & periculo minore Coloniæ, qui locus componendis ijs, quæ Coronam illam concernunt, destinatus erat, mittere poterat.

Quartò, egisse nihilominus Luzzovium Hamburgi non tantum cum Salvio legato Svecico, verum etiam cum Memesio Missionario Gallico: idque duplici nomine, Imperatorio videlicet & Regis Catholici.

His positis non equidem, quin Luzzovius ad tractandum cum legato Svecico sufficienti mandato fuerit instructus, admodum negarim; Hoc nego, illud mandatum ad ea, quæ cum Memesio sunt tractata, extendi posse vel debere. Quod nisi ita se habet,

cedò, cur idem Memesius cum epistolam Salvii ad te scriptam, ceteraque in eâ designata ederet, apographum mandati Luzzoviani contra ac promittitur, non ediderit, ut certò de assertione ipsius potuisset cognosci? Nulla videlicet alia de causa, quàm quòd ex eo minùs quàm ipse volebat, probari; imò de insufficientia eiusdem mandati, quoad pleraque cum ipso acta, apparere sciebat. simulans autem illud se apponere & non apponens, id nimirum, ut tibi & bonis viris, imponeret, egit.

At enim non posse negari, inquires, quin Luzzovio etiam cum Memesio agendi fuerit potestas? De quo, ut non aliundè, certè ex epistola Ordinum ac Statuum Imperii ad Serenissimam Reginam & Regnum Sueciæ, 4. Julii 1641. missa appareat! Respondeo ne id quidem me negare: hoc negare, talem fuisse eam potestatem, qualis perperam ac subdolè à Salvio æquè ac Memesio allegatur, sed qualis à dictis Ordinibus & Statibus Imperii rectè & fideliter exprimitur, nempe ad agendum de tempore solummodò & loco tractatum; Iterum ergo Memesium ingenio hic uti suo & imponere, quando in præambulo ad marginales notas Epistolæ ad Regem Daniæ subnexas asserit: *Ministros Cæsareos posterioribus literis Ordinum ac Statuum Imperii ad dictam Reginam inseri curasse, legatum Luzzovium sufficientissimè iam esse instructum, mandatis & potestate de præliminaribus Pacis generalis cum legatis Gallico Suecicoque, qui Hamburgi essent, transigendi.* Nisi forte idem Memesius velit (quod Salvæ conventionem non potest, nec debet

dicere) nihil nisi de loco & tempore fuisse transigendum!

De hac Adversarii fraudulentia, ut certò tibi constet, edo paragraphum huc pertinentem ex dicta epistola fideliter extractum, sub Num. 10.

Ex quibus hoc iam satis, ut opinor, liquido consequitur, quicquid cum Memesio ultra, quàm quod vel citato superius rescripto Cæsareo, vel etiam Epistola Ordinum & Statuum Imperii exprimitur, à Luzzovio tractatum, transactumque, citra ullius mandati auctoritatem actum fuisse, atque idcirco nullam, quoad Imperatorem, vel Regem Catholicum obligandi vim habuisse.

In peculiari omninò ratione & causa est id, quod de titulo Tutricis pupilli Ducis Sabaudia & Statuum eius Regentis, Ducissæ Viduæ Matri eiusdem dando fuit insertum, eo, quod non modo mandatum de hoc à Cæsare nullum, sed contrariam planè declarationem Luzzovius habuerit, de què eo adversariis, cum aliunde, tum ex ipsiusmet Luzzovii confessione constiterit. Rem sicuti gesta est paucis perdisce.

Cum utrique parti Adversariorum iam tum quoad novam locorum tractatibus instituendis denominatorum concessionem, tum etiam quoad ceteros salvos conductus à Cæsare esset satisfactum, Rex Gallia de Salvo conducto dictæ Ducissæ Sabaudia cum titulo paulò ante expressò concedendo, apud Deputatos Cæsareos Colonia commorantes per Oratorem Vernetum in Gallia residentem urgere cœpit: De quo Cæsar, ubi ex dictis Deputatis

putatis suis intellexit, in eum, qui rescripto eiusdem 25. Septembris anni 1641. continetur, sensum, respondit: Elargiri se dictæ Ducissæ eiusmodi litteras passus, quarum præsidio tuto in loco conventus comparere, & de rebus suis possit agere: Addita ratione, cur de titulo petito Tutricis & Regentis non possit concedere, eò, quod ea res potius ad ipsos tractatus in causa principali, quàm ad hæc præliminaria pertineat: ac præterea quia pro nulla alia vidua, (ut puta Mantuana, vel Hassiaca) eiusmodi aliquid postulatum fuerit. De quo ut Oratorem Venetum, quanto cyus certiorum facerent, Maiestas sua simul iubeat. Et cum eodem tempore ad eandem à Luzzovio hanc rem æquè à Memesio Hamburgi premi, ac præterea, quæ difficultas sibi quoad legitimisationem suam ratione Regis Catholici ibidem obiiceretur, fuisse relatum; continuo & huic, quoad Sabaudam quidem in eandem sententiam; quoad legitimisationem verò pro Rege Catholico ita rescripsit, ut suam pro eo fideiussionem interponi ab illo vellet: Quorum utriusque rescripti exempla exhibentur in actis.

† Et ne oscitanter Cæsarem de titulo pro Ducissâ Sabaudia petito cogitasse existimes, videbis ex litteris eiusdem de 2. ac 18. Decembris (quando tractatus maximè feruebat) hic sub Nû. 16. 17. ac prioribus quidem ad Deputatos suos, Colonia commorantes; Posterioribus autem ad Luzzovium datis de hac voluntate suâ enixè declarasse. Ac neque Luzzovium suo hic muneri defuisse, ex apogra-

pho expromissionis à Serenissimo Rege Dania factæ clarum fit, ubi is. cum Memesium ne illi quidem resolutioni Cæsareæ acquiescere, ac ne valde quidem ad finem præliminarium propere, sed Titulum Tutricis & Regentis pro Ducissâ Sabaudia, simulque plenipotentiam sive rati habitationem Hispanicam, ante omnia urgere intellexisset, fiducia perspecti iam pridem in pacem studij Maiestatis Cæsareæ, ac commiseratione publicarum calamitatum induci se passus est, ad expromittendum, fore ut de utroque postulato Memesio satisfiat: prout in ipsâ expromissionis ab Adversario editâ (Cæsari nunquam ante visâ) formâ Num. 15. videre est. Ex quibus utrumque horum convincitur, & requisivisse Memesium, quoad utrumque prælibatorum postulatorum ampliorem in Luzzovio potestatem; Et cum ea non afferretur, verbo non Luzzovii tractantis, sed Serenissimi Regis Mediatoris expromittentis acquievissè. Quo nescio quid ad hoc, ut Luzzovium sufficienti mandato instructum non fuisse doceatur, clarius dici, vel afferri possit? At enim cum & utriusque horum postulatorum, & totius tractatus ipsi adversarii hanc velint esse conditionem, ut nisi omnibus concessis & adimpletis, nihil actum esse censetur; Et expromissio illa à Serenissimo Rege Dania sponte interposita in Cæsarem & Regem Catholicum, nullam nisi quam ipsi voluerint, rati habendi obligationem inducant, vides, Amice, in arbitrio fuisse Cæsaris & Regis Catholici, an & quate-

nus conventionem Hamburgensem vellent ratihabere!

Nequē mihi quisquam hoc nimium urgeat: Non potuisse, nec debuisse Cæsarem & Regem Catholicum per communis humanitatis leges aliter facere, quàm ratihabendo id, quod ab Amico & Mediatore Rege promissum fuerat, fidem eiusdem liberare. Scio equidem, quid communis humanitatis officium, quid Amicitia inter Reges ac Principes ratio postulet; Sed nec illud ignoro, vel quemquam ignorare opinor, eiusmodi esse ex illo officio natam obligationem, quæ sic moveat; ne cogat; quæ stimulos addat decoris; non iustitiæ necessitatem imponat. Id si omnes alios non nescire æquum, an Mediatorem Regem, an Cæsarem & Regem Catholicum ignorare putare fas est? Ac uttu, Amice, de hoc ne dubites, lege, amabo, duas epistolas eâ super re à se predicto Serenissimo Rege Daniæ ad Cæsarem, ac priorem quidem aliquantò antequam tractatus Hamburgensis signaretur Num. 14. alteram, Num. 18. paulò post scriptam. Itanè ille cum Cæsare agit, ut ad ratihabendam expromissionem suam illum obligatum velit? Minimè. Amicè requirit; rationes, ut persuadeat, explicat; ex lege, vel jure nusquam postulat: neutiquam id omisurus, si præcisam illam obligandi vim verbo, vel expromissioni suæ inesse fuisset arbitratus. Et sanè si Cæsar expromissioni illi (quod potuit) non detulisset, quid inde incommodi timere poterat? Maiorem ne aliquam æquissimi iuxta ac sapientissimi Regis Mediatoris offensio-

nem quam timuit Salvius, quando prima Octobris Anni 1638. dato consensu suo, ut Salvi conductus pro fœderatis per Germaniam cum adiectione clausulæ (nondum reconciliatis) de qua iam annos disputatum fuerat, expedirentur, quinque post septimanis, eundem consensum retractavit; cum res iam non amplius integra, sed arbitrio Regis Mediatoris interposito ab eodem ad Cæsarem per litteras delata fuisset? quâ mox acceptatâ Cæsar Salvos conductus in ea, quâ Serenissimus Mediator censuerat, formâ expeditos eisdem transmisit? Nisi fortè levius quis existimet, iudicium Regis contemnere, quàm promissionem in super habere, quorum illud parte volente, & assensiente dictum; hæc nesciente fuerit facta; præsertim cum Adversarios quidem exempli in Mediatoris evacuanda autoritate à se introducti novitas accusaret, Cæsarem & Regem Catholicum excusaret? Rem ut gesta fuit ex epistolarum, O Amice, superius sub Num. 4. 5. 6. citatarum exemplis tam Salvij ad Cancellarium Danicum quàm Serenissimi Regis Mediatoris ad Cæsarem, & Cæsarei ad eundem responsi, cognosce. De similibus ac pluribus, quibus Galli à cœpto tractatum negotio usi sunt iudicationibus nihil dico. Et cum ex ijs, quæ dicta sunt, satis pateat, non fuisse simpliciter obligatos Imperatorem & Regem Catholicum ad ratihabendam Hamburgensem conventionem ob defectum mandati ex parte sui Mandatarij; iam ad alterum caput transeo, quo ostendendum

dendum erat, neque Memesium ad eam se satis legitimasse.

Hic Memesius nota marg. 10. Altâ voce clamans auditur: *Plusquam triennium est, quod Legatus Gallicus Procancellario Curtio idem de pace negotium Hamburgi tractanti (cum id expecteret) ministrisque Regis Dania, mandatum, quod habebat, Procuratorium edidit quo ipsi potestas facta est transigendi, & de pacis preparatoris & de pace ipsa.*

Ita nimirum asserit Memesius. Sed è contra vocem audio Procancellarij Curtij constanter & sancte negantis, unquam se mandatum eiusmodi exposcisse, vel vidisse. Vtri potius credemus, illine, quem iam superius secundum vanitatis manifestum deprehendimus? an huic, quem hactenus illibata fidei tuetur fama?

Mirum autem videtur, cum Memesius mandatum illud haberet, cur potius Procancellario Curtio (nunquam ad tractatum cum ipso congresso, adeoque ante triennium) quam Luzzovio, in ipsa arena & confictu disceptationis huius ostendere voluerit? Poposcisse illum negabit; Sed quin id iam dudum non Auerpergius tantum, sed universi Christiani Orbis & expectatio & expostulatio flagitet, negare non poterit; Quæro igitur cur adhuc celetur, & non potius suspicio ex pluribus gravissimis rationibus contra asserentem concepta ex animis hominum deleatur? Quin aliquid hic lateat doli, vix dubium esse potest, & si diligenter investigemus, vel mendacium, vel monstrum prodibit:

Meministi, O Amice, me adverte-

re superius, Regem Franciæ, quantumvis multis & gravibus Legatorum & Nunciorum Pontificiorum, adeoque ipsius Summi Pontificis requisitum adhortationibus nunquam induci potuisse, ut aliquem ex suis mitteret Coloniam, locum rebus Gallicis tractandis delectum, vel ad ipsa præliminaria componenda, nisi prius omnibus & singulis Salvis conductibus in formâ præscriptâ pro suis fœderatis impetratis.

Meministi etiam hoc observari velle, quod Memesius nullo ab Imperatore accepto Salvo conductu Hamburgum perrexerit; (an obrepserit?) Cuiusnam, exquiro, rei procurandæ causâ? Vel dicat quod verum est; belli non Pacis tractandæ ergo; vel fateatur, Regem suum, cum causam quare Coloniam ad tractanda præliminaria non mitteret, apud Pontificem dicebat, non veram, sed (quod de integritate Regia nemo præsumperit) falsam attulisse, sive, ut clarius dicam, Pötifici, Cæsari, Regibus imposuisse & adhuc imponere.

Hic si Regem, quam semet, prodere maluerit, in isto & quæro, quale mandatum habere potuerit? Ad tractandum ne eum Rege Hungariæ, an eum Imperatore sive eius Ministris? Neutrum dicere poterit, quin doli, vel mendacii teneatur. Si prius illud dixerit, perinde faciet, ac si mandatum se nullum habuisse fateatur, cum hactenus sint paria, mandatum nullum, vel non sufficiens habere; clarum autem sit, tale mandatum ad res Imperii, de quibus agendum erat, tractandum, invalidum, eoque nomine, ac vel maximè, quia illo Maie-

stas.

stas Imperii quam gravissimè lædebat, acceptandum non fuisse. Si elegerit posterius: iam nullam causam dicet, cur non in eadem formâ, quâ Legatus Salvius cum Luzzovio contraxerit & subscripserit, cum eius rei alia à Memesio ratio non allegetur, nec allegari possit, quam hæc, quòd Rex suus, nisi priùs præliminaribus omnibus compositis, & executioni mandatis, Imperatorem pro tali nollet agnoscere; Casura autem fuerit, & necessario cadere debuerit causa, vel prætextus iste, edito (quòd solet, & necesse erat) tali mandato, & parti adversæ communicato.

Habes opinor, Amice optime, factis argumentorum ad credendum, quod Memesius vel nullo, vel non sufficienti mandato ad ea de quibus actum est, transigendum, fuerit instructus: Sed quid opus erat istis, cum publicè propria ipsius extet confessio, quæ nullâ tergiversatione, nullâ arte eludi potest? Lege, O Amice, hic sub Numero 24. Epistolam eiusdem prima Ianuarii, anni 1642. ad Serenissimum Regem Daniæ datam, videbis ubi fateatur palam, se præter mandata fecisse: In quo, vel ubi? parum refert, cum, quia fecerit, revocare confessionem suam non possit,

De præfixione diei, ait, id se solum intellexisse; At eiusmodi id est, de quo vel solo, vel maximè tractandum supererat, cum ut ipse alibi obiicit, de locis iam ante fuerit conventum, & recessu Ratisbonensium Comitiorum provisum.

Sed eadem epistolâ id quoque expressè contineri, ait, Regem Chri-

stianissimum, quæ suarum partium in tractatu isto futura essent, impleturum. An tu, Memesio, hoc tibi credi vis toties iam vanitatis convicto, an Regi tuo: Si Rex id diceret, vix est, ut crederem, non quod illum (bonum apud me & probum) pro vano habeam, sed quod eundem à tuis, & tui similibus supplantationibus minimè exemptum sciam: Et tu vis, ut id Regi, cum non dicat, credam!

Finio hanc partem & concludo cum neque Luzzovius, neque Memesius sufficientibus ad sæpe dictâ conventionem instructi mandatis fuerint, non fuisse Casarem, vel Regem Catholicum obligatos simpliciter ad id, quod actum fuerat, ratificandum.

Aio autem præterea (quæ secunda pars erat propositionis meæ) còplures utrumque & gravissimas causas ac rationes habuisse, cur eam ratificare non deberet. In quibus non urgeo, quod suus Imperatori titulus non integrè fuerit tributus; Levius est hoc, quam ut ob eiusmodi omissionem, quæ properantium ad congressum festinationi facilè condonari potest, votorum publicorum spem frustrandam, vel diutius differendam existimem. Eadem facilitate, adversæ partis vel imperitiæ, vel intempestivæ ambitioni, vel flagrantium bellorû intemperiei remittam, quod in conceptæ conventionis formâ Legatus Suecicus suam Imperatori Reginam præferre voluerit, cum alioqui neque ipsa, ut opinor, neque Rex Franciæ de præcedentiâ, sive in litteris, sive in incessu, confessive cum

Cæsare

Cæsare contendat. Maioris longè ponderis, altiorisque considerationis erat, quod minister Gallicus hæcenus in suo Maiestati Cæsareæ negando titulo perstabat, ac tametsi privatâ schedâ Num. 19. Hic apposita erga Decanum Langermannum professus esset, non se vel Regem suum Imperatori de eo controversiam facere, eundem tamen non tribuebat; Hac ipsâ de causâ in eâ, quâ Legatus Salvius, formâ cum Luzzovio contrahere & subscribere detrectans; Quodque eo ut summum Cæsaris & Imperij Maiestati impingebatur præiudicium; ita in conventionem ipsam, sicut superius insinuavi, manifestæ nullitatis nota iavehebatur, cum eiusdem materia ita comparata esset, ut de ea, nisi cum legitime electo Imperatore non posset transigi.

Huic istud non levius accedebat, quod ad expromissionem Serenissimi Regis Daniæ de Ducissâ Sabaudia, quoad titulum Tutricis & Regentis, insertum conventioni fuerat. Quo minus in id Cæsar consentiret, obstabat cum iustitiæ ratio, quippè qui ante annos non multos, cum Ducissâ Vidua citata & aliquoties monita nec iusta & solennia ad tutelam, ac administrationem præsentiam præstare, nec à Partibus infestorum Cæsaris & Imperij hostium recedere voluisset, re in consilio suo Imperiali Aulico diligenter ac maturè deliberatâ Tutelam pupilli Ducis & administrationem eiusdem Statuum in patuos ipsius tanquam proximos agnatos, Mauritium videlicet, tum temporis adhuc Cardinalem, ac

Thomam fratres Principes à Sabaudiaritè contulerat, liberatis à iuramento Ducissæ Viduæ præstito subditis, ac solennibus super hac re litteris publicatis; Tum ista etiam gravissima cõsideratio politica, quod cum modò nominatos Principes diu multumque à Rege Gallia sollicitatos ad secessionem à Domo Austriacâ faciendam spectare non ignoraret, valdè profectò ac meritò verebatur, ne ratificãdo conventionem Principibus Vafallis suis optimè de se & Domo sua meritis tam præiudicalem, non hos solùm in præcipitium certum impelleret, sed & Ducissam Viduam refractariam in suâ obstinatione confirmaret, exemplo ad famam quaqua versum, & ad omnes tam suos quàm adversariorum socios, ipsamque ad eò partem adversam longè periculosiorem; cum inde coniectura faciendâ esset, quid pars à parte, vel huius, illiusve socij à suis quique Principalibus sperare possent.

Sanè hæc ipsa, de quibus iam memoravi, incommoda Imperator iam longè ante contemplatus, cum primum hanc pro Ducissâ Sabaudia prætensionem à Rege Franciæ moveri, cum per Nuncios Apostolicos, tum suos Colonia commorantes legatos, ad quos huius puncti tractatio propriè pertinebat, tum ipsum etiam Luzzovium intellexisset, isdem, diversis suis, sicuti superius ostensum, diligenter solliciteque rescripserat, rationes aperiendo, cur in id postulatum & novum & iniquum nec posset, nec vellet consentire. Neque vel Regem Franciæ, vel eius Ministrum

Memesium hæc in utramvis partem
proposita vel commoda, vel incom-
moda, vel ipsa etiam mandata Cæsa-
rea eiusdem Ministris ea super reda-
ta fugiebant. Qui proinde (cum bel-
lum quam pacem mallent.) testati,
quanti suâ referret, non exidere se
suis quoad hanc rem, votis, palam
professi fuerant, se nisi obtento
hoc postulato suo ad Pacis tra-
ctatus non esse venturos; Quam
autem præter spem ipsis accidit, ut
eidem Luzzovius subscriberet; tam
non credebant fore, ut id Cæsar, vel
Rex Catholicus ratum haberet: Ita-
que exultare Hamburgi Memesius,
nec obscurè suum, quasi de solenni
reportato trophæo, gaudium ferre,
cum videret Cæsari, & Regi Catho-
lico, vel hunc bolum tam crudum de-
vorandum, vel bellum ferendum es-
set; ut ut res caderet, ingentem vo-
torum suorum partem reiaturus.

Quid ad hæc Cæsar & Rex Catho-
licus? Sanè si bellum trahere, Pacis
rationes in super habere constitutum
ipsis fuisset, habebant non solum
cur id facerent, causas gravissimas,
sed titulum & modum, quo fa-
cerent, quam in iure funda-
tum, tam apud omnes æque ap-
probandum, unâ illâ titulos
Ducissæ Sabaudia concernen-
te particulâ reiectâ; quâ cadente
tota conventio concidebat; Quibus
illa à Memesio hic nota marginali. 7.
De causâ Viduæ Ducissæ Megapoli-
tanæ intentata Syndicatio tam vide-
licet formidanda erat, quam vana vi-
gilantibus dormientiû insomnia. Sed

vicit apud Pacis amantes pri-
vatarum rationum respectum,
publicæ salutis intuitus; Belli
& odiorum causas; Patriæ &
Christiani Orbis charitas; Ius
& iustitiam unius, vel duorum;
commiserationis in multos, i-
mò in universalem omnium
calamitatem affectus, bonâ spe
frictos fore, ut etiam Principes Sabau-
diæ has ipsas considerationes suis lu-
ribus præponerent.

Fecit ergo id, quod Salvâ Maiesta-
te potuit, & ad rem satis erat, Impera-
tor (de quo tertio loco dicendum e-
rat) videlicet, ut titulum quidem
Ducissæ Sabaudia concederet,
dignum ex promissioni Sere-
nissimi Regis Daniæ deferens
honorem: Quod de Salvis con-
ductibus, in quibus abundè omni-
bus ad securitatem a quæ suam ac fu-
orum, Nuncio rumque, cursorum &
litterarum mittendarum provisum e-
rat; de quæ die tam ipsdem commu-
tandis, quam congressui auspicando
fuerat conventum, ratum haberet;
loca quoque iam ante designata i-
terum acceptaret: Quod de præsi-
diis educendis, vel reducendis
indicta loca fuerat conventum, ap-
probaret: Pecuiliare etiam litteras
ad supremos armorum suorum Duces
ad maiorem securitatis caute-
lam daturum se promitteret, fidem
quoad Regem Hispaniæ suam inter-
ponens: Nec renuebat, quin eadem
securitas hinc inde ad se-
men-

menes etiam abrupto tractatu præstaretur, declarando super his per epistolam ad Regem Medatorem voluntatem suam. Quibus datis & confirmatis; nihil, quod ad substantiam præliminarium pertineret, Cæsar desiderari posse, vel debere omnino existimavit; Cum illa, (ipsis adversariis, ac nominatim Legato Salvio ad finem post scripti sui fatente) in tribus his: locis, die, & Salvis conductibus consisteret.

Cætera autem in instrumento conventionis à tractatibus adiecta, quæ ea vel superflua, vel à bigua, & impertinentia, vel more nostro impossibilia, eoque ipso confirmationis incapacia, ac retardandis, quàm promovendis tractatibus aptiora essent, omittenda potius, vel prætereunda, quàm non necessariâ & periculosa, vel frustratoriâ confirmatione comprobanda Imperator censuit, non modò nullum, eo nomine, improperium, sed summam laudem, (quod ultimo loco de monstrandum supererat) commeritus. Prout ex singulorum, quæ in declaratione Cæsarea omissa adversarij queruntur, inspectione clarius elucebit.

In Tractatu Hamburgensi §. *Lora*: & proxime sequenti, hæc statuuntur; *Durantibus congressibus dictæ civitates (puta Monasterium & Osna-bruga) Sacramento erga utramque partem soluta ad neutralitatem obligentur: Magistratus autem dato reversali astringatur ad fidelitatem & securitatem toti conventui præstandam, & tractantium*

res, ac personas, comitatuumque Sanctæ habendum, & custodiendum.

Habent ista ut insolitam quandam & planè inusitatam; ita minimè necessariam, quin imò & invidiosam, & in omnes, quotquot supremam in subditos exercent auctoritatem, gravis exempli cautelam; ideoque non magis peculiari Cæsaris, quàm communi universorum, quorum interest, censurâ expungendam. Et libet sanè mirari, quæ ista sit prudentia, credere, eum, qui iuramentum Principi suo præstitum & Salvum conductum ab eo concessum violare non dubitet, religiosè, quod alteri iuraverit servaturum!

Adde quòd cum Civitas Monasteriensis immediatè non Cæsari, sed Episcopo sit subiecta, Cæsar in tam notabilem mutationem quoad regimen eiusdem, non poterat, nisi eodem Episcopo requisito & consentiente annuere?

Iam istud, quòd eidem paragrapho annectitur; *Et, si quid ab eo (Magistratu) pro communi tractatus bono requisitum fuerit, præstet se quidem obsequentem neutrius tamen partis iussa exequatur, nisi ab utroque Legatorum corpore Collegiatim insinuata*; In eosdem ferè incurrit scopulos, nec quam habeat necessitatem facilè percipitur; Quæro enim, quid si illud, quòd pro communi tractatus bono requiretur, in fraudem, vel incommodum cedat sive Principis, sive ipsiusmet Civitatis, an etiam tum civitas se præbebit obsequentem? At hoc, ut faciat, difficulter, præsertim Principe absente, obtinebis. Quod si intelligas, qua-

tenus id. citra fraudem, vel incommodum fiat Civitatis; Quid opus iuramento eam ad id obstringi, quod sponte suâ factura est, & quorsum illa operosi moliminis insinuandi necessitas, nisi ad sufflaminandâ, non promovendos tractatus?

Huic proximè in conventionis quidem Cesareo-Suevicæ forma subii-citur hic articulus; *Iura & privilegia Civitatis Osnabrugensis salva maneant, & templa, schola, Curia penes Senatam. In cognominem verò Diocesi neutra belligerantium pars plus Iuris, facti, vel sibi sumat, quam tempore huius contractus habeat: Qui in formâ Cesareo-Gallica planè omittitur, hoc ipso, puta, vel superfluous, vel iniquus, & tamen à Cesare etiam in declaratione suâ minimè reiectus.*

Articulo deinde immediatè sequenti sancitur; *ut uterque congressus* (sive ut Salvius in P. S. suo accipit) *Tractatus pro uno habeatur* Hoc in quem sensum commodè explicetur, vix reperio, cum, ut personæ rebus tractandis, ita res, personis tam sint inter se, diversæ & discrepantes, ut Chimerâ quis facilius existere, quàm hæc inter se, & in unum coire posse, existimare queat! Quid Reginae Suevicæ cum Hispania vel Sabaudia? Vel his cum Pomerania & Suevicâ? Sed & Mediatores ita comparati sunt, ut se in unum colligi non patiantur; Iam pridem hoc testato Pontifice, nolle se in hoc negotio cum A catholicis quicquam commune habere. Si de locorum unitate id accipit, ut demus, loca tot milliaribus inter se distita, neque quicquam commune habentia

destinatione adversariorum unum fieri, iam dixi, nolle Pontificem vel eius Legatos ullâ ratione in unum cû A catholicis locû convenire. Sed nec ad tempus sive auspiciandi, sive finiendi tractatus, poteris id comodè referre; Non auspiciandi; Nam de eo alibi in ipsâ conventionè expressè dispositum: Non finiendi; Cum sibi nec Cæsar, nec Rex Catholicus à parte adversâ; neque hæc ab illis hanc necessitatè imponi sint passuri, quia, si socium à pace ac omnibus æquis conditionibus abhorreere sentiat, absque eo possit & continuare & finire tractatus; Quando alioqui, nisi id liberû manere debeat, hic articulus partem hanc (Cæsarè videlicet & Regem Catholicum) adigeret ad rati habendû iniquissimum contra se ab Adversariis initu fœdus. Quod quàm absurdû sit, quis non videt? Vnitatis in confusione hanc fortè aliquis appellabit, ut frigus à lupinis; grana Zizaniis; & quadrata rotundis miscendo in unum omnia cumulum conciat! Non inconcinne hæc equidem! At reclamabit Pontifex, & se cum Lupinis, vel Zizaniis in unum confundi debere, vel posse negabit.

Quod si hoc volunt illi nostri Solones, ut eadem neutralitate uterque locus gaudeat; de eo quoque iam alibi dispositum, & quid habeat incommodi, à me ostensum est.

Si denique parem securitatem pro locis inter mediis æque atque ipsi Civitatibus spectant, iam per Salvos conductus sufficienter prospectum erat; Dic quicquid voles non efficies, ut alium aliquem huius Vnitatis necessa-

cessarium probes, aut omnibus ap-
probes.

Demum, §. *Salvi conductus* placuerat, ut Salvi conductus infra enumerati utrimque omnes intra duos menses à die huius conventionis commutarentur, & infra §. *Quo facilius* adiectum ut valeant Salvi conductus à quondam Serenissimo Cardinale Infante in formâ supradictâ expediri; si à Rege Catholico confirmentur & rati habeantur; At tandem ult. §. addita promissio, quod tam rati habitio tractatus, quàm Salvi conductus Statuto tempore (puta intra duos menses) insinuari debeant; Volunt contrahentes, ut Salvi conductus à quondam Serenissimo Cardinale Infante expediti confirmentur; At illos cum iam expirassent, quomodo, nisi Cardinale ipso resuscitato à mortuis, vim recuperare, vel confirmari fas erat? Volunt secundo, ut rati habitio Hispanica intra duos menses adfit? At hoc quidem, nisi Pegasus, vel Triptolemis Nuncijs utaris, possibile non videtur, factò præsertim Hamburgo Viennam ad Cæsarem, (qui pro Rege Catholico caverat;) circuitu? Et si id possibile fuisse contendas, quid opus ratificatione Salvorum conductuum à dicto Cardinale Infante expeditorum, cum eadem operâ & tempore Salvi conductus à Rege ipso expediti, unâ cum ratificatione tractatus adesse potuerint?

Et hæc nimirum sunt celebres

illæ nugarum nugæ, quas, quia Cæsar in Epistolâ suâ declaratoria præterierit; sâz causæ se habere adversarij putant, cur Christianum orbem hætenus bello internecivo subvertere non cessent, adeoq; Cæsarem & Regem Catholicum non adimpleti contractus publicè reos peragant. Audi vocem Memesii (an impudentia?) sub finem Epistolæ ad Serenissimum Regem Daniæ clamantis; *Ceterum pacis animi indicium in Gente Austriaca cum ne ullum quidem hætenus prodierit, quin & novissimum hunc tractatum violarit sine religione, &c.* Ego quid hic ultra in casum morer non video; Non erat nempe nec magis idoneus Actor, qui hoc probrum Imperatori Germano, Regi Hispano objiceret, quàm Rex Galliæ; Nec spectatior Advocatus quam Claudius Memesius! Hic scilicet in verbis, dictisque; ut ille in factis & pactis religiosus & sanctus! Quis non rideat, qui (ut Monzonica illa & Vervinensia, aliæq; pacta Hispanico-Gallica omittam) meminertis, hæc ab illo, sive illius nomine iactari, qui cū 12. Octobris Anno 1630. Ratisbonæ in conventu Electorali, presentibus plerorumque Regum & Principum Christianorum Legatis, per legatum suum Carolum de Leon Brulard, solenni mandato instructum, & assistentem eiusdem P. Iosephum Capucinum, (ne videlicet religionis quid deesset) inter alia in hæc verba subscriberet: Primo Rex

Christianissimus promittit , quod Romanorum Imperatorem, Sacrum Roman: Imperium, eiusve Status & Ordines, aut Regna, Ditiones atque Provincias Maiestatis suæ Cæsareæ hæreditarias, neque per se, neque per alios, directè aut indirectè, vel alio quocunque modo offendet, neque rebellibus vel inimicis Maiestatis suæ Cæsareæ, Sacrique Imperij, qui nunc sunt, , aut aliquando declarabuntur, ope, consilio, pecuniâ, armis, comiteatu, vel quâvis aliâ ratione assistet, quin potius illos ad æquitatem, respectû & obedientiam debitam hortabitur: &c. Eodem tempore, fœd fragi illius fœderis leges: ex quo Illas illa malorum in Germaniam exundavit, cum Regis Sueciæ Gustavi Adolphi Legatis per Legatum suû Herculem Baronẽ de Charnaze contra Imperatorẽ condebat, ac tertio post mense (cogita, quo crimine, vel culpa Cæsaris interveniẽte intra tam breve spatium?) id est, 13. Januarii 1631. subsignavit?

Iam verò cum idem Memesius per summam mentiendi licentiam intaminati honoris Imperatori Austriaco (non pacem, nedum fœdus, sed inducias annorum aliquot cum Turcapactõ) infamem illam fœderis cum eodem inñti, eiusque tot

pagorum ad Austria fines deditone ac servitute redempti notam, idque iubente (ut ipse in Epistola exordio credi vult) Rege suo, conatur aspergere, quibus tu, O Amice integerrime, verberonem plagis dignum censet? An non commertum, cui malæ continuo hoc molari confringantur, quem Historiarum superioris sæculi fide digna monumenta Nobis suppeditant? Nimirum: Reges Gallia, sive Christianissimos, Initio à Francisco primo ducto, eos esse, quos cum, utà Vicinia Turcica Regni sui situs remotiores, ita tot undique obiectarum fortissimarû Christiani nominis Gentium propugnacula à violentiâ tutiores fecisset, veriti tamen non sint immani illi Tyranno. hoc Sacramentum dicere: Per Deum Magnum & Altum, Misericordem & benignum, Formatorem cœli & Terræ, & omnium quæ in eis sunt: Et per hæc Evangelia, per Sanctum Baptisma, per S. Iohannem Baptistam, & per fidem Christianorum promitto & iuro, quod omnia, quæ novero, aperta erunt Altissimo Domino Sultano Solimanno & Imperatori (cuius Regnum Dominus fortificet!) Ero Amicorum suorum Amicus, & Inimicus inimicorum: Ero Redemptor captivorum Turcarum ex vinculis hostium eius: Nihil mea parte fraudulentum erit. Quod

si hoc neglexerim: Ero Apostata, mandatorum S. Evangelii, Christianæque fidei Pravaricator: Dicam Evangelium falsum esse: Negabo Christum vivere, & Matrem eius Virginē fuisse. Super fōte B. pūsmatis porcum interficiam; Et altaris Presbyteros maledicam: Super altari fornicabor cum luxuria, & SS. Patrum maledictiones omnes in me recipiam. Ita me Deus respiciat ex alto! An non hic aliquis Obstupescite Cœli, &c. exclamet? Lege de hoc, si vacat, Egidium de Bernomolin: & Laurentium Suriū ad Annum Christi 1547. Item Caspar em Fns referentem quod Antonius Pratensis Magnus tum temporis Franciæ Cancellarius huic fecerit nunquam voluerit subscribere. Et audeat Memesius horum sibi & suis Regibus conscius ex intempestivo illo apud sapientissimum Regem perorandi pruritu Heroum Domum Austriam, Christianarum Gentium & Occidentalis Ecclesiæ contra tyrannidis Turcicæ immanem potentiam, intemperatum munimentum, hoc tam vano iuxta ac gravi maledicto incessere? Horret animus vel meminisse horum diutius.

Itaque positâ frameâ, quam cothurnata Adversarii maledicentia arripere me coegit, ad mite pacis institutum nostrum iam redeo.

Et quares absque dubio; Cū cum Caesar per Epistolam ad Regem

Daniæ datam de voluntate & assensu suo super iis quæ plus difficultatis videbantur habere (ut de Salvo conductu Sabaudico) adeoque ipsis tractatus substantialibus declararet; Quoad illa, quæ minus importabant & utcunque vel superflua, vel ambigua, vel impossibilia etiam fuerint) certe confirmari potuisse ex subsecuta deinde eorundem ratificatione convincatur, se adeo difficilem præbuerit? usis etiam quoad illa priora non solenni ratificationis, sed epistolæ forma?

Respondeo breviter ad utrumque horum, ac ad illud prius quidem; primò; quia sperarit, ac certo sibi promiserit, cum ipse se nunc & aliàs; quoad res longè difficillimas ac gravissimi periculi, tam facilem præbisset, minimè difficilibus se adversariis usurum quoad ea, quæ tam parum vel nihil importarent, partim etiam impossibilia forent.

Et ut intelligas, quam meritò Caesar id persuadere sibi & sperare poterit, recognosce mecum paucis etiam illa; quæ solius pacis studio Imperator, qui nunc rerum summam moderatur, & is, qui ante eum moderatus est, Pater & proximus prædecessor eiusdem, à quo tempore primùm de tractatu pacis instituendo agi cœptum est, de iure, vel commodo remittentes suo fecerint & concesserint.

Cum primùm de loco his tractatibus instituendis ageretur, optabat Caesar Tridentum, vel Constantiam, vel Augustam Vindelicorum, vel etiam Spiram aut Francofurtum ad id deligi, Civitates, ut præteritorum

temporum vel consiliis, vel Comitibus celebratissimas, ita, ut ipse existimabat, æque omnibus, vel paulò minùs illi parti commodas; Renuit Rex Gallia, & Leodium vel Coloniam postulavit. Cæsar in hanc posteriorem, tametsi duplo longius ab Aulâ suâ, quam Parisiis distitam, actum motibus intestinis admodum periculosis laborantem non sine magno discrimine suo annuit.

Actum deinde de Salvis conductibus utrinque dandis. Dedit Cæsar pro Plenipotentiariis Regis Franciæ; & vicissim acceptis, qui ab illo per Nuncium Apostolicum offerebantur, nullâ morâ interpositâ, suos Coloniam misit. Rex Franciæ in hodiernum usque diem non misit. Quid causatus? Primum non placere sibi Salvum conductum à Cæsare imperitum eâ, quâ conceptus erat, formâ; Nec causa, cur, vel quid displicuisset, tum aperiebatur, (cognitum autem est postea id fuisse, quòd in contextu verborum Rex Catholicus Christianissimo fuisset præpositus) nihil moratus Cæsar 16. Maij, Anno 1637. in eadem formâ, quâ Gallus in suis usus fuerat, alium scribi & transmitti iussit. At ille nihilominus emanavit.

Petiti postea fuere Salvi conductus pro sociis in genere, ac expressè pro fœderatis per Germaniam, & demùm in specie, pro Sabaudis, Mantuano, Parmensi Ducibus & Hollandis.

Pro sociis in genere nihil abavit Cæsar. Et quanquam videret, si in hos tractatus etiam Italica ac Hollandicâ miscerentur, in quam molem res evasura esset; etiam Salvos conductus

speciales pro Sabaudis, Mantuano & Parmensi atque Hollandis ipsis (reclamantè licet Residentè Hollandico Poppio ab Aisema nihil his opus sibi esse, eo, quòd bellum Hollandis cum Cæsare nullum intercederet) concessit.

Quoad fœderatos verò per Germaniam (quos illo vocabant, & in quorum numero etiam illos, qui iam pridem post Pacem Pragensem Cæsari reconciliati & pacati erant, collocabant) quo minus sic simpliciter Cæsar consentiret, cum solidissimas ac longè prægnantissimas haberet rationes; (quas postea in responso suo Oratori Veneto dato expressit) Ex hoc tamen tractatus moram pati nollet: etiam illis, quantum ad securitatem commendi & tractandi satis esset, concessit; datâ Plenipotentiariis suis Coloniz iam tum commorantibus facultate, ut si qui ex Ordinibus & Statibus Imperii negotia sua per Legatos Regis Franciæ in conventu illo tractare vellent, iisdem petentibus ipsi idoneos Salvos conductus enlargirentur; Et factâ præterea omnibus, qui se gravatos sentirent, ad Aulam Cæsaream veniendi, & illic agendi potestate.

Quid ad hoc Rex Franciæ? Suis nimirum postulatis inhærere; & cum Cæsare publicè, ut dixi, rationes sane prægnantes, cur iis assentiri non posset, explicasset, ne tantum quidem moveri, ut unum aliquem hominem, cum potestate de his rebus agendi Coloniam mitteret: quantumvis id & Cæsar & Pontifex ipse summopere urgerent, & (quod amplius est)

Regi-

Regina & Corona Sueciæ socia Legatum suum ad tractandum non minus de summâ, quàm præparatoriis rerum plenâ potestate munitum iam pridem Hamburgi haberet.

Factum deinde operâ ac labore Serenissimi Regis Daniæ, ut Legatus Suecicus Salvius in certas Salvorum conductuum formas, quorum illi, qui pro fœderatis per Germaniam conceptus erat, hæc restrictio adhibebatur (nondum reconciliati) consentiret, easque Rex Cæsari approbandas transmitteret, prout superius audisti. Non reiecit Imperator, sed statim nullâ remutatâ, prout ipsi à Mediatore Rege, assentiente Oratore Suecico, oblata fuerant, expeditas transmisit, nil iam superesse ratus, quin laboriosa hæc ac tot annos jactata Præparatoriorû navis portum teneret, ac mox initium operi Pacis fieret. Nec supererat sanè quicquam nisi Commissarius Gallicus, probè nimirum officij sui memor (utpotè non Pacis, sed belli promovendi ergo illuc missum se esse sciens) oblocutione suâ intercessisset eâque effecisset, ut etiam Salvius ab eo, quod placuerat, resiliret.

Alia post atque alia ad moram ex morâ trahendam subinventa sunt postulata; Ac in primis institum, ut etiam causa Palatiniana ad hos tractatus admitteretur. Admisit Cæsar. Petrum, ut speciales etiam Salvi conductus pro Duce Bernhardo Weimariensi, ac Æmiliâ Elisabethâ Landgraviâ Hassiæ Viduâ concederentur, Cōcessit Cæsar. Vtrique in illis titulus Illustris (quo maiorem ex Gentili-

bus illarum familiarum nemo, præter Electorem, Principem, obtinebat) datus erat; Nec opinor illi, quibus dabatur, recusabant; Recusavit Salvius & titulum (Illustrissimi) poposcit. Etiam hunc indulxit Cæsar. Cum deinde Ordines ac Status plerique Imperij in Comitibus Ratisbonam indictis, mutatâ, quam ante foverant, sententiâ, clausulam illam decantatam, de quâ paulò ante diximus (nondum reconciliati) ex Salvo conductu pro fœderatis per Germaniam concessio omitti posse censuissent; hic quoque Cæsar nihil oblocutus assensit.

Demum cum nihil non sibi deferri à Clementissimo Cæsare adversarij sensissent, pœnere etiam cœpit locorum jam pridem ad votum ipsorum habendis tractatibus stabilitorum; Petierunt ergo pro Colonia Monasterium, pro Lubecâ Osnabrugam substitui. Cæsar, tametsi sentiret, quantum hæc mutatio incommodi sibi, rebusque suis esset allatura, quando in necessariis tractandarum rerum communicationibus nunciij ab extremo Imperij angulo, in altero extremo expectandi forent, hic quoque cessit.

Nec dubitandum, quin eâ facilitate invitati Adversarij tandem etiam pro Ducissâ Sabaudia; eum, quem impetrarunt, titulum Tutricis Pupilli Ducis & Regentis eius Statuum petierint.

Considera, mi Amice, an iniquum fuerit, Cæsarem, cum in tot, tamque gravibus sibi postulatis de jure

D . suo

suo cessisset adversariis, ab iisdem sperare, ne sibi vim in iis facerent, quæ parùm vel nihil adiecta, detractave commodi in utramvis partem afferrent, sed quæ manifeste apparet non retardandis; sed promovendis magis tractatibus ab eodem fuisse omissa?

Quamquam (ut alteram te ac veram causam ne celem.) Cæsar ne hic quidem cunctaturus erat, si de fide Gallica & eorum, quæ ab illâ promittebantur, observatione certus esse potuisset. Dubitandi causa erat, memoria cum Pacis Ratisbonæ anno 1630. inita, de quâ paulò ante dictum, tum & actorum, inde subsequutorum; Istud autem maximè, quod hæctenus titulum Imperatorium sibi ab unico Rege illo, quàm sine ratione, tam obstinatè negati, & ex quo sibi summa irrogabatur iniuria, ex eo acta ipsa irrita fieri videbat. Ut quid enim apud Cæsarem Mediatorem agere; Cæsarem non agnosceret Salvos conductus ab Imperatore pro Statibus Imperij stipulari; & eidem Imperatorium titulum negare? Quæ eo nomine contracta cum ipso fuerant rata habere; contractui subscribere nolle? Promittere, quæ acta fuerant, rata etiam apud Regem fore, & de defectu mandati sui profiteri? Quid sibi Cæsareæ sinceritatis candor promittere vel augurari ex his poterat, quam hominem Versipellem id agere, quod actum; promittere quod servatum; contrahere, quod impletum nollet; Et uno verbo Cæsari simul & delecto ab eodem

Mediatori illudere? Probasset contractum Cæsari, Rex Galliarum reiecisset? Tantò altius præiudicij plaga illi imprimebatur, quanto volentius fuisset accepta, & tantò difficilior imponeretur curanda, quanto facilius admissa.

Ergo cum alioqui Pacis cupidissimus Princeps, nihil optaret magis, quàm ad Pacis Tractatus properari; non posset autem formam illam conventionis integrè comprobare, fecit, (quod tu secundo loco quærebas) quantum satis erat, & Salvâ dignitate suâ poterat, ut de suâ voluntate, quoad ipsam substantiam rei, per Æl. Pistolam declararet, id sibi iure sumens suò, ut suò more loqueretur; præsertim cum deformâ ratificationis in contractu nihil fuisset expressum, & non iniquum duceret, quando Memesio non modo suam sibi in acceptando contractu peculiarem formam arrogare, sed expressè etiam declarare licuisset, quod illum non nisi quoad substantiam, loca videlicet, & diem congressu, mutuaque Salvorum conductuum traditionem acceptaret; idem Cæsari in eius substantiâ acceptandâ non negari; paratus cæterò quin, quando eunque certus fieret; Regem Galliarum promissis per suum Ministrum stare, ad unguem omnia non ratificare tantum, sed & adimplere. Quod tum sine morâ perfecit, quando à Serenissimo Rege Daniæ Legato Cæsareo Comiti Averspergio, & ab hoc Maiestati suæ per litteras de transmissâ Gallica ratificatione idonea fides est facta; Tam-

et si eam ratificationem eiusve exemplar neque dum vidisset Auerspergius, nedum, qualis ea esset, divinare potuisset.

Hic si Rex quoque Catholicus perceptis tam gravibus, cur sapememoratam Hamburgensem illam tractatum non ex amussim ratihaberet, suam etiam hactenus ratificationem suspendit, donec de ulteriore resolutione Cæsarea certior fieret; eandem sanè, quam Cæsar, imò iustiore excusationem habere dicas, eo, quod Gubernator eiusdem Provinciarum Belgicarum Don Franciscus de Melo Marchio de Fordelagunâ, eadem in omnibus, quoad Gubernationem, atque hos tractatus, quâ quondam Serenissimus Cardinalis Infans potestate munitus, ante quàm derationibus Cæsaris intelligeret Tractatum illum per omnia, dato solenni instrumento, ratihabuerat; transmissis etiam omnibus ex conventionem requisitis Salvis conductibus. Nec dubitandum, quin idem Rex Catholicus, ubi de eo, quod posterius Cæsar fecit, fuerit edoctus, eiusdem se voluntati in expediendâ etiam suâ ratificatione sit conformaturus.

Quod verò Memesius intemperanti calamo, & sui usque & usque immemor in Regis Catholici ac Ministrorum eius actiones ubique invehitur, in hoc magnum causâ suâ præsidium invenisseratus, si ostendat; non continuò, ubi ipsi placuit, vel placere simulatum fuit, plenipotentiam ad tractandum cum eo de pace Hamburgum transmiserint; quo alio gladio excipiam quàm suo? Erat, quod sapius jam inculco, compo-

nendis rebus Gallicis constitutus locus non Hamburgum, sed Colonia, ubi quinquennium Oratores Hispanici unâ cum Cæsareis, Legatisque & Nunciis Mediatoris Pontificis frustra Gallum præstolantes desidebant. Hoc æquum in illos! At contra iniquum, si ubi Memesius increpuerit digito, hi non ilico, & crepitum eius habeant pro oraculo, & confestim Hamburgum evolent, illic imperia Memesiana excepturi! Nec à tractatibus Palatinianis importunus Orator maledicum dentem abstinet, illud arrodens, quo cum Serenissimi Magnæ Britanniæ & Daniæ Reges, tum excelsum Collegium Electorale sibi summopere satisfactum fuisse non obscure ferunt, nempe, quod cum d. Serenissimus Cardinalis Infans, cui plena ad hos tractatus potestas à Rege facta fuerat, paulò ante è vitâ excessisset, neque ea, quæ postea in Marchionem de Castel Rodrigo collata fuit plenipotencia, è vestigio adfuisset, Cæsar & tum, cum ea expectaretur, & postea, cum advenit, operâ & autoritate suâ promovere negocium cœpit & eo usque promovere non cessavit, donec Orator Serenissimi Regis Magnæ Britanniæ quidvis aliud potius, quàm Austriacæ Gentis culpam causatus, ultro re in aliud tempus dilatâ abiit.

Ad cæteras Adversariorum cavillationes passim perepistolâs & notas ipsorum marginales sparsas sigillatim respondere; planè superfluum duco (præstabunt id forte alij, quibus plus ad hoc suppetit otii.)

Atque his finio, satis, ut opinor, pro epistolæ quidem modo, osten-

fūm esse existimans, non fuisse simpliciter obligatos Cæsarem & Regem Catholicum ad ratificandam conventionem Hamburgensem; Cumque causas non ratificandi gravissimas haberent, declarasse tamen de voluntate suâ; quantum satis est; Et si quid omissum fuerit, cum id parvi, vel nullius esset momenti, non fuisse committos, ut tam inclementer ab Adversariis audirent, cum longè maiora ipsis indulgissent.

Iam verò si è contra tu consideres, quæ adversariorum, ac potissimum Regis Galliarum, sive, (ut id, quod verius censeo, enunciem) Ministrorum eius, in producendis indies novis, ac, ut levissimè dicam, minimè necessariis postulatis fuerit arrogantia, & in perurgendis iisdem pervicacia, qui novissimè etiam, cum Imperator de suâ per Epistolam ad Regem Daniæ, voluntate satis declarasset, denunciare non dubitârint, Regem nisi conventionem Hamburgensim ad unguem impletâ suos missurum nō esse, dignum nempe iustitiâ & pietate eius arbitrati trophæum, si continuatâ ad hunc usque

diem Christiani Orbis ruinâ, inanes quosdam litterarum ac verborum apices evincerent; Nullus dubito, quin & tu, & quisquis ab affectu vacuus hæc prout gesta sunt, verissime scripta penitus inspexerit & considerârît, id mecum sensurus sit, si quid ad pacem hætenus profectum est, id totum studio quietis, & pietati Austriacæ esse adscribendum; sicut è contra retardatæ culpam Adversariis, ac maximè Regis Galliarum ministris imputandam.

Tu autem, Amice, cogita & crede, habere Deum vindicem Oculum septuplum redditurum in sinum hypocritæ, qui cum pacem oderit, desiderium eius simulat: ! Nec immunem fore, huic qui nimium sit Amicus; Atilius divino iudicio causam suam Austriacos sicuti hætenus probare studuerunt, ita adhuc commissam velle.

*Dabam Colonia Agrippina pridie
Cal. Septemb. Anno 1642.*

POSTSCRIPTVM.

Vm aliquot Septimanis ante quam hæc scriberem, Cæsar, dubio, de quo in epistolâ insinuaui, remotò, conventionem Hamburgensem solenni diplomate ratihabisset; cuius forma hic

sub lit. A. adjungitur; simulque de eo Regem Catholicum certiore fecisset, hortans, ut iam & ipse cunctationem sibi ex dictâ conventionem incumbentiâ expedienda ac quanto cyus transmittenda curare vellet; iamque adeo passim apud omnes

innes hæc esset concepta spes, fore; ut intra breve temporis spacium, alatis ex Hispania expeditionibus, omnis in posterum adversariis cavilandi anfa præscinderetur: Putaram mercede nec tibi rem ingratam facturum, si tantisper dum huius spei bonum nobis representaretur, epistolam jam obsignatam apud me retinerem, vel tuam & Amicorum vacillationem tanti argumenti soliditate firmaturus, vel moram Nuntij felicitate pensaturus: Sed motæ subinde aliæ, atque aliæ ab Adversariis, eaque eiusmodi contra vel præmemoratum Casarem, vel eam, quæ postea ex Hispaniâ advenit, ratihabitionem & Salvos Conductus fuere difficultates, quas præteriri à me, neque tu & Amici, nec res ipsa patitur.

Sparsæ igitur primùm fuere à Legato Salvio animadversiones ad dictam ratificationem Casaream hic sub lit. B. adiectæ. Quibus examinandis nescio sanè, an operæ precium sit futurum, bonas horas consumere.

Et abstinerem profectò nisi nugæ omnium maximæ longè etiam maiore ab Adversariis contentione atque ita agerentur, ac si iis Imperia & Regna imò Christiani Orbis Salus posthabenda esset. Igitur nolenti volenti aliquid se iis dicendum.

Auspiciens ergo animadversiones suas noster Aristarchus. Hæc ratificatio, inquit, videtur ambigua, fallax, insufficiens, & illusoria.

Quod si enim externam formam, id est, modum ipsum, sive (ut vulgo vocant) conceptum intelligas, parum ad

rem fuerit, larvam, corticemque ratihabuisse, indole, nucleoque neglectus.

Si Internam accipias, est ea quidem formati pars, non tamen formatum ipsum. Vi enim non solum hominis anima est homo, ita non sola forma conventionis conventio. Atque ita qui formam tantum approbat, non totum probat, sibi insuper libertatem reservans, quamcumque instrumenti particulam non formam, ut usus tempusque postulari, nuncupandi.

Quemadmodum verò ambiguum est, utrum Externam, vel Internam intelligas: Ita etsi utramque sumas, tamen est insufficiens ratihabitione. Conventio enim tota compositum quid est, non solum ex formâ, sed etiam ex materiâ efficiente, sine, adeoque loco, tempore, ac pluribus aliis circumstantiis. Qui igitur ex toto causarum & circumstantiarum acervo solam formam educit, baptizatque, is ceteras omnes singulasque exclusisse censetur.

Ac licet hæc cuncta se rite haberent, ludibrio seramen nunc primum dies tam commutationis instrumentorum, quam tractatus principalis ratihabetur: Vt potest quorum prior præterito (15.) (25.) Februarij, aliter (15.) (25.) Martij; uterque tot ante Menses, culpâ Casareanorū irritus effluxit, ut neuter amplius servari possit.

Quin nec addunt cauti simulatores Casareani, se instrumentum in ceteris suis punctis & clausulis servaturos, vel non passuros, ut usus nullo modo violetur (prout moris est, & in Regnorum instrumentis servatum) scilicet: ne tam crassis predicatis transcendentis formæ abstractioni ineptè applicatis, obscurior aliâs dolus, forte pateret. Hactenus Salvius. Aquilina profectò & planè transcen-

dens Adleri nostri in speculando sublimitas, in lastrando perspicacitas, in dijudicando subtilitas, in omnibus (quod pace tuâ, O Amice, & ipsius dixerim) ineptia! Haud multum absunilis illi, ac si quis inter instrumentum, & id, quod instrumentum comprehenditur, sive instrumentatum (ita enim vulgo hodie & loquuntur & distinguunt harum rerum artifices) distinguens; Serenissimam Regiam Sueciæ instrumentum conventionis inter partes confectum (hæc sunt verba ratificationis à Salvio ex parte eiusdem exhibitæ, cuius exemplum infra lit. C. videbis) rati habentem, instrumentum sive externas solennitates non ipsum instrumentatum, vel conventionem rati habere; ac proinde ratificationem ambiguum, fallacem, insufficientem & illusoriam nobis obtrudere contenderet. Quis non hunc in re maximè seriâ ludos facere diceret.

Salvius ipse, ut credo, indignatus vim Regiæ, ac verbo eius fieri clamaret, quippe cuius hæc in legibus usuque ipso sit significatio, ut totam scripturam sive conventionem significet. Quod equidem me quoque approbante & laudante ille faceret. At idem Cæsareani regerent, & regerunt Salvio; formam conventionis ab ipsâ conventionem distinguenti nihilo meliore, imò peiore subtilitate.

Quid usu tritius, & vel iuris Interpretibus, vel legum ipsarum conditoribus familiaris, quàm cum quid contra vel secundum Ius, Legem, Edictum, vel Conventionem factum, gestumne significare volunt,

dicere, id contra, vel secundum formam Iuris, Legis, Edicti, Conventionis factum esse?

Vlpianus l. 7. §. sed si quis ff. de pactis: Item, inquit, Si quis pactus sit, ut ex causa depositi omne periculum praestet, Pomponius ait, pactiorem valere, nec quasi contra Iuris formam non esse servandam.

Idem L. 22. ff. de minoribus ita refert: Cum Minor restituitur ad adendam hereditatem, que antea gesta erant, per Curatorem bonorum decreto Praetoris ad distrahenda bona secundum Iuris formam constitutum, rata esse habenda Calpurnio Flacco Severus & Antonius rescripserunt; Idem Vlp: L. 7. §. ff. soluto matrimonio: Item si messes eius anni, quo divorcium factum est, Colonum ex forma Locationis sequantur: Antè Vindemiæ soluto matrimonio, nihilominus pecunia messium in computationem cum spe futura Vindemiæ veniet.

Et Papinianus l. 42. tit. eodem pactis privatorum respondet, formam Iuris Fiscalis convelli non placet. Imo est, ubi Legislator formam simpliciter sinè alio adiecto pro lege accipiat; tanta nimirum in Iure Formæ est reverentia! Imperator Alexander Augustus Epicteto. C. de venditione rerum Fiscalium, Forma est, inquit, quoties ad Fiscum vel minima portio rei pertinet, ut universa a Procuratoribus meis distrahatur, sed precium partis tantum in Fiscum redigatur, reliquum partium Dominis restituatur.

Quid his, si viverent, Salvius diceret? Nonne de ambiguitate & fallacia

lacia Vadimonium? Eodem nempe Iure, quo iam Cæsareanis de formâ conventionis dicam scribit.

Et vide, quam non probè suas in-
anias adornet.

Distinguit inter formam Exter-
nam & internam, ac per illam
quidem, modum, *sive* (*ut vulgo vo-
cent*) *conceptum* ipsum intelligere se
dicit; (quâ perire. Nil hic attinet di-
sputare? Et mox patebit.) Per hanc
autem, quid velit, planè non dicit.
Nimirum, si diceret, suo ipse iudicio
periturus, ut forex. Et quid dice-
ret, nisi formam illam Internam id
esse, quod Externa refert significat,
exprimit?

Nempe conventionem partium
circa idem obiectum sive materiam,
de quâ Hamburgi actum fuerat, cum
omnibus causis & circumstantiis an-
notatam. Ex quo unam cum alterâ
formam comparanti mox patuisset,
Formam externam esse explicatio-
nem consensu idem volentium, non
inanem aut abstractam, *sive* (*ut Sal-
vius sibi fingit*) *larvam* & *cornicem si-
ne aurole* & *nucleo*; Sed relatum ad su-
um obiectum & significantem (nisi
forte ipse actum voluntatis sine ob-
iecto, signum, sine re significatâ, aut
unum correlativorum sine altero
propriè dici vel comprehendi posse
existimet?) Et huic quidem formæ
sive scripturæ Cæsarem ratificationis
sua actu extremam quasi manum ad-
hibentem absolutam omnibus so-
lennitatum numeris existentiam tri-
buisse.

Et ex hoc ipso vides, O Amice,
formam Conventionis etiam Exter-

nam ab ipsâ conventionem minùs ha-
bere dissidij, quàm instrumentum ab
instrumentato, de quo supra insinua-
veram, cum is, qui instrumentum
conficit, consensui iam extrinsecus
expresso vestem publicam quasi in-
duat: illa autem nascenti, ut cogno-
scatur, conferat speciem.

Iam verò quod Censor noster lu-
dibriose se à Cæsareanis haberi ex eo
conqueritur, quod illi etiam diem
commutationi instrumentorum, &
congressui inchoando dictum, iam
pridem elapsam ratihabuerint, quid
aliud, quàm ludibrium quærit, inven-
tum etiam apud suos, ut qui imper-
tinentiam illam præteritione suâ pri-
dem damnarint. Quod idem absque
dubio de formæ doctrinâ & aliis e-
rant facturi nisi & ipsi tricas quære-
rent, & honorem Cancellario hu-
berent.

Putat deinde istud quoque sua a-
nimadversione dignum, quod Cæsa-
riani tametsi se formam Conventio-
nis per omnia ratihabere dicant, non
tamen dicant se instrumentum in cæ-
teris suis punctis & clausulis servatu-
ros: Videlicet, ac si is, qui omnia di-
cit, non etiam puncta & clausulas di-
cat; vel qui omnia ad nudam & ina-
nem formam refert, non etiam pun-
cta & clausulas eodem sit relaturus?
Vel qui contractum de dando & fa-
ciendo acceptet, non etiam ad exe-
cutionem eius se obliget? Et vere-
batur forte Salvius, ne parum ine-
ptus esset, si quod ipsa rei conditio
abesse non patiebatur (puta, quod de
die elapso iam obiecerat;) rejiceret;
Nisi etiam hoc, quod tacite inest, hic
abundare, & superfluere desideraret.

Et

Et hæc quidem ad cognoscendam Salvij inficetam procacitatem satis esse nobis poterant: Sed non quiescit ipse, & coniecturas his accumulat nihilo feliciores.

Quarum prima est (ut in schediasmate ipsius ulterius legens videbis) quod Cæsar in epistola sæpe allegata prima Februarii ad Serenissimum Regem Daniæ scripta, se in *Conventione Luzzoviana quadam tantum probare: quædam vero (ut ipsa formalia sument), neutquam approbare dicat.*

Iam hic: *Aut igitur, inquit, hæc rati habitio contraria est dictis literis, aut si id sacrilegium est suspicari, latentem continet distinctionem, qua utraque sententia salvetur, atque ita ambigua est & fallax.*

O plus quam Euclidæum acumen? Vt si quis dicat, aut totum contrarium est parti, aut, si hoc absurdum est dicere, latentem continet distinctionem, qua utrumque sibi constat. Atque ita ambiguum & fallax quid est totum. Quomodo? percontaberis. Salvium audi: *Possunt enim dicere, inquit, formam per omnia esse bonam, materiam nihil valere, atque ita, si Deus placeat, habent intentum?*

Hic Salvium memorem esse velim, non solum, quid ego, sed, quod magis oportet, quid ipse paulò antè dixerit. Itane verò Cæsarem qui, ut Salvius assumpserat, per epistolam quædam in Conventione Luzzoviana (imo pleraque omnia, nequaquam sane quoad formam, quam si inspicias, reprobarat, sed quoad materiam, quod ne Salvius quidem negare possit) approbarat; Nunc revocare & invertere omnia, & materiam qui-

dem nihil valere, formam vero per omnia bonam esse dicere? At hoc sacrilegium, vel ipso concedente suspicari! Si vero eorum, quæ ego de forma differui recordetur, inveniet non aliter ad propositum Nostrum distinctionem suam quadrare, quam si Totum quidem bonum, partem vero nihil valere dicam. Tu Amice cogita utrum Amicum ex principiis suis, an meis iudicare velis! Quanto planius, imo sanius & sanctius facturus erat, si non vanitati & bello, sed veritati & paci velificari, ac in hunc modum ratiocinari voluisset.

Cæsar in epistola pleraque materialia conventionis, imò ipsa substantialia confirmavit: Et cum sacrilegium sit suspicari eundem, quod semel dixerit, revocare, aut sibi contraria dicere velle: restat, ut eundem formam conventionis per omnia confirmantem, non partem, sed totum confirmare credamus.

Sed neque placituram fabulam Histrio existimavit, nisi etiam decantatos (ut ipse ait) equivocationum artifices Jesuitas (a quibus ministrorum Casareanorum scientiam, & conscientiam præcipuè sui parte dependere confidenter asserit:) Et mox Hispanorum Europa dominatum affectantium cupiditatem in scenam produceret; Nesciens hæc puerorum oblectamenta iam pridem peritis rerum facere naveam?

Iam verò quid putidius, quam decerni (quod Salvius factum fuisse somniat) ab Electoribus Imperij Legationem ad Pontificem, oratum, ut is Regem Christianissimum ad pacem, excluso Hispano, faciendam disponat? Et hoc

metu percussis Austriacis hanc ratificationem fuisse expressam ! Quasi nimirum unquam Principes Electores, aut quisquam alius impetrato difficile apud Regem Galliae existimarit, ut is Domus Austriacae inter se separationem admittat, cuius quin interitum, suam ille salutem putet, vix quisquam sanus dubitat.

Ad illud, quod veretur, ne, ubi consenta conventionis minus sincere a Caesareanis servata, imo pleraque aperte violata fuerint, in obscuritatibus illis colores habeant, quibus nullam non perfidiae atrocitatem incrustent, & pallient. Nihil aliud respondendum, quam quod suo Salvius pede Caesareanos metiatur.

Molestè deinde fert, in dictae ratificationis Caesareae instrumento Luzzovio titulum Legati non tribui; sed longè molestius, ut opinor, eundem titulum non tribui sibi: Hoc quidem non immerito, meam sententia; At illud nullâ ratione, cum nullum extet documentum, quo Luzzovio talem à Caesare titulum unquam fuisse datum probari possit. Quod verò nec Memesio Legati titulum tributum innuit: falsum est, & ut verisimile, unguis in Salvianae ambitionis ulcere, atque huius forte tam acerbi scripti, & morae tam salutari pacis operi hinc obiectae causa.

An autem Salvium, O Amice, ea causâ tantopere excandescere, & suum dolorem contra amanuensis, vel Cancellariae inadvertentiam, tot tamque diris inde secutis Christiani orbis cladibus, tantaque adeo innocentis sanguinis effusione ulcisci oportuerit, tuum esto iudicium.

Demum ut ostendat, quam non modo aliena, sed ne sua quidem commoda intelligat, curetve; incuriam Caesareanorum (minimè adversariiis noxiam, forte etiam, si dissimularetur, consuetudine coalituram, ac ipsi aliquando profuturam) notat: Videlicet, quod in eodem contextu bis posuerint: *Vigore praesentium, & harum vigore litterarum.* Quid hoc ad ipsum, vel ad locum, vel ad causam? Hoc forte: Quod recto rem indicio quis pensans ex eâ Caesareanorum quidem animum minimè nocentem aut insidiosum, sed liberalem & securum: At illius, qui Virgam censoriam in alienam Cancellariam tam arroganter exerceat, impertinenter curiosum, & incontinentem, ac, ut ne quid gravius dicam, malo dignum putare possit.

Et quid, si his tam suspiciosi excitati impetitionibus Caesareani contra aciem tendant, moveantque, non inania illa & vana, & tautologias nempe & non necessariam longioris tituli in non longo diplomate Suecico repetitionem; Sed istud, quod in eodem promittitur (*neque passura sumus, ut à nostratis nullo modo violetur, puta, instrumentum inter partes confectum*) dolum & insidias clamantes, sub quarum umbra, qui non sint Gentis Suecicae, eidem tamen addicti, quamvis perfidiam in Caesareanos exerceant?

Habebant maiorem, ut opinor, si vellent, quam Salvius excipiendi ansam; Et si excepissent, rem gratam absque dubio Salvio ac Memesio facturi erant. Hoc sciens Imperator, & quia religio erat eius in patriam

E pietati,

pietati, hunc ipsum ex adversariorum ingenio conceptum non iniustum metum, certo totæ cædium & calamitatum, quas ex quacunque morâ his tractatibus illata secururas prævidebat, dispendio emendari velle; Non modo tum continuo, ubi de prædictis adversarij cavillationibus ex litteris Legati sui prima Novembris datis (Cæsari 25. eiusdem redditis) intellexit, nihil pro se vel contra adversarij formam (quæ hic sub Lit. D. exhibetur) locutus, ratificationem, qualem Salvius optabat, sub priore dato (cuius exemplum hic sub Litt. E. adiungitur) expediendam, transmittendamque Comiti Auerspergio curavit? Sed cum aliquanto post etiam hoc ab eodem Salvio adhuc urgeri percepisset, quod in ea dies commutandis Salyis Conductibus & congressui auspiciando præfixi, ut potè jam pridem elapsi ratihaberi non possent, nec deberent, tamen si hoc prævidens Comiti Auerspergio ipso ingressu Legationis suæ, ut de aliis terminis præfigendis ageret, commisit, jamque adeo actum fuisset; Nihilominus intransigenti ingenij condescendens Adversarij, mentem super eâ re suam speciali diplomate 15. Decembris post dato (quod sub Lit. F. apponitur) iterum declaravit: Nihil ab hac facilitate suâ, etiam ex eo deterritus quod cum paulò ante sibi à sæpe memorato Legato Auerspergio copiaratificationis Gallicæ (quæ hic sub Lit. G. representatur) fuisset transmissa, in ea neque contractum ipsum insertum neque ullo verbo, an cum Cæsare, vel Cæsareo Ministro (de quo maxime agebatur) contra-

ctum fuisset, expressum videbat: Nimirum ut ne quis, quantumvis iniquissimus rerum æstimator, ac neque adversarij ipsi haberent, quo Cæsaris à pace alienationem animi in ullum vocare dubium possent.

Et advenerat interea etiam ratificatio Regis Catholici super præliminaribus in universum omnibus, ac in specie tam super ratificatione tractatus Hamburgensis, quam super Salyis Conductibus post obitum sæpe memorati Serenissimi Cardinalis Infantis à Don Francisco de Melo expeditis; Cui ratificationi adiuncta erat alia amplissima ab eodem Rege in Cæsarem collata potestas: (Quorum exempla sub Lit. H. I. exhibentur.) Nec morâ, vi sui vis concessa sibi potestatis Cæsar omnes & singulos ex forma conventionis super præliminaribus requisitos Salvos Conductus nomine Regis Catholici iisdem, quibus suos, formis conceptos & expeditos ad manus Comitum ab Auersperg mittit; Additâ in eundem Comitum subdelegatione, ut, quando contra spem aliquid amplius desideraretur, eis addere & supplere; Quinetiam, si Adversarij pro ea, quam cognitam jam habebat Cæsar pertinaciâ, præcisè in ratificatione Hispanicâ cû insertionem ipsiusmet conventionis super præliminaribus de verbo ad verbum, adeoque Salyis Conductibus ipsâ manu Regia subscriptis urgendis persisterent, posset non modo ipse nomine Cæsaris expromittere, forte, ut etiam, quo ad hæc, & quamcunque aliam formalitatem sub initium congressus indicendi ipsis plenissime satisfiat; Sed

Sere-

Serenissimum quoque Regem Mediatorem ad idem secum expromittendum, requirere & advocare.

Ac ne quid usquam huc pertinens deesset, etiam dictus Gubernator Provinciarum Belgicarum patentes suas, quibus fidem faciebat, à se & ab Officialibus suis tam bellicis, quam civilibus, adeoque omnibus Regis Catholici subditis, litteris passus nomine Maiestatis Catholicae à Caesare datis paritum iri, eidem Comiti Auerspergio transmissit. Forum omnium & singulorum, prout scripta, expedita, acta, gesta que sunt, copiam tibi facerem, si necessarium iudicarem, & faciam, si id desiderari à te intellexero.

Et quis non hac tanta cumularum satisfactionum quasi tempestate oppressos adversarios manum duros, & Pertinaciae navem tandem subducturos esse crederet? Non subdixerunt: Et Salvius quidem in litteris à Caesare nomine Regis Catholici expeditis dignum mastige suo censuit: Quod quæ in iis vigore dictæ facultatis Cæsar se facere dicebat, *in vim plenipotentiæ*, fieri dicebantur; Cum Salvius magis proprie & Latinius (*Plenipotentiæ*) dicendum fuisse contenderet: prout de eo ad Comitem Auerspergium per D. Langermannum referendam curavit.

At Ministri Regis Gallia, cum infulgentis claritate facti percussi sat diu, quid obicerent, nihil certi reperissent, tandem causari cœpere; Quod ratificatio Hispanica in formâ deficeret, ut cui (1) transactio Hamburgensis de Verbo ad Verbum non esset inserta. Ac tametsi per eam qui-

cunque Tractatus Hamburgi inter Ministros Imperiales, Gallicos, Suecicos, & quoscunque alios interesse habentes, mediante Serenissimo Rege Dania conclusi ratificarentur; Tamen (2) nomina tractantium Ministrorum, sicuti & dies conclusi tractatus non exprimerentur. Nec (3) etiam hoc adderetur, quod eos Rex in omnibus suis punctis & clausulis ratificet: Quæ ratione unitas & connexitas congressuum; Item neutralitas Civitatum Monasteriensis & Osna-brugensis, sicuti & securitas loci inter medij communicationi tractantium designati exclusæ cenferi possint. Nec sufficere (4) adhuc reparanda ratificationem, quam nomine Regis Catholici Don Franciscus de Melo vi plenipotentiæ sibi concessa statim post Tractatus Hamburgensis conclusionem cum insertione eiusdem, adeoque cum expressione omnium necessariorum qualitatium & circumstantiarum expeditisset; Quantumvis ipse Rex in suâ ratificatione se modo memoratam à Don Francisco de Melo factam aut quascunque alias ob eodem expeditas ratificationes, confirmare & ratificare expresse affirmaret. Et (5) non fuisse ratificandos à Rege Catholico (id quod faciat) Salvos Conductus vi eiusdem plenipotentiæ ab eodem Don Francisco de Melo concessos, sed eos, quos defunctus quondam Serenissimus Cardinalis Infans expeditaverit, Demum omnia non solum iuxta litteram sæpe memorati Tractatus Hamburgensis adimplenda, sed ratificationem in formâ (tametsi de ea nihil expressum sit in illo) ex more Regnorum, id est,

Franciæ & Sæciæ repræsentandam esse: Nec scilicet, nisi iis omnibus ad unguem præstitis (invertatur licet interim, & in sanguine ac cinere suo suffocetur, & sepeliatur Christianus Orbis) Regem suos ad tractandum de pace legaturum esse.

Quid ad hæc Cæsaris aut Regis Catholici Ministri? Inculcarent à Rege Catholico ratificationem Don Francisci de Melo fuisse confirmatam; Ab hoc vero totum contractum Hamburgensem cum insertione eiusdem de Verbo ad Verbum rati habitum & approbatum? Non audiebantur. Retorquerent, minus etiam à Rege Galliæ fuisse præstitum, ut qui suæ Rati habitationi non contractum Hamburgensem, sed eiusdem à suo Ministro cum notabili restrictione quoad *substantialia* factam acceptationem solummodo inseruisset? Reijciebantur. Contenderent, rem ipsam & securitatem, non formalitates & apices rerum spectandos? Explodebantur. Adderent, non potuisse confirmari Salvos Conductus à sæpedito Serenissimo Cardinale Infante concessos, eo quod iidem iam pridem expirassent, idque ipsum Don Franciscus de Melo Orator Veneret in Gallia Residens per litteras 13. Novembr. Ann. 1641. paulò post excessum ex hac vita dicti Cardinalis Infantis datas denunciari fecisset? Et esse, qui hic objeitur, defectum non solum per Salvos Conductus à Don Francisco de Melo expeditos, sed per eos, quos Cæsar supererogavit, abunde reparatum? ridebantur. Quid ergo faciendum ipsis erat? Id quod febriis ad deerrationes eorum, quos

affluentis fortunæ blandior vultu ebrios fecit, nimirum ut plurimum tacendum, conscientia suâ, & rerum pro se loquentium patrocinio apud sapientes tutis. Supervenere inter hæc Salvi Còductus, quæ requirebantur à Rege Catholico manu Regiæ subscripti. In his Galli cum omnia reperissent plena, hoc conqueri cœperunt, quod nil esset vacuû ad inscribenda mittendorû nomina. Nec dubium, quin in hoc quoque perlituri fuerint, nisi fœderati & sortit ac nominatim Hollandi, id quod Galli carpebant, suum interpretari lucrum (quippe qui litteris illis plenis multo se commodius uti posse viderent) manum iniecissent silentium de hoc rogantes: Ac nisi Rex ipse Mediator insolentiam obstinationis iam dudum moleste ferens, authoritatem interposuisset suam, & oratione dignâ se & eximia sua prudentia, id est, gravissimâ (sicut ex Epistola eiusdem sublit. K. hic annexâ videre est) Residenti Galico friuolas obiectiones suas exprobrasset; Aut quod mihi verisimilius est, nisi iam non tantum Hollandi, sed & Sueci tam damnabilem in rebus gravissimis levitatem pertasi, & cum improperio superati indignantis orbis, tum exemplo moniti tam vastæ arrogantia, obloqui ipsi & angarias paulatim declinare velle ostendissent. Ac demùm nisi, quod omnium potentissimum est, monitrix Dei accessisset dextera, sideratoque Galero terrarum orbis incendiario, etiam Coronam Regiam propius còsiderare fecisset, quid illi agant, qui cum,

cum, ut ipsis est usus, paces in Polonia, Italia, Anglia particulares vel fecerint, vel facere se simularint hactenus & simulent, bella ex bellis excitant: Imò cum universali ruina omnia impleant, universalemque omnium quietem tam levibus pretextibus tandiu retardent, universalem in omnes Dominatum affectantes, nil nisi universalem pacem spectare videri volunt.

Huius nempè benefici Dei Bonitati, sicut & indefessa Mediatoris Regis sedulitati acceptum ferendum, quod tandem Rex Galliarum, accepta, quam diu repudiaverat, Cæsaris de representanda, sub initium congressus ratificatione Regis Catholici cum inserto instrumento transactionis Hamburgensis, Expromissione, secunda huius, quod felix & faustum sit? Die eisdem congressui auspiciando undecimam Iulii proximi (iuxta patentes sub lit. N. has adiunctas) indici & publicari sit passus.

Et hic tu habebis, ut spero, mihi de nunciis tam diu expectatis bono gratias. At ego postquam intentius revolui ludubria, quibus tot iam annos ab infidis vicinis tam probrosè agi-

mur, non possū, quin miserrimū afflictissima Germaniarum Statum deplorem: Quæ cum in bonore esset summā non tantū liberratis, sed & Imperii gloriā præ cæteris omnibus nationibus decorata, suam ipsa felicitatem non tulit. Collisa est inter se, spectaculo prædæ, risui facta committentibus. Vidisti quādiu quanta protervia Emissarius unius Gallicus inermi manu, linguā & calamo temerariis, in mediā Germaniā Imperatorem, quem ipsa sibi legitime elegit & constituit; Quem hoc nomine omnes æque Cives, atque Extranei, hostes ac Amici, morigeri ac immogeri agnoscunt & colunt, Imperii titulo publicè minutum iverit? Quod utinam inclyti Status tam gloriosi olim Imperii corde hæc recogitent, &, si (quod valde verendum) inimici porro insolentes ludos faciant, ipsi cum suo in unum Capite compositis simultatibus coeant! Poterunt, eodem Deo propitio, videre momento dissipatos & factos sibi supplices, qui nunc discordiis & calamitatibus ipsorum tam crudeliter insultant. Datum ut in Litteris. 20. Aprilis.

Anno 1643.

E 3 Num. I.

N^o. I.

Copia Litterarum ,
AMICI AD AMICVM.
 DE
 TRACTATIBUS
 PACIS,

Prout ea ad Cæsarem à Se-
 renissimo Rege Daniæ
 fuit transmissa.

N°. II.

Copia Epistolæ Legati
 Succici
AD AMICVM.
 DE
 TRACTATIBUS
 PACIS,

Prout ea à Claudio Mem-
 sio Comite d' Avaux ad finem
 libelli sui Ambstelodami ex-
 cufrañneçitur.

*MAGNIFICE ET NO-
 BILISSIME DOMINE,*

Amice plurimum honorande.

VÆRIS à me
 nuperis tuis,
 quo loco tra-
 ctat^o pacis sint?
 ut, quid sperari
 metuivé debe-
 at, & tu & ami-
 ci noscatis.

Quæſiverunt id tecum jam diu
 multi ; tam cupidi ſcire , quid eos
 moretur , quam anxie hætenus pa-
 cem

*MAGNIFICE ET NO-
 BILISSIME DOMINE,*

Amice plurimum honorande.

VÆRIS à me
 nuperis tuis,
 quo loco Tra-
 ctat^o Pacis sint?
 ut, quid sperari
 metuivé debe-
 at, & tu & ami-
 ci noscatis.

Quæſiverunt id tecum jam dudù
 multi , tam cupidi ſcire , quid eos
 moretur , quam anxie hætenus pa-
 cem

cem optârunt. Et querendi causas habuere. Nam & Imperator à multis annis nihil magis desiderare visus est, & Regna foederata se semper ad tractandum prompta parataque fuisse testantur. Mediatôres autem tantum operâ studiique in re saltem ad congressum promovenda posuerunt, ut eos jam ferè laboris ac sumptuum tædere incipiat. Nec tamen adhuc potuit tractatus saltem inchoari: aliis omnibus, prout quisque in hanc illamvè partem fuerat pronior, ita huic illivè moram culpamque imputantibus. Vt igitur desiderio tuo satisfacere, insinuavi me ipsorum huius rei Actorum familiaritati, eorumque rationes pro & contra, quam potui accuratissimè inquisivi. Et ut candidè dicam, quod sentio, etsi antehac ferè opinatus sim, Regna, pacis odio, moras necesse, veteror tamen ne Austriaci adhuc paci bellum præferant. Non opus est primos Electoris Saxoniae & Sigismundi Marchionis Brandenburgici tractatus cum Suecis repetere. Nec quibus vicissitudinibus Franciscus Albertus, Iulius Henricus, & Franciscus Carolus, Duces Lavenburgici, tum Augustus Brausvicensis, diu circumducti, tandem præ tædio rem deseruere. Nota jam tibi sunt ista ludibria! Id saltem probe notari convenit, quòd eum ante paucos annos Comes Curtius Vice-Cancellarius Imperij magno eum rumore tractandæ pacis Viennâ in Saxoniam submitteretur,

cem optârunt. Et querendi causas habuere. Nam & Imperator à multis annis nihil magis desiderare visus est, & Regna foederata se semper ad tractandum prompta parataque fuisse testantur. Mediatôres autem tantum operâ studiique in re saltem ad congressum promovenda posuerunt, ut eos jam ferè laboris ac sumptuum tædere incipiat. Nec tamen adhuc potuit tractatus saltem inchoari: aliis omnibus, prout quisque in hanc illamvè partem fuerat pronior, ita huic illivè moram culpamque imputantibus. Vt igitur desiderio tuo satisfaciam & candidè dicam quod res est, etsi nonnulli antehac ferè opinati sînt, Regna, pacis odio, moras necesse, nunc tamen omnibus notum est, Austriacos adhuc Paci bellum præferre. Non opus est primos Electoris Saxoniae & Sigismundi Marchionis Brandenburgici Tractatus, cum Suecis repetere, nec quibus vicissitudinibus, Franciscus Albertus, Iulius Henricus, Carolus, Duces Lavenburgici, tam Augustus Brunsuicensis, diu circumducti, tandem præ tædio rem deseruere. Nota jam tibi sunt ista ludibria: Id saltem probè notari convenit; quòd, cum antè paucos annos Comes Curtius vice Cancellarius Imperij magno eum rumore tractandæ pacis Viennâ in Saxoniam submitteretur, is quidem & nobis Regnorum Legatis, & Mediatoris Ministris, absolutam tractandi potestatem ostenderit; at ubi ad rem ventum esset, Tractatu vix tentato, Viennam reversus, ibique

is quidem Legatis Regnorum & Mediatoris absolutam tractandi potestatem ostenderit; at ubi ad rem ventum esset, tractatu vix tentato, Viennam reversus, ibique amicis (Principibus Viris) nimis properum eius abutitum exprobrantibus, ingenue fassus est, nulla se fuisse instructione munitum. E contra successor eius Lutzovius mandata quidem, cum solo Legato Suecico Salvio agendi principio attulit; sed nullam omnino plenipotentiam; prout intercepta eius instructio, quibus artibus requirenda potestatis defectum excusaret, edocuit. Accepta demum potestate cum utroque tractandi, prohibitus est cum Legato Gallico, nisi mediante Suecico, congregari; quasi Suecia inter foederatam Galliam, & hostem utriusque Caesarem potuisset ullo modo agere mediaticem! Negotio tamen per hos gradus diu protracto, postquam tandem aegre veniam impetrasset, cum utroque coniunctim agendi, voluit imprimis, ut sine scriptis cuncta peragerentur. Quod quidem sibi perinde fuisse testantur Legati Regnorum, nisi toties elusi necessarium duxissent, scripto transigere; Ut & regna obligari velle docerent, & dubiam alterius partis fidem, tandem obligarent. Itaque interventu D. Langermanni, Juris-Consulti, Decani Hamburgensis, Consilarii Regis Daniae, eiusque tanquam Mediatoris, ad hunc actum, cum litteris fiduciae ad unumquemque Legatorum datis, deputati, postquam ille variis hinc inde difficultatibus componendis diu multamque operam navasset, conventum est tandem

in

que amicis (Principibus viris) nimis properum eius abutitum exprobrantibus, ingenue fassus est, nulla se fuisse instructione munitum. E contra Successor eius Lutzovius, mandata quidem mecum solo agendi, principio attulit; sed nullam omnino Plenipotentiam: prout intercepta eius instructio, quibus artibus requirenda potestatis defectum excusaret, edocuit. Accepta demum potestate cum utroque legato tractandi, prohibitus est, eum Gallico, nisi mediante me, congregari; quasi Suecia inter foederatam Galliam & hostem utriusque Caesarem, potuisset ullo modo agere Mediatricem. Negotio tamen per hos gradus diu protracto, postquam tandem aegre veniam impetrasset cum utroque coniunctim agendi, voluit imprimis ut sine scriptis cuncta peragerentur: Quod quidem nobis perinde fuisse testamur Legati Regnorum, nisi toties elusi necessarium duxissemus, scripto transigere; ut & Regna obligari velle doceremus, & dubiam alterius partis fidem tandem obligaremus. Itaque interventu Domini Langermanni Jurisconsulti, Decani Hamburgensis, Consilarii Regis Daniae, eiusque tanquam Mediatoris, ad hunc actum cum litteris fiduciae ad unumquemque nostrum datis Deputati, postquam ille variis hinc inde difficultatibus componendis diu multumque operam navasset, conventum est tandem in instrumentum, cuius tenor hic adiunctus est sub littera A.

Vi huius transactionis cum iam dies 15. (25.) Februarii insinuandis ratificationibus & Salvis conductibus

bus

in instrumentum, cuius tenor hic adiunctus est sub Litera A.

Vi huius transactionis cum jam dies 15. (25) Februarii, insinuandis ratihabitionibus & Salvis conductibus commutandis destinata venisset, Legati Regnorum ratihabitiones suorum Principalium & Salvos Conductus omnes in termino, suctaque summis Imperiis formam produxerunt. Caesareus autem, cum speraretur ex sua quoque parte optatum negotio finem impositurus, hinc revocatur, nullam mentionem factam ullius Caesareae Ratihabitionis.

Octiduo tamen post dictum terminum, D. Langermannus ostendit Regnorum Legatis Exemplar cuiusdam epistolae (ut videre est sub littera B.) ab Imperatore ad Regem Daniae, per Comitem ab Aversperg, Lutzovio substitutum missae, requirens, ut etiam si nolit Imperator dictum Tractatum, prout optandum fuisset, ratum habere; à proposito tamen pio aliisque mediis promovenda pacis non desisterent. Legati, cernentes nec dictum exemplar vidimatum esse, nec D. Langermannum, ut ad priores actus consueverat, ullas à suo Rege fiduciae litteras adferre, cogitabant, forte Regem ipsum indignitate rei commotum ea studio prateriisse. Re itaque invicem deliberata, mirabundi responderunt, hanc epistolam, ut maxime pro authentica haberi posset, esse tamen rem inter alios actam, nec ad se, nec ad suos Principales directam. Eam pro ratihabitione Regnis ostentare, insolens plane insperatumque videri. Quippe quae non modo externam omni

Rati-

bus commutandis destinata venisset, nos Legati Regnorum ratihabitiones nostrorum Principalium & Salvos conductus omnes in termino, suctaque summis Imperiis formam produximus. Caesareus autem, cum speraretur ex sua quoque parte optatum negotio finem impositurus, hinc revocatur, nullam mentionem factam ullius Caesareae Ratihabitionis.

Octiduo tamen post dictum terminum Dominus Langermannus ostendit nobis exemplar cuiusdam epistolae (ut videre est sub littera B.) ab Imperatore ad Regem Daniae, per Comitem ab Aversperg Lutzovio substitutum, missae, requirens, ut etiam si nolit Imperator dictum Tractatum, prout optandum fuisset, ratum habere, à proposito tamen pio aliisque mediis promovenda pacis non desisteremus. Nos cernentes nec dictum exemplar vidimatum esse, nec Dominum Langermannum, ut ad priores actus consueverat, ullas à suo Rege fiduciae litteras adferre, cogitabamus forte Regem ipsum indignitate Rei commotum ea studio prateriisse. Re itaque invicem deliberata, mirabundi respondimus, hanc epistolam, ut maxime pro authentica haberi posset, esse tamen rem inter alios actam nec ad nos, nec ad nostros Principales directam. Eam pro ratihabitione Regnis ostentare, insolens plane insperatumque videri. Quippe quae non modo externam omni Ratihabitionis formam careret, sed & ipsam Tractatus substantiam vel tolleret vel immutaret, potius in omnium, qui hos tractatus promoverant, despectum, quam pacis Testimonium

F emi la.

Ratihabitiois formâ careret, sed & ipsam illius status substantiam vel tolleret, vel immutaret; potius in omnium, qui hos tractatus promoverant, despectum, quam pacis testimonium emissa. Imperatorem antehac toties & tam solenniter contestatum esse, se nihil ardentius cupere, quam ut præliminaria quanto cyus absolventur. In eum finem Legato suo Lutzovio non limitatam, sed plenam liberamque ea concludendi potestatem fecisse, prout eius apographum hic juxta testatur. Quin & eundem ex abundantia ab Universis Imperij Ordinibus, datis Ratisbonâ litteris ad Regna, publicâ totius Germaniæ fide adeo fuisse munitum, ut de eius legitimatione, vel adversæ partis sinceritate seria nec vel diffidentissimus ambigere amplius potuerit. Tot sincerationibus, plenipotentis, Legitimationibus, & Regem Mediatorem, & se credidisse, cum eo tractasse, ac conclusisse, idque non sub libero, sed necessario rato. Et hoc concluso, exteris & Imperij Statibus communicato, universos tam certam tractatum spem concepisse, ut & singuli ferè publica in Ecclesiis vota pro felici eorum successu passim concipi mandarint. Quæ cum ita se habeant, atque Austriaci in super toti mundo tam operosè hactenus persuadere conati sint, per se minime, per Regna verò omnino sterisse, quò minus dicti tractatus antea sint inchoati; nequaquam se sperare Imperatorem nunc, revocato priori Legato, suo nomine promissam recusare Ratihabitioem; missoque novo, novos iterum de præparatoriis tractatus institutere velle. Multo nos reverentius sentire de candore Cæsareæ existimationis, quam ut saltem suspicari possimus, Eam, toties publicè datam fidem nolle servatam,

tractatus instituire velle. Multo se
 reverentius sentire de candore Ca-
 sareæ existimationis, quam ut saltem
 suspicari possint, Eam, toties publi-
 cè datam fidem nolle servatam; vel
 plenipotentiarium suum & Consilia-
 rium Aulico-Imperiale tantopro-
 bro oneratum velle, ac si vel ignora-
 verit sui muneris rationes, vel man-
 datorum fines malitiosè transgressus
 sit. Tantum abest, ut sibi persuade-
 re possint, Eam, Regi Mediatori,
 tanti Imperij Statui, & Vasallo, qua-
 si aliquid contra Imperatoris & Im-
 perij dignitatem peregerit, expro-
 brare; aut Regnis fœderatis & orbi
 Christiano tot irritis Tractatibus il-
 ludere voluisse! Potestatem & man-
 data sua, quoad preparatoria, tum
 conclusionem dicti tractatus, tum Re-
 giarum ratihabitionum superventu,
 expirasse. Ut his annullatis, eoque
 quod semel, cum uno, tantoperè le-
 gitimato, Casareo & Imperiali Le-
 gato, idque sub tanti Mediatoris au-
 thoritate, transactum esset, in super-
 habito, idem denuò, cum novo
 eiusdem ministro, de cuius legitima-
 tione nihil adhuc constaret, retra-
 ctare inciperent, id verò & maximo-
 perè elusorium, & ab omni prorsus
 ratione alienissimum esse! Postulare
 itaque ut Casareo-Hispanica ratiha-
 bitio absque ulteriori mora tandem
 edatur: ne res tanta totius Europæ,
 potissimum verò animam agentis mi-
 ferrima Germaniæ lacrimis tamdiu
 desiderata, detestandis eiusmodi lu-
 dibriis amplius extrahatur. Sin mi-
 nus, se coram Deo, & universo or-
 be Christiano solenniter protestari,
 Principalibus suis ab omni jam sus-
 picio-

ram, vel Plenipotentiarium suum &
 Consiliarium Aulico-Imperiale tan-
 to probro oneratum velle, ac si vel
 ignoraverit sui muneris rationes, vel
 mandatorum fines malitiosè trans-
 gressus sit. Tantum abest, ut re-
 his persuadere possimus, Eam Regi
 Mediatori, tanto Imperij Statui &
 Vasallo, quasi aliquid contra Impe-
 ratoris & Imperij Dignitatem pere-
 gerit exprobrare; aut Regnis fœde-
 ratis & Orbi Christiano tot irritis
 tractatibus illudere voluisse; Pote-
 statem & mandata nostra que ad præ-
 paratoria tum conclusionem dicti tra-
 ctatus, tum Regiarum Ratihabitionum
 superventu expirasse. Ut his
 annullatis, eoque quod semel cum
 uno tantoperè Legitimato Casareo
 & Imperiali Legato idque sub tanti
 Mediatoris auctoritate transactum
 esset, in super habito, idem denuò,
 cum novo eiusdem Ministro, de cu-
 jus legitimatione nihil adhuc consta-
 ret, retractare inciperemus; id verò
 & maximo perè elusorium, & ab o-
 mni prorsus ratione alienissimum es-
 se; postulare itaque ut Casareo-Hi-
 spanica Ratihabitione absque ulteriori
 mora tandem edatur: ne res tanta to-
 tius Europæ, potissimum verò ani-
 mam agentis miserrima Germaniæ,
 lacrimis tamdiu desiderata, dete-
 standis eiusmodi ludibriis amplius
 extrahatur. Sin minus nos coram
 Deo & universo Orbe Christiano so-
 lenniter protestari, Principalibus
 nostris ab omni jam suspitione o-
 mnino liberatis, moram culpamque
 protractæ pacis penes solos residere
 Austriacos, qui quam speciosis ha-
 ctenus criminationibus eam fœde-
 ratis

spicione omninò liberatis moram culpamque protractæ pacis penes solos residere Austriacos, qui quàm speciosis hætenus criminationibus eam fœderatis impingere fategerint, tam manifestè iam toti mundo ostendant, se nihil minùs quàm pacem, nihil magis quàm bellum in animo unquam habuisse.

Atque hæc sunt, quæ de pace utro citroque acta, nec tamen, in hunc usque diem, ullam ab Imperialibus rati habitationis spem factam esse, ab ipso Legatorum ore cognovi. Iudicium iam tibi cum amicis integrum relinquo; Deum orans, ut Cæsareæ Maiestatis consilium Germano-Hispanicum, ad veram tandem minimeque fucatam quietem inclinet. Dabam Hamburgi, die 25. (15.) Martii (qui, unanimi aliàs Legatorum consensu, universalis pacis Tractatui statutus erat) Anno

1642.

ratis impingere fategerint, tam manifestè iam toti mundo ostendant, se nihil minus quàm pacem, nihil autem magis quàm bellum in animo unquam habuisse.

Atque hæc sunt, quæ de pace utro citroque acta fuere, nec tamen in hunc usque diem ulla ab Imperialibus ratificationis spes facta est. Iudicium iam tibi cum amicis integrum relinquo; Deum orans, ut Cæsareæ Maiestatis Consilium Germano-Hispanicum, ad veram tandem minimeque fucatam quietem inclinet. Dabam Hamburgi die 15. (25.) Martii (qui unanimi aliàs Legatorum Consensu, universalis Pacis Tractatui statutus erat)

Anno 1642.

***

*

Postscriptum.

E præcedens relatio motu exercituum interciperetur, detinui eam penes me, ad præsentis tabellarii securitatem.

Interim intelligo Regem Daniæ hisce diebus per litteras à Comite Avverspergio postulasse, ne gravetur, sibi scripto aperire rationes, Imperatori obstantes, quo minùs conclusa præliminarium rati habere velit: imprimis verò, quid in dictum tractatum

contra

Postscriptum.

E præcedens relatio motu Exercituum interciperetur, detinui eam penes me, ad præsentis Tabellarii securitatem.

Interim intelligo Regem Daniæ hisce diebus per litteras à Comite Avverspergio postulasse, ne gravetur, sibi scripto aperire rationes Imperatori obstantes, quo minùs conclusa præliminarium rati habere velit: imprimis verò, quid in dictum Tractatum

contra

contra Imperatoris & Imperii digni-
 tatem, putet irrepsisse? Copiare spōsi-
 nondum mihi facta est; Audio tamen
 id in sequentibus fere consistere.
 Primo quod prætendat, Lega-
 tum Gallicum Comitem d' Avaux carui-
 se potestate: cum tamen ille non
 modò plenipotentiam suam ad
 totum Tractatum, sed etiam principalem,
 tam Comiti Curtio quam Mediatoribus
 jam dudum ostenderit; sed & insuper
 ratihabitionem tractatus præliminaris,
 sub manu & sigillo Regis Christianissimi,
 hic ad manus habeat. Deinde quod dicat,
 Imperatorem quidem probare loca principalis
 Tractatus, Monasterium & Osnabrugam;
 Et ut præsidia Suecica Osnabrugâ
 educantur; nolle tamen, ut dictæ
 Civitates, durantibus colloquiis,
 sacramento utriusque partis solutæ,
 ad neutralitatem obligentur, vel dato
 reversali, tractaturis securitatem
 promittant: sed ut loco horum
 sufficiant sui Salvi Conductus. Multo
 autem minus velle, ut uterque
 tractatus habeatur pro uno: aut Regna
 in propriis instrumentis nomina Regum
 suorum præponant. Esse hæc omnia
 contra suam & Imperii dignitatem.
 Consentire quidem, ut tractatu, re
 infectâ, soluto, præsidia Suecica
 vicissim Osnabrugam introducantur;
 sub hæc tamen conditione; ut idem
 de Monasterio observetur. Verùm
 Legati Regnorum regeant; imprimis
 iniquum esse, ut cum Suecia in pacis
 favorem, educto præsidio Osnabru-
 gensi, civitatem præsentis sacramento
 exsolvat; eadem civitas adversæ parti
 juramento obstringatur. Sicut enim
 Impe-

contra Imperatoris & Imperii digni-
 tatem, putet irrepsisse? Copiare spōsi-
 nondum mihi facta est, audio tamen
 id in sequentibus fere consistere.

Primo quod prætendat Legatum
 Gallicum Comitem d' Avaux carui-
 se potestate: cum tamen ille non mo-
 do Plenipotentiam suam ad totum
 Tractatum etiam principalem, tam
 Comiti Curtio quam Mediatoribus
 jam dudum ostenderit; sed & insuper
 ratihabitionem Tractatus præliminaris
 sub manu & sigillo Regis
 Christianissimi, hic ad manus habeat.
 Deinde quod dicat, Imperatorem
 quidem probare loca principalis
 Tractatus, Monasterium & Osnabrugam:
 Et ut præsidia Suecica Osnabrugâ
 educantur: nolle tamen, ut
 dictæ Civitates, durantibus collo-
 quiis, sacramento utriusque partis
 solutæ ad neutralitatem obligentur, vel
 dato reversali, tractaturis securita-
 tem promittant: sed ut loco ho-
 rum sufficiant sui Salvi Conductus.
 Multo autem minus velle, ut
 uterque tractatus habeatur pro uno:
 aut Regna in propriis instrumentis
 nomina Regum suorum præponant.
 Esse hæc omnia contra suam & Im-
 perii Dignitatem. Consentire quidem,
 ut Tractatu, re infectâ, soluto,
 præsidia Suecica vicissim Osnabrugam
 introducantur; sub hæc tamen
 conditione; ut idem de Monasterio
 observetur. Verùm Legati
 Regnorum regeant; imprimis in-
 quum esse, ut cum Suecia in pacis
 favorem, educto præsidio Osnabru-
 gensi, civitatem præsentis sacramento
 exsolvat, eadem civitas adversæ parti
 juramento obstringatur. Sicut enim
 F 3 Impe-

Imperator nollet suos Legatos præfidis Suecicis committere : Ita nec æquum esse , ut Regina Suecia suos concedat hostilibus : Salvum conductum Imperatoris antehac non suffecisse, quo minus Elector Saxonia Comitem Brandensteinium interceptum squaloribus crudelissimi carceris ad mortem manciparit. Necessum igitur esse, ut sibi imposteriorum melius prospiciant ; adeoque ut dictæ civitates , durante saltem congressu , & utrinque declarentur neutrales , & utrique parti , per reversale , caveant de omnimoda securitate. Quo magis autem Imperator detrectat utrumque tractatum habere pro uno ; eò minus Regna committendum ducere , ut separentur. Nihil se detractum cupere dignitati vel Imperatoris vel Imperij : Sed nec , ut ipse quidquam eorum dignitati detrahat , pati velle. Non esse rem inter superiores & inferiores ; sed inter summa utrinque Imperia. Promittere verò , pace non succedente , introductionem præsidij Suecici Osnabrugam , sub conditione ; id verò prorsus captiosum est. Cum enim civitas Monasteriensis nunc propria tantum præsidia habeat ; non educenda , sed sub Imperio magistratus Urbis , durante Tractatu , retinenda : minime verisimile est , eam , tali casu , præsidia Imperatoris facile admitturam ; atque ita , conditione cessante ; nec Osnabrugam Suecica recepturam. Et qui præterea plures eius farinae frivoli prætextus sunt : qualis etiam est , quod Lutzovius oblitus sit Imperatori titulum Potentissimi tribuere ; cum tamen is multo maior

Imperator nollet suos Legatos præfidis Suecicis committere ; ita nec æquum esse , ut Serenissima Regina suos concedat hostilibus. Salvum Conductum Imperatoris antehac non suffecisse, quo minus Elector Saxonia Comitem Brandensteinium interceptum squaloribus crudelissimi carceris ad mortem manciparit. Necessum igitur esse , ut nobis imposteriorum melius prospiciamus ; adeoque ut dictæ civitates durante saltem Congressu , & utrinque declarentur neutrales , & utrique parti , per reversale caveant de omnimoda securitate. Quo magis autem Imperator detrectat utrumque Tractatum habere pro uno , eò minus Regno committendum ducere , ut separentur. Nihil nos detractum cupere dignitati vel Imperatoris vel Imperij , sed nec ut ipse quicquam Regum nostrorum dignitati detrahat , pati velle. Non esse rem inter superiores & inferiores ; sed inter summa utrinque Imperia. Promittere verò , pace non succedente , introductionem præsidij Suecici Osnabrugam sub conditione , id verò prorsus captiosum est. Cum enim civitas Monasteriensis nunc propria tantum præsidia habeat , non educenda , sed sub imperio Magistratus Urbis durante Tractatu , retinenda : minime verisimile est , eam , tali casu præsidia Imperatoris facile admitturam : atque ita , conditione cessante , nec Osnabrugam Suecica recepturam. Et qui præterea plures eius farinae frivoli prætextus sunt : qualis etiam est quod Lutzovius oblitus sit Imperatori titulum POTENTISSIMI tribuere ;

maiolem tribuisset, nisi breuitas durationis Instrumenti, breuiores quoque titulos tam ipsi, quam Regum Legatis, hac vice, imperasset. Sed quid mirum, bella tantum animo volentes, eiu smodi passim obices progressui pacis opponere? Et tamen non pudet eos etiamnum, sparsis hinc inde fallacibus literis, Regna traducere, quasi ea tractatus remorentur: Cum tamen uterque Regum, missis Hamburgum ratihabitionibus, & loca, & diem, & saluos conductus omnes singulosque (his enim tribus praeliminaria tantum constant) omnimode approbarint: eorumque Legati quotidie parati sint, ad singula extradendum, iterque Osnabrugam & Monasterium maturandum: modò idem quoque vellent imperiales. Vale.

Datum ut in litteris die 12.

(22) Aprilis.

* * *

cum tamen is multo maiolem tribuisset, nisi breuitas durationis instrumenti breuiores quoque titulos tam ipsi, quam nobis Regum Legatis, hac vice imperasset. Sed quid mirum, bellatantum animo volentes, eiusmodi passim obices progressui pacis opponere? Et tamen non pudet eos etiamnum sparsis hinc inde fallacibus litteris Regna traducere, quasi ea Tractatus remorentur: cum tamen uterque Regum missis Hamburgum Ratihabitionibus, & Loca, & Diem, & Saluos conductus omnes singulosque (his enim tribus Praeliminaria constant) omnimode approbarint: Nosque eorum Legati quotidie parati simus ad singula extradendum, iterque Osnabrugam & Monasterium maturandum: modò idem quoque vellent Austriaci. Vale. Datum ut in litteris 12.

(22) Aprilis 1642.

Magnifica Dominationi Vestre

Ad officia paratissimus

I. SALVIVS.

Num. III.

Num. III.

Exemplum Literarum.

AD SERENISSIMUM DANIAE ET NORVEGIAE REGEM

A GALLICO PER GERMANIAM Legato Scriptarum.

DE

TRACTATIBUS PACIS,

SERENISSIME AC POTENTISSIME REX.

UM assiduam
Maiestatis Ve-
strae pro publi-
ca salute con-
tentionem &
cōtinuatos ha-
ctenus labores
exceperit silen-
tium, ex quo Viennenses ad ipsam li-

terae super Tractatu praeliminarium
pervenerunt, satis ex ista intermissione
liquere potuit, Austriacos Maie-
stati Vestrae non approbasse suas tri-
cas, qui prolixo scripto in omnes se
partes versant ut Pactionis illius Ve-
straeque adeo Maiestatis auctoritatem
detrectent. At vero Christianissimus
Rex, ne & ipse silendo aut aequissimae
causae

causa defuisse, aut quod adversa pars
publicæ tranquillitati intervenerit,
non agrè admodum tulisse videretur,
per me animi dolorem fui & con-
stans pacis licet adhuc fugientis stu-
dium Maiestati Vestræ testatum vo-
luit. Id sanè non modo pietissimi-
mum Regem, sed omnes bonos Chri-
stiani Orbis Principes male habet,
quod tot votis expectum, tot consi-
liis & tractationibus preparatum
de pace colloquium (cum Gallie
Sueciæque placitum Regiæ Ratiha-
bitiones docuerint) solâ Domus Au-
striacæ declinatione eludatur. Nos
quidem Serenissime Domine, miris
modis ante hac delusi, Regnorum
fœderatorum Legati, sensum hos-
tium artes, diximusque palàm (ubi
illi ad concordiam propendere visi
sunt) aliud nimirum agi, aliud simu-
lari. Licebit mihi appellare memo-
riam Maiestatis Vestræ atque, ut pu-
to, pudentius quàm qui eiusdem iu-
diciū reiiciunt. Novit illa quan-
tis flexibus negotium hoc impeditis-
simum fecerint, in id unum sedulo
intenti, ut fœderatos diducerēt. Pro-
cancellarium Imperii Curtziū o-
lim huc miserunt qui nos conclusio-
ni propiores cum animadverteret,
statim discessit, neque cur id faceret
ullam rationem reddidit. Curtzio
Lutzovium, Lutzovio Auerspergium
substituerunt. Sed mutatis perso-
nis eadem semper fabula: provisam
duntaxat volentes, ne per varias ma-
nus erranti negotio novamque sub-
inde formam induenti certus aliquis
modus finisve imponi possit. Neque
in hac suorum subrogatione quæve-
re: quin etiam (ut pergerent turba-

re) ipsis utiq; quos semel proba verat
discutandæ causæ Arbitris non ste-
terent, & novos nunc è Domo Brun-
svicensi, nunc è Laueburgica Me-
diatores, indecora Vestra Maiestatis
præteritione, non semel asciverunt.
Sanè excusari verecundia eorum pos-
set, quibus forsitan religio fuit Re-
giū nomē tot obtēdere ludibriis, nisi
& ipso demū in hac postrema tracta-
tione parū honestè usi essent, dū cui⁹
autoritate, sententiâ, sapientia perfe-
ctum fuerat ut iam pateret omnibus
ad concordiam via, id apud ipsam
Maiestatem Vestram & improbant,
& improbandi causas non adferunt.
Quam decenter utrumque, ipsi viderint:
Ego rem ut se habet recensebo
ordine. Annus est ex quo Vestram
apud Maiestatem cum per litteras
tum per Legatos non modo animum
pacis cupidissimum præsestulerunt,
verum etiam quotidie ab ea flagita-
bant, ut initium Conventus quantum
fieri posset ocissime ipsa constitue-
ret; passim per Germaniam concita-
ntes sinistram de Regnis opinio-
nem, & multa de cessatione Gallo-
rum Suecorumque conquesti. Quis
adeo impatientibus votis non crede-
ret? Igitur Maiestas Vestra vtriusque
partis Ministros urgere, suâ nos ad-
hortatione & autoritate impellere,
in eum denique locum rem deduce-
re, ut spes futuri Congressus magna-
tum demum affulserit. Sed eam in-
dies labefactabant Austriaci; Salvos
Conductus quos exhiberent, ex
multis saltem aliquos habebant nec
sine vitio: nostrorum verò nullus;
neque in formula quicquam deside-
rabatur, nam & petitum ad adversa

parte titulum Christianissimus Rex studio pacis addi Salvis Conductibus iusserat, quos Maiestatis Vestrae Ministris legendos, exscribendosque permisi. Unde manifestò constitit non retrogredi Gallos neque diverticula quarere, quin potius quacunque possunt compendiosiori viâ properare ad pacem. Deerat quoque a Rege Hispaniæ Legatus aut saltem procuratorium Mandatum: Imo pro illorum morositate satis mihi facturos profitebar, si vel autore Cardinali Infante Lutzovius negotium cum Hispanis commune susceperet. Sed nihil horum; perdidimus operam, ego Hamburgi, Madriti verò & Bruxellis Oratores. Serenissimæ Reipublicæ Venetæ quibus spes expediendi illius mandati iniecta est centies. Idem affirmarunt Michaelis Salamancæ litteræ ad eiusdem Reipublicæ in Aula Christianissima Legatum non ita pridem datæ. Quid autem mirum si tam lubricos tamque elabendi certos constringere non potuimus? nonne ipsa Maiestas Vestra exeunte Novembri Viennam scripsit se sperare futurum ne Plenipotentiâ Hispanicâ contumacius protraheretur? At nec dum adest, Serenissime Rex, & cum his moribus videri ambiunt pacis amantissimi, quæ quomodo cohæreant nemo non sentit. Defectum tantum ceterosque non paucos Lutzovius expleri posse ratus, proposuit sponsonem Maiestatis Vestræ; mihi que (satedum est enim) propter rei insolentiam non nihil nutant fecit convitia, ubique dictitans rationem iniri mecum nullam posse quando tam com-

modâ non uterer. Scilicet ille, si Deo placet, impiger, & illius Principales de concludendo negotio valde solliciti, qui sub exitum diuturnæ tractationis toties, quid requireretur, admoniti egebant adhuc fidejussore; Ego lentus, & Galli publicæ tranquillitatis ofores, quibus omnia erant in numerato. Nihilominus ne possent adversarij vel minimam suis tergiversationibus speciem juris iuducere, accepi conditionem, paratus de præliminariibus pacifici modo Maiestas Vestra (quod pollicebantur) præstaret eventum. Inexpectatus, ut apparuit, consensus & liberale responsum nullo omnino usui fuit: Qui rem confectam, paulò ante, & jam jam secuturos Congressus magno promiserant hiatu, elingues facti sunt, & deferbuit ille ad pacem tantopere simulatus ardor. Sed nolim propterea grandem iis dicam scribere, nisi quatenus obliquando rursus, & perplexa ut solent faciendo omnia, sponforem Regem paulò confidentius liti obtulerant: siquidem id in se recipere Maiestas Vestra quo pollet magnarum rerum usu, inconsultum duxit, non sibi satis constare professa de mente consiliisque contraria partis. Tum illi (ut suis se artibus involuerent) invidiam in omnes promiscuè derivare, nemini parcere, & quo sanctam pacis impatientiam melius venditarent, in ipsis quoque Mediatoribus diligentiam requirere. Magnum quid loquor, at verum tamen: certè hic, Rex Serenissime, crebrius nihil jactabatur ab eorum sequacibus, quam proces-

surum

furum expedite negotium si ab alio interprete vel etiam nullo administraretur. Nempe extremum hoc deerat ostentationis genus, ut tale quidpiam dicere auderent. Nos interim Sociorum Regnorum Ministri, ipsi jam haud diffidentibus adversariis, extra omnem culpæ affinitatem positi, si non spe optata pacis, at promoti per nos quacumque lieuit optimi operis, & nostrâ & omnium conscientiam fruebamur. Ibi diu res hæsit, donec Lutzovius acceptis tandem ab Aula Viennensi mandatis, ut ipse prædicabat amplissimis, novæ tractationi locum invenit. In eam nos statim ductu Maiestatis Vestræ sumus ingressi, & pro innata sperantibus credulitate, dum varia hinc inde agitantur, mensem nobis unum frustra exiisse vix sensimus. Cum verò propius conferre pedem cœpissimus jamque in eo essemus ut definiretur aliquid certi, Lutzovius omnes sibi vias cunctandi oclusas cernens, in salutatis nobis de repente hinc sese proripuit, dignus Curtio hac in parte successor, desideratusque est totas sex hebdomadas. Interea de pacificatione vox nulla quam quæ Gollariæ, ut quondam Pragæ, seorsim eudebatur, circumveniendis foederatis belloque redintegrandi accommoda. Nec defuere qui sessionem cum tractatione connecterent, eandemque esse rationem utriusque affirmarent, ne si generalis pax imminere videretur, in ea videlicet malent Celsissimi Duces Brunsvico-Luneburgenses, ut pote dignius tutiusque res suas agi. Ut ut sit, aberat quo cum tractaremus. Vix reversus

cœpit in nos suo more invehi non secus ac si ipse hic permansisset, nos evalissemus. Sed ubi tertio restituta est res, tertio ille vel caruit vel carere se finxit petitis dudum litteris Salvi conductus, famosaque illa Plenipotencia Hispaniæ. Moram idcirco deprecatus Viennam se scripturum recepit. Quid faceremus? expectavimus, crebrò jam usu duratis ad huiusmodi patientiam animis. Longo exinde intervallo protulit sui Domini mandata, quæ in autographo Maiestas Vestra penes se asservari providè iussit, & hæc illum sistendi se nobis pro Hispano quoque capacem faciebant. Exhibuit & salvos conductus fere omnes (nam juvat aliqua semper ex parte retinere arbitrium rei.) Tum autem Vestræ Maiestati visum est Regiam ex promissionem accommodare negotio, & de ratihabitione Tractatus qui circa preparatoria pacis universalis cum Legato Lutzovio iniretur, cavere. Poteram equidem jure optimo suspensam habere tantisper conclusionem, dum aut Regis Catholici aut certè Fratris consensus tandiu promissus ederetur: poteram graves suspicionis causas opponere, quod nimirum anni unius spatium tam expeditum fuerat Austriacis (modo pax eordi esset) ipsa instrumenta Salvorum conductuum & Plenipotentiæ Hispanicæ, quam eorum pollicitationem huc transmittere. Idque cœfecissem iustius, quod sciebam tunc temporis eodem artificio frustra haberi Serenissimi Magnæ Britanniæ Regis Legatum, qui, post annum & quod excurrit, variis modis locisque

circumductus, ne multi laboris fructum pro oppressis Maiestatis Vestrae Nepotibus ullum ferret, neve ad suos rediret aliis fore consiliis rem acturos, susceperant Vienna partes Hispanicas; ac si praesenti ibi iam pridem Hispanico Oratori potestas tractandi nulla nec esset, nec aliquando posset ac sille, non quia Legatus tantum, sed qua Hispanus Regis sui voluntatem minus exploratam haberet quam Germani, quibusque ab eodem Rege nec negotium in hac causa datum est, nec iudicium. Quid? quod dicere veritus non erat se habere quidem huius generis plenipotentiam suis permixtam chartis, sed quo pertineret non satis meminisse. Adeo sibi placent Austriaci, dum eiusmodi ambages consuunt quibus totum Orbem ludificant. Haec me exempla, Serenissime Domine, totque anteriores causa, dubiam esse Imperialium fidem praesertim vero in rebus Hispanicis, & minime sequendam monebant. Accessione tamen Vestrae Maiestatis firmatus ostendere volui quam liberaliter quamque libenter in tam illustri Expromissore conquiesceremus. Quod itaque felix faustumque foret, vestris auspiciis rem absolvimus: habendis Conciliis selecta sunt loca, & inchoandis dicta est dies, cautum denique qui salvi conductus quave forma hinc inde prius commutandi essent. Quodnam, quae so in istis omnibus abominabile illud est, quod tantopere averfantur Austriaci? aut quid succensere Conventioni tam innocenti queunt? Ecce illam tamen irritam faciunt, quodque omnes Regio Maiestatis

Vestrae consilio, Maiestas vestra Divino gestum ferebat, id datis ad eandem confidentissimè litteris subvertere & tantum non exprobare haud dubitant. At Legato Gallico defuit Plenipotencia, nam ita scribunt: & ipsemet factus est se absque mandato convenisse. Na. illos potius defecit consilium, qui ad has nugas confugiunt, cum ego & eorum & Maiestatis Vestrae Ministris sapinus ediderim factam mihi à Christianissimo Rege potestatem de preliminaribus deque ipsa pace transigendi. Quemadmodum Regia ipsius Raticatio, quae postea secuta est, id abundè demonstrat & locum dubitationi nullum relinquit. At factus sum me absque mandato convenisse; imò vero planè diffiteor. Innuere volunt datas à me Vestram ad Maiestatem litteras, quibus peracta omnia cum significarem, inferui forte, me praeter ulum rerum gerendarum ac praeter ipsa mandata dixisse diem Congressui ante acceptos Salvos conductus. Nec igitur pepigi absque mandato, & circa unam duntaxat Tractatus particulam scripsi, extra Tractatum, Regi Mediatori, eoque tempore quo omnis iam merito cessabat tractatio, me illius reverentia fines mandati non nihil transulisse, ne tam sancto operi ullum per me accideret impedimentum. Quod si ex tali epistola non ex solenni Tractatu pactisque conventis ius petendum est, cur tacent quod ibidem subiunxi, atque etiam conceptis verbis sponderi, Regem Christianissimum impleturum abundè (ut & fecit) quicquid futurum esse partium ex praefata Conventione

ventionem intelligeret. Rem miram, isti pacifici vitio mihi vertunt quod promoverim pacem, & potestatis defectum non causat? uberem illis materiam eripuerim cum detestandi nostras moras iactandique multa magnificè de studio suo, tum citra invidiam, quod præcipuè optassent, à pacis consiliis discedendi. Sed ne verbo-rum eorum epistola porro responsurus eandem ipse prolixitatem cum Vestra Maiestatis tædio usurpare cogar, attexui ad singula illius capita quod adstruendæ & tutandæ veritati necessarium fuit, atque ita recognitam hisce annexo. Si Vestra Maiestati quid vacui temporis comites Regum curæ concesserint, non pigebit eam, ut arbitror, in rei huius causas & momenta penitus inquirere, & si non nostris, at publicæ quietis hostibus indignari. Nec ipsos haud dubiè Electores Principesque Imperii tantus Austriacorum amor, aut tantum tenet avitæ libertatis fastidium (quam deinceps Germania suorum exulum numero censere potest) ut non etiam aperire oculos, non displicere velint, per utrum stet quominus discedatur ab armis. Reperant saltem memoria quam diffidenter secum sit actum, quamque perplexe communicatum fuerit hoc negotium pacis. Nuper enim Ratisbonæ dum anxii postulant edoceri quo res esset loco, quidve Hamburgi cum Legatis Gallico, Suecicoque tractasset Procancellarius Curtzius, plena illis & liquida facti enarratio sæpe promissa est, nunquam tamen secuta. Ita ut ne Imperii quidem Ordinibus ad eum præcipuè finem convocatis,

& de ineunda pace deliberantibus, status causæ unquam vere innotuerit. Quæ loquor, plana sunt. Interfuerunt iisdem Comitibus & à Maiestate Vestra delegati, neque quisquam ibi fuit, qui non molestè ferret illis literis, quas ad socios Reges scripserunt, non nisi generalia quædam & indefinita contineri, quæ maturando Tractatui minis idonea videbantur. Tali apud amicos quoque dissimulatione Austriacis uti visum est, ne si totum negotium permitterent iudicio eorum, quos ad concordiam proclives esse constabat, ipsi fortassis impellerentur quod pervenire volebant. Nempe fuit honestius, largitionibus multis, & iniquissimis legibus, pagorumque ad ipsius Austriæ fines ducentorum deditioe ac servitute pacem Ottomanicam redimere, quam Germanicæ operam dare. Nisi fortasse leve est, denegasse amico & venerando nomini Maiestatis Vestrae id, quod ab ipsis eodem omnino tempore Osman Aga, Mehemet Effendi, Trinar Teffedar, & Mustapha Alai ultro delatū acceperunt. Nam qui annis & mensis nobilitari debuit exordio foederis totâ Christianitate faciendis novissime in ito in Austriacos Turcasque foederi inscriptus est. Ad cuncta hæc quasi per se non satis gravia & omnibus bonis exosa ut aliquis veluti cumulus accederet, placuit adversariis denuo experiri, qua fraude commodissime possent Suecos à foederis societate divellere; ibi demum sui copiam facturi ubi semotis arbitris clam & precario pacem

ita cauponentur, ut pax non sit. Comes Auersbergius cum apud Dominum Salvium per emissarios aliquot eius rei periculum frustra fecisset, multis subinde precibus ab ipso Maiestatis Vestrae non hos in usus Deputato, Domino Langermanno, ægre impetravit, ut per eum quoque certior fieret idem Serenissima Regina Sueciæ Legatus se brevi instructum fore mandatis & Plenipotentiam unde Regnum illud, modo restantum suas agat, plus quam abunde sibi satisfactum sentiret. Nihil moratur tam strenuos corruptores: & tunc, & sæpe antea repulsam passi Lutzoyium audenter tanquam valedicturus Suecico Legato. & acceptum illi laturus commeatum, quem pro itineris sui securitate à Campiductore Torstenfonio petierat, prima quidem hæc officij verba præfatus cœpit de Tractatu præliminariū & Declaratoriis sui Domini literis dicere, quas Ratificationis loco haberi volebat. Sed gravissimas rationes opponentem Suecicum Legatum & multa adhuc paratam interpellavit alter (quippe qui de his sermonem non instituerat nisi transitum sibi facturum ad alia) sumpsitque inde occasionem respondendi: Etiam si ratihabitus fuisset Tractatus, non tamen inveniri exitum potuisse tam arduo & multiformi negotio pacis universalis, Consultius futurum, multoque magis esse Succorum, si soli trantigant. Et hoc quidem argumentum ab utili hunc locum copiosè tractavit, ostenditque illis omnia Regna mundi & gloriam eorum, si fidei servantes,

hoc est, si Sueci esse desierint. Nihil faciant, fore ut bellis implicentur æternis, quia nec Gallia magno tractandi desiderio flagret (jam horruit dicere nullo) nec cui pacis generalitati consentire videtur, illius assequenda ratio reperiri ulla unquam possit. Plura in eandem sententiam importunus orator congerebat, fatisciente jam dudum auditore, qui tentatos toties ad fastidium dolos tandem quoque risu profectus est; velut merces obsoletas solemus, quæ sapius venales, ubi vitium transparuit, quodcumque etiam pretium statuatur nemini tamen obrudi possunt. Ex his Austriacorum quantumlibet irritis conatibus patet evidentissime, contra quod professi sunt, nihil eos minus in animo habere, quam Monasteriensem & Osna-brugensem Congressum, & suarum utique artium fiduciã Tractatus singulares, bello acrius persequendo aptissimos, uno verbo Pragenses, etiamnum moliri; coniunctos præfracte repudiare, quantacumque cum suæ existimationis jacturâ & mundi laborantis calamitate. Nemini contra non perspectum est, quæ ad accelerandos Conventus conferre poterint, eorum nihil à Christianissimo Rege prætermissum; Ipsum studio pacis eatribuisse quibus aliàs nullo respectu cessurus fuit, denique Partionem præliminariū non cunctanter idque rebus suis ad votum fluentibus confirmasse. Et profecto nihil se per hoc malle quam ut publica repræsentetur tranquillitas, vel hoc ipso luculenter docuit, quod abinstauratis cum Regno Sueciæ productisque

etis que ad belli exitum foederibus, statim assensu firmavit suo, quacumque communi utrinque delegatorum sententiâ Regioque imprimis Vestrae Maiestatis interventu, in negotio pacis acta hic & constituta fuerunt. Catei tûm parisi antè iudicium in gente Austriaca cûm ne ul- lum quidem hactenus prodie- rit, quin & novissimum hunc Tractatû violavit sine religione, rem ad otium deduci impatiens, qua- si in eo ingens aliquod commodum suum versetur, si fracti ac debilitati Imperij Proceres magis magisque fir- ant opportuni iniuriæ; Ego quid hic ultra incassum morer non video. Itaque, Serenissime Rex, postquam sociorum Regum ac Principum us- bus mandate Rege Christianissimo hinc prospexi, curavi que pro mea mediocritate ne quid detrimenti cau- sa communis accipiat, dum adversa pars libidine bellandi victa armis in- sistet; illinc pacis tractationem quàm maxime aptam explicatamque con- feci, discedo tandem è Germania.

Facio id equidem cum summo dolo- ris sensu, quòd pro quiete Nobilissi- mæ, quàm late patet, Provinciæ, Christianitatisque totius sollicitum Regem meum in tam pio laudabili- que instituto deseruerint Austriaci. Nec profecto minus cupidè expeto, ut eximii ipsius pro publica tran- quillitate studiis demum consentien- tes, causam ei præbeant brevi me ad Tractatus Pacis (cui meam negotio operam dicavit) in hæc oras iterum ablegandi. Supplicio Maiestati Ve- stræ per eam quoque abire mihi ut li- ceat, & repetitis obsequiis Regium retinere favorem, etiam cum ab ip- sis Regnis longius abero, atque adeo ab illis quæ hic infrequentes non fue- runt, rerum cum ea gerendarum oc- casionibus. Quòd si meam totò hoc quinquennio vel superioribus tem- poribus operam atque observantiam Maiestati Vestrae ulla unquam in re probavi, idem utique promereri haud segnius enitar ubicumque suorum honore manda- torum porrò di- gnabitur.

Serenissimæ Maiestatis Vestrae

Humillimum & Obsequentiissimum scriptorem

CLAUDIUM DE MESMES

Hamburgi die 30. Maii 1642.

Num. IV.

No. IV.

Copia litterarum Salvij de 29.

Septembris, Anno 1638.

A D

CANCELLARIUM DANICUM

E X

GERMANICO IN LATINVM FIDELI-
ter translatarum.

RÆMISSIS paratissimis meis erga Excellentiam Vestram obsequiis: Colendissime Domine Cancellarie: Ex hesternis eiusdem litteris percepi, Legatum Cæsareum omnem obtinendorum in generalibus terminis salvorum conductuum spem præcidere atque idè Regiam suam Maiestatem aliud conceptum perscribi mihi que communicari iussisse (id quod mihi quoque traditum est) requirendo, ut meam superinde sententiam patefaciam, an obtentis iis a sique

ulla ulteriori cunctatione ad negotium principale progredi velim, & an eum in eventum non possit dies ad incuntem Novembr. præfigi. Utigitur amicè respondeam, hæc etiamnum me sustentat spes, fore ut sin minus Duces Saxonix, Regia tamen Maiestas Daniæ pro sua, quæ pollet, autoritate dictos salvos conductus absque distinctione illa inter reconciliatos, & non reconciliatos, uti & sine quæstione illâ, utrum ipsi perse vel per Regnorum Legatos causam suâ agere debeant, à Cæsare facillè obtineat. Quod si verò id impossibile sit, Regia sua Maiestas Succix demùm potius in propositâ

posita à Regia Maieſtate Daniae forma quieteſcet, quam ut ob iſtiusmodi clauſulam Religione ac federe ſibi coniunctos belli calamitatibus diutiùs patiatur diuerſari. Sed reſervabit ſibi expreſſè, quod eiſmodi acceptatio Statibus Imperii in iure ac iuriſdictione ſua nunc, vel in futuro, nè minimum quidem præiudicare debeat, & quòd Maieſtas ſua nihilo ſeciùs tam pro unis, quam pro alteris; pro rei neceſſitate ſit ſponſura; Cateroquin in prædicto concepto ſunt duo verba per incuriam omiſſa, nempe, adhærentes, & veniant, quæ non dubito, quin Excellentia Veſtra ſit reſpoſitura. Si quidem alii Coronæ Adhærentes, non Status, tam opus habent ſalvis conductibus, quam Status; ipſisque non ſolum liberum erit, ut mittant, ſed etiam, ſi quiſpiam petierit, ut ipſi

veniant. Quod ſi hoc correctum fuerit, & Regia ſua Maieſtas nihil melius, uti, dictum, obtinuerit, conſtitui ſape memoratos ſalvos conductus eum in modum acceptare, & multò libentiùs ineunte, quam præcipitante Novembri abſque ullâ ulteriori cunctatione ad negotium principale procedere, nullatenus dubitans quia & Gallicanus Legatus huc ſit condeſcensurus, intereà verò Colendiſſimum Dominum meum Cancellarium Divinæ protectioni cõmendo.

Colendiſſimi Domini mei

ad obſequia paratiſſimus

SALVVS

Hamburgi 29. Septemb. 1638.

H

Num. V.

Num. V.

Copia Litterarum
SERENISSIMI REGIS DANIÆ

AD

CÆSAREAM MAJESTATEM
de prima Octobris Anni 1638.

EX

GERMANICO IN LATINVM FI-
deliter translatarum.

SERENISSIME AC PO-
TENTISSIME CÆSAR.

DILECTIONI ac Cæsareæ Ma-
iestati Vestræ singularia no-
straamicitiæ of-
ficia, atque omne bonū Cha-
rissimæ Domi-
ne Consanguineæ. Posteaquam Dile-
ctio & Cæsareæ Maieestas vestra ad con-
testandum pacis, tranquillitatisque
cupidum animum suum Nobis inter-
positionem inter ipsam & Coronam

Sueciæ suscipiendam detulit, & ad
promovendos Lubecam indictos
tractatus Procancellarium suum Do-
minum Comitem Curtzium in hæc
oras cum plénipotentiâ ablegavit,
non intermisimus (quod citra jactan-
tiam dictum velimus) onanem curam
atque operam pro virili tandem No-
strâ parte eo conferre, ut congressus
institueretur, tractatusque inchoa-
rentur. Quamquam igitur ab eo inde
usque tempore in tractatione præli-
minarium diversæ atque alia ex alijs
difi-

difficultates enatae sint, ita ut ad scopum optatum quantumcunque etiam defudatum sit, perveniri neque dum potuerit, quin etiam multotiens negotium desperationi proximum visum, nihilominus cognito singulari Dilectionis & Caesareae Majestatis Vestrae pacis, quietisque publicae studio, animum tamen atque operam non despondimus, quin immo, quum animadverteremus ex parte Coronae Sueciae defectum apparere, Nos ipsi ad Sueciae Reginam, quo ipsam ad acquietatem permoveremus, legationem misimus, a qua id responsi tulimus, quemadmodum Dilectio & Caesarea Vestra Majestas ex exemplo collato & recognito, quod eiusdem Legato statim communicavimus ab eodem sibi submississimè referri curabit. Ex eo igitur, uti etiam ex reliquis omnibus, quae hoc in negotio, a dimidio jam anno hinc inde tractata & peracta sunt, certò comperimus praeter Salvos conductus, qui ex parte Coronarum Sueciae & Franciae pro confederatis suis ac Dependensibus in Germania desiderantur, nihil superesse, quod tractatus, in quibus inchoandis tot jam annis omni ex parte sudatur, amplius remorari possit: & dum negotium hoc reciprocis duntaxat contradictionibus nullo operae precio aut progressu detinetur, interea tamen tempus inutiliter elabi, feralemque belli procellam continuis caedibus, agrorum depopulationibus, quibus Sacro Romano Imperio eiusque Florentissimis antea Provinciis gravissima jam propemodum vastitas illata est, magis indies magisque recrudescere. Quapropter facere

non potuimus, quin delati Nobis ab una & altera parte muneris memores conceptum aliquod (nullo tamen praescribendi animo, uti Dilectio & Caesarea Majestas Vestra hic sub No. I. videre poterit) praescribendum curaremus, & super hoc non solum Caesarei sui, quam etiam Suecici Hamburgi commorantis Legati iudicium requireremus; Quid iam responsi ex illa parte in scripto datum sit, id hic in apographo sub Num. 2. adiunctum est; & optassemus sane ex hac quoque parte similem vicissim videre resolutionem, ut tandem aliquando absque ulteriori procrastinatione super die condiendo certi aliquid transigi posset. Sed Dilectionis & Caesareae Vestrae Majestatis Legatus hoc loci excusatione usus est, tota super eandem se remittendo, Nosque simul monendo, uti Nobis placeret eidem id communicare, quod ipse esset omni meliore modo commendaturus.

Quando igitur nullam in re ad tam necessarium, totque ardentibus votis expetitur pacis opus promovendum conducente partes Nostras vllatenus desiderari vellemus: tanto facilius in hoc consensimus, hac certam in Dilectione & Caesarea Majestate Vestra fixam spe, ac fiduciam, quandoquidem in praedicto Nostro concepto non longe a Caesarea sua intentione discesserimus, fore, ut eadem hasce Nostras ex optimo animo profectas, & in tam laudabili, ac tanto cum ardore quaesito scopo obtinendo defixas curas & cogitationes nullo modo repudiet, quin potius ex singulari Christianae pietatis affectu, amore patriae, tum etiam

tiam gratioso Cæsareæ benignitatis desiderio decumanam hanc atrocissimæ calamitatis procellam tandem aliquando dispellendi, non solum sæpe dictum conceptum Nostrum Cæsareo suo consensu volens favensque approbet, sed etiam, quum apud partem adversam Regij Nostrî conatus & labores id effecerint, ut in præcipuis punctis, qui hæcenus in disceptatione versabantur, consensum suum dederit, duorum in Suecici Legati Salvij, sub No. 2. expressorum verborum appositione de universono Christiano nomine optimè mereatur, e jusque salutem suscipiat promovendam, adeoque ipsos Salvos Conductus eum in modum in prototypo perscriptos Nobis primo quoque tempore transmittat. Id quod à dilectione & Cæsareæ Majestate Vestra enixè poscimus, hac insuper datâ fide, nullum ex illis in manus partis adversæ extraditum iri, antequam & ipsa præstet securitatem, quod absque ullâ longiori tergiversatione ad tractatus procedere; & tandem ipsos reapse velit inchoare:

Præterea Dilectionem & Majestatem Vestram Cæsaream celare nolimus, à parte adversa cum Nostris ratione loci tractatum actum esse, &

quum Lubecæ contagio grassari inceperit. Civitatem Hamburgensem, tãquam locum rebus omnibus ad talem conventum necessariis abundè instructum, propositum: Quando igitur eandem planè ob causam, Dilectionis & Cæsareæ Vestræ Majestatis Legati animus ab eodem loco non videtur abhorrere, prout ipsemet ad eandem submissè referet; Idcirco eandem amicè, studiose & obsequenter requirimus, vti suis benignè dignetur mandare, quo & hoc in expeditione Salvorum Conductuum attendatur, exprimatque, quod, postulante id genus necessitate, tractatus Lubecæ vel Hamburgi possint institui. In eo Dilectio & Cæsareæ Majestas Vestra fecerit rem supremæ Divinitati gratissimam, ad immortalem nominis sui gloriam, communem Sacri Imperij Charissimæ patriæ Salutem, tum complurium myriadum animarum afflictarum solatium spectantem, & Nos gratissimis erga eandem amicitia officijs paria facere semper studebimus. Quam hisce Dei optimi maximi tutelæ sedulo commendamus. Datum Gluksburg. 1. Octobris

1638.

✱ ✱
✱

Num. VI.

Extractus responsi Cæsarei, de

17. Nouembris. Anni

1638.

Ad litteras.

REGIS DANIÆ

Ex

GERMANICO IN LATINVM FIDE-
liter translati.

FERDINANDUS

TERTIVS, &c.

DILECTIONIS Vestræ gratissimas litteras calendis Octobr. proximè præteritis datas ritè accepimus, atque ex ijs fusiùs intelleximus, quam singulari curâ Dilectio Vestra in propositam cum Reginâ Regnoque

Sueciæ pacis Tractationem incumbat, idque apud partem adversam enixiori suâ operâ effecerit, vt Salvos conductus, quorum nobis Dilectio Vestra auctor fuit, perscripto modo acceptârît, adeoque si à nobis itidem illi fuerint approbati ad congressum tractatum principalium progressuram se se declarârît.

Quemadmodum igitur vel ex eo ardens Dilectionis Vestræ erga al-

H. 3. man

nam pacem tranquillitatemque Sa-
cro Romano Imperio, Dilectissima
patriæ nostræ Germaniæ restituē-
dam studium cognoscimus: ita con-
decentes Dilectioni Vestræ pro in-
sumptâ in hanc rem sollicitudine suâ
gratias agimus. Atque idcirco con-
sideratis gravibus à Dilectione Ve-
stra adductis rationibus, & conte-
standi propensissimi ad pacem animi
nostri causâ in prædictam Salvorum
conductuum formulam iuxta Dile-
ctionis Vestræ consilium & requisiti-
onem consensimus, & eorundem
prototypa, quorum apographa heic

sunt adiuncta, Legato nostro & Im-
perii Procancellario Comiti Curtio
transmisimus, ut quum dies congrega-
tus condita fuerit, Dilectioni Vestræ
ea extradat; Prout etiam ad loci pro
cōgressu denominationem quod at-
tinet, Dilectionis Vestræ arbitrio
permittimus, utrum ipsi ad Tractatus
principales civitatem Hamburgum
aut Lubecam denominare placeat.
De cætero Dilectioni Vestræ sincerum
benevolentiam nostram Cæsaream
affectum prolixè offerimus. Viennæ
17. Novembris, Anno 1638.

No. VII.

Copia litterarum

REGIS DANIÆ

A D

Salvium de dato 4. Decembris,
Anni 1638.

E X

GERMANICO IN LATINVM FIDELI-
ter translatarum.

CHRISTIANVS

QVARTVS, &c.

D nos Hono-
rabilis Consi-
liarius noster
& fidelis dilec-
tus Ditlouius
Reuentlov in
Retz & Zifen-
dorff submis-
retulit in colloquio, quod ipse vo-
biscum in extraditione apographo-

rum Cæsareorum ad tractatus pacis
expeditorum Saluorum Conductu-
um habuit, scrupulos aliquos & ob-
stacula, quare in condicendum in-
choandorum Tractatum certum
diem nondum possitis consentire,
mota atque interiecta fuisse; Nimi-
rum quod cognati nostri Bernardi
Saxonix, Iulix, Cliuix & Montium
Ducis Dislectoni titulus Illustrissimi
datus

datum non fuerit; Quod deficeret etiamnum Saluus Conductus pro Landgravia Hassiæ Viduâ; Tum etiam apographa Saluorum Conductuum pro confederatis Coronæ Franciæ nequedum Coloniam sint transmissa.

Quum itaque nos sat grauius afficiat, quod tam salutare negotium, in quod uniuersa propemodum Europa oculos intentos habet, alijs ex alijs interiectis remoris interturbetur; Idcirco extemplo hæc super re ad Cæsareæ Maiestatis & Dilectionis suæ Legatum, & Sacri Romani Imperij Pro-Cancellarium Dominum Comitum Curtium perscripsimus, qui Nobis vicissim hoc responsi dedit; quoad Saluum conductum pro duce Bernardo, eum secundum conceptum ipsi Comiti Curtio traditum de verbo ad verbum esse perscriptum; Saluum autem conductum pro Landgravia, se vnâ cum alijs in manibus suis habere, prout nobis eiusdem exemplum transmiserat, quod hic apponendum curauimus. Ratione Saluorum conductuum pro confederatis Coronæ Franciæ nihilo secius affecurat, eos similiter expeditos & Coloniam iam esse transmissos, id quod ipsamet Cæsareæ Maiestas & Dilectio sua ad nos quoque perscripsit, tum Legatus præterea Generalis Sal-

ui Conductus heic adiunctum apographum nobis transmisit Quando igitur eiusmodi affecurationibus merito figendum, neque nos vllatenus dubitamus, quin vel mediantibus ipsis omnes iam moti scrupuli submoueantur penitus, tollanturque. Eapropter Vos denuo benignè requirimus, vt quando Cæsareæ Maiestas & Dilectio sua super omnibus, quæ ab eadem, ratione promouendorum tractatum, postulata sunt, optimè sanè ac benignissimè sese declarauit, & gratiosam suam intentionem reapse comprobauit, vos quoque propius ad scopum accedere, & iuxta diligentissimas requisitiones nostras certum aliquem diem ad tractatus denominare, ac constituere velitis. Quâ facta diei assignatione Salui Conductus reciproce extradantur. Hoc ipso tam salutaris & à multis myriadibus animarum ardentissimis votis expediti negotij, progressum promouebitis, tum factam nobis sapius spem atque expectationem adimplebitis. De cætero constanti Regii nostri fauoris ac propensioris animi affectu vos complectimur. Datum Glucks-

burgi 4. Decembr.

1678.

**

Num. VIII.

Copia Plenipotentiæ;

RRO

CONRADO A LUZZAU

Ad Tractandum cum pleni-

potentiariis Suecicis.

NOS Ferdinandus Tertius Divina favete clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatia, Sclavoniæ &c. Rex Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtembergæ, &c. Comes Tyrolis, &c. Universis & singulis, quorum interest, aut quomodolibet interesse potest, notum testatumque facimus. Postquam ab aliquo tempore primùm inter Divum Patrem nostrum Serenissimum ac potentissimum Principem Dominum Ferdinandum secundum Romanorum electum Imperatorem semper Augustum, Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croa-

ticiæ, Sclavoniæ, &c. Regem, Archiducem Austriæ, Ducem Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtembergæ, Comitem Habsburgi & Tyrolis, &c. pietissimæ ac gloriosissimæ memoriæ; Deinde etiam inter Nos, sociosque nostros ab una parte; Et Serenissimum quondam Principem, Dominum Gustaphum Adolphum Suecorum, Gothorum, Wandalorumque Regem, Magnum Principem Finlandiæ, Ducem Esthoniæ, & Careliæ, Ingridæque Dominum; Ac post eius è vita discesum, inter modernam Serenissimam Principem Dominam Christianam, Suecorum, Gothorum, Wandalorumque designatam Reginam, & Principem hereditariam, Magnam Principem Finlandiæ, Ducissam Esthoniæ & Careliæ Ingridæque Dominam, eiusque confederatos & adherentes ex altera parte, non sine multâ sanguinis Christi-

I   stian;

stiani profusione & multarum Germaniæ Provinciarum desolatione, armis satis vehementer decertatum: Ipsa verò humanitatis ratio flagitet, ut de pace ac tranquillitate restituendâ, ac belli motibus sedandis cogitatio utrinque suscipiatur: Nos sicuti hunc semper armorum nostrorum scopum propositum habuimus; Ita ne quid à parte Nostra desit, quod ad tam salutare negotium adprehendum promovendumque pertinere ullo modo poterit; in mandatis propterea dedimus, & commisimus, sicuti & vigore harum in mandatis damus, & committimus Nostro. & Saceri Imperij fideli dilecto. Conrado à Luzzau nostro Consiliario Imperiali aulico, eique plenam ac tantæ rei sufficientem potestatem tribuimus, ut si aliqua occasio cum Serenitate sua eius tractandæ offeratur, eam Nostro nomine decenter acceptet, & cum iis, quos sua Serenitas ad hanc rem legitimis ac sufficientibus

mandatis ac plenipotencia instructos constituit, aut imposterum constituere poterit, Commissariis, vel ipse, vel per subdelegatos suos congregiatur, tractet, agat, statuatur, de viis, mediis, ac conditionibus omnibus quibus propositus utrinque scopus, amicitia nimirum, ac pacis redintegratio obtineri ac stabiliri possit. Quicquid igitur dictus Commissarius noster cum adversæ partis Commissariis, vel eorum subdelegatis in hunc finem, sive per suos subdelegatos tractaverit, egerit ac statuerit, id nos omni meliori modo ratum gratumque habituros vigore harum Imperiali ac inviolabili fidei promittimus. In quorum fidem roborque præsentibus manu nostra subscriptas sigillo nostro Imperatorio muniri iussimus. Quæ dabantur in nostra & Saceri Imperij Civitate Ratisbonâ die Decemb.

Anno 1640.

***

Num. 9.

Copia litterarum ad Luzzovium de
19. Junii, Anni 1641.

EX

GERMANICO IN LATINUM
fideliter translatarum.

FERDINANDVS III. & C.

IDE LIS DI-
lecte. Non du-
bitamus, quin
tibi iam, pre-
bè innotuerit,
quam enixè in
presentib⁹ Im-
perialibus Co-
mitiis congregati Electores, Princi-
pes, ac Status Imperii, & absentium
Consiliarii, Legati, ac Deputati, ad
Reginam ac Status Regni Sueciæ su-
per promovendis maturandisque pa-
cis tractatibus perscripserint, earum-
que litterarum apographa pro certi-
ori tuâ informatione sub A. B. & C.
hec habes apposita.

Quando igitur proximo elapso
Mense Maio tam à dicta Regina Tu-
toribus & administratoribus, quam
etiam ab Ordinibus Regni Sueciæ

responsa ad omnes Imperii Status,
tum ad Electorales Moguntinos Co-
siliarios speculiares à demortuo Sue-
cicæ militiæ Supremo Ductore Ban-
nerio eius argumenti litteræ (ut sub
D. E. F.) allatæ sunt; ex iisdem pote-
ris percipere, Reginam, Coronam-
que Sueciæ constituisse alia conven-
tuum loca, ad Gallicanos nimirum
tractatus Monasterium, ad Succicos
verò Osnabrugam oppida designare.
Quale Nobis votum prædicti Ele-
ctores Principes, ac Status, tum ab-
sentium Consiliarii, Legati, & Depu-
tati eâ super re coniunctim aperue-
rint, adiuncta littera. G. fufius de-
clarat.

Tametsi verò Nos tam ex peame-
moratæ Reginæ Tutorum atque Ad-
ministratum, quam etiam Statuum
Regni Sueciæ litteris facilè colliga-
mus

mus, propositam locorum mutationem, duntaxat ad occupandum longius tempus, & ad fœderis, quod inter utramque Sueciæ & Franciæ Coronam antehac ictum fuit, & denuò, uti fertur, renovatum, prorogationem spectare; atque etiam nunc plane dubium sit, utrum Corona Franciæ in hæc de novo denominata loca consenserit, consensuravè sit; Veruntamen hisce omnibus insuper habitis, ut in sincerâ Nostrâ Cæsareâ intentione, quâ impensius ad tranquillandum pacandumque Sacrum Romanum Imperium, tum ad conciliandam stabiliendamque cum vicinis Regibus ac Dynastis amicitiam, reapse contestanda nihil à Nobis patiamur desiderari; Jam dudum transmissos Salyos Conductus in renovatis prototypis tibi denuò, relicto vacuo saltem pro locis ac tempore cōdicendis spatio, transmittere volumus. Atque idcirco tibi benignè præcipimus, uti Salvium primo quoque tempore adeas, eique exponas, quid à Regina Coronaque Sueciæ ad Electores Principes ac Status Imperii ratione locorum, Monasteriensis nimirum & Osnabrugensis Oppidorum, ad tractatus pacis designatorum relatum sit; Quodque ipse Salius pro sua prudentiâ facile dispicere, atque ipsi etiam d' Auauxio indicare possit, mutatione istâ pacem parum promotum, quin potius disturbatum iri, ac plurimum fortasse an temporis incassum dilapsurum; locis ad tractatus præstitutis, Colonia nimirum & Lubecæ partes hæcenus fuisse contentas; à Nobis Legatos Nostros à quatuor iam inde usque annis Coloniam

missos & Hamburgi nihil omissum fuisse, quod ad provehendos tractatus ullo modo pertinere potuerit. Hisce atque id genus aliis idoneis atque efficacibus adductis rationibus adnitêris, Salvio & per ipsum d' Auauxio persuadere, quo Tractatus Gallicos Colonia, Suecicos vero Lubecæ vel Hamburgi porrò peragi pantiantur; Id verò si obtineri non possit, Wormatiam pro Gallicis Francofordiam verò ad Mœnam pro Suecicis, loca quippe non longè ab invicem distita, & unde facilius una alterave Corona communicationem tam litterarum, quàm consiliorum habere possit, propones. Quod si neque in hoc condescendere voluerint, sed fortasse Salius necessitatem ulteriorum mandatorum sit causaturus, Nos demum in denominatione Monasteriensis ad Gallicos videlicet & Osnabrugensis Oppidi ad Suecicos tractatus factâ lubentes conqueiescimus: Veruntamen tibi hoc in primis cordi curaque sumes, negotiumque hoc eò diriges, ut quando Osnabrugæ pro Tractatibus Suecicis acceptetur, præsidium Suecicum prius inde educatur.

Ad tempus quod attinet, Nos Electorum Principum ac Statuum, & absentium Consiliariorum, Legatorum ac deputatorum subministrato Nobis consilio, propositæque gradatim procedendi viæ clementer insistimus, nimirum, quod tractatus isti intra duos, & si hæc super re pars adversa difficultatem aliquam movere; ac terminum, intra quem longius producendum intendat, intra tres menses, & si neque hoc sperari possit, mini-

minimum ad festum S. Michaeli Archangelo solenne proximè venturum; realem suum debeant sortiri effectum. Quicquid igitur cum dicto Salvio & per ipsum cum d' Avauxio tam super locis, quam tempore transigeris, & concluderis, id extemplò in vacua tibi relicta spatia inscribere, ac Salvos Conductus iuxta prescriptum tibi in data instructione modum convenientibus in locis extrahere, & ad Gallicos tractatus spectantes. Cæsareis Nostri Commissariis.

(si Salvius vel d' Avauxius ipsos Hamburgi non petat) Coloniam poteris transmittere: Siquidem nos iam dictos Commissarios Nostros de totâ expeditione reddidimus certiores. Id quod tibi pro informatione atque instructione prescribendum benigne duximus, submissam tuam hâc super re relationem clementer præstolari, qui de reliquo gratia Nostrâ Cæsareâ te benigne complectimur.

Ratisbonæ 19. Junii 1641.

Num. X.

Extractus litterarum Deputatorum Electoralium Principum ac Statuum Rom: Imperii ad Reginam Sueciæ de 4. Julii, Anni 1641.

AD nostram etiam intercessionem factum est, ut Imperatoria Maiestas Salvos Conductus pro Legatis Coronæ tam Galliæ, quam Sueciæ conscriptos in iis locis, prout legato Regis Daniæ insinuatum fuit, emendaverit, & sic emendatos legato & Residenti suo Luzovio Hamburgum tranlmiserit, simulque

in mandatis dederit, ut cum utriusque Coronæ ibidem commorantibus legatis de certis locis & die quoad tractatus instituendos conferat & conveniat, neque dubitamus. Si Regia Vestra Dignitas cœptis vestigiis deinceps institerit, & pari studio pacificationi promovendæ operam impenderit, brevi & Imperio totique orbi Christiano pacem restitutum iri, ut autem

idem facere omniaque maturare & non tantum ad eum locum & diem, de quibus Hamburgi ad supradictum modum conventum erit, suos legatos cum pleno mandato quantocyus ablegare, sed etiam tam pro Electo-

rum quam aliorum Principum & Civitatum Imperialium ad Pacificationem deputatis legatis sufficientes dicto Luzovio exhibendas Salvi Conductus litteras transmittere velit, obnixè efflagitamus.

Num. II.

Copia litterarum Cæsarearum

Ad

CONRADVM ALVZZAV, DE
6. Augusti Anni 1641.

EX

GERMANICO IN LATINVM FIDELITER translatarum.

FERDINANDUS III. DIVINA FAVENTE
Clementia Electus Romanorum Imperator
semper Augustus, &c.

FIDELIS DILEcte, accepimus litteras tuas decima sexta Julij datas vna cum relationis 13. Julij præscriptæ (cuius prototypon ad nos non pervenit) exemplo atque ex ijs futuris percipimus, sub quarum causarum excusatione Salvius pro te cum D' Auaxio super die et locis tractatibus pacis præfigendis

quicquam agere abnuerit, sed immediate per te id cum ipso d' Auaxio absque sua Salvij interventione conficiendum indicarit, & quem in modum tu ipsi verbotenus responderis; atque ulteriora à nobis mandata petas, quomodo deinceps vna alterave in re te gerere debeas, id quod etiam in litteris tertiâ & vigesimâ Julij per scriptis, Nobisque vna cum inclusis rite traditis repetijsti.

Hisce tibi itaque per benignè præcipimus,

cipimus, ut imprimis sedulò perquiras, vtrum in absentia Serenissimi Danicæ Regis, Ministri ejusdem illic loci versentur, mandatisque ad accipiendos tractandosque Salvos conductus instructi sint. Hoc itaque comperito ipsis denunties, Nos jam benignè constituisse Cætareos nostros Salvos conductus Reginae & Coronæ Sueciæ Legato Salvia Coloniam & Lubecam, vel Monasterium & Osnabrugam versus utrocumque tandem Franciæ ac Sueciæ Coronis placuerit, per te meditantibus Serenissimi Danicæ Regis Ministris, siquidem ad id mandata habeant, extradere, ita tamen, ut ipse, Salvius, vicissim necessarios, qui ex parte nostra desiderantur, Salvos conductus in debita formâ, & quidem Coloniam & Lubecam, vel Monasterium & Osnabrugam, utrocumque tandem locorum conclusum fuerit, directos iisdem Ministris, & isti tibi extradant.

Quod si verò dicti Serenissimi Regis Danicæ Ministri illic loci ejusmodi mandatis instructi non forent, inmediate ipsi Salvia, redimendi temporis causâ, indicabis, te in mandatis habere, ut quocumque tandem locorum Franciæ ac Sueciæ Coronæ sive Coloniam & Lubecam, sive Monasterium & Osnabrugam Salvos Conductus voluerint directos, Cæsareos nostros ipsi extradat, & reciprocè pro nostris necessariis iuxta modum jam pactum & conventum ab eodem recipias: quemadmodum tibi hinc benignè iniungimus, ut jam memorato modo sæpeditos Salvos Conductus utrocumque locorum ipsos petierint, des pariter & accipias: Sin

autem dictus Salvius absente Legato Gallico (quamquam non videamus, quid hac super re cum ipso tractandum sit, siquidem ipsius Salvij declaratione, & in eorum quos penes te habes, Salutorum Conductum acceptatione, utrocumque locorum Salvos Conductus habere voluerit, totius negotij vetitur cardo) sese declarare noluerit, tùm Nos benignè sumus contenti, ut ipsi Salvia coram Gallico Legato benignam mentem nostram aperias, ita tamen ut ante omnia sufficienter assecuratus sis, quod te d' Avauxius hoc in colloquio non secus ac nostrum & quidem Cæsareum Ministrum ac Residentem Tractaturus sit.

Adhæc tibi elementer mandamus, ut in hoc colloquio, aut immeditatè, aut si Serenissimi Regis Danicæ Ministri eo loci fuerint, negociumque hoc statim capefcere voluerint, mediantibus ipsis, te erga sæpeditum Saluum ita declares; Te, quandoquidem ratione Salutorum Conductum ac loci congressus jam confectum sit, habere in mandatis, ut diem inchoandi reuera congressus ab ipso resciscas, nostroque nomine ipsi denunties, quantò maturius ipsis positum fuerit initium, tanto Nobis fore gratius chariusque, atque exinde etiam si fortè is diem longius vellet protrahere, sedulò ipsum monebis, instabisque, ut tandem congressus huius exordium realem sortiatur effectum:

Præterea etiam cum eodem Salvia transiges super Suecici præsidij

Osnab-

Osnabrugæ impositi edictione : ac demum si fortè ob sæpemenorati Serenissimi Regis Daniæ Ministrorum absentiam vel defectum sufficientis mandati meditatione ipsorum vti nõ possis, de omnibus, quæ hoc loci agentur, quamprimum ad eundem Serenissimum Regem perscribes.

Cæterum quam vltiorem Nobis Electores Principes ac Status super instructione tibi decimâ nonâ Junij transmissa ipsis communicata con-

sultationem exhibuerunt, eam vnâ cum inclusione omnium hûc spectantium scriptorum, & simul quæ sub dato hodierno ad Deputatos nostros Coloniam perscripsimus, tibi hisce transmittimus. Quicquid igitur unâ alteravè in re confeceris, super eo submissam tuam præstolamur relationem, qui de cætero gratiã nostrâ Cæsareâ tibi benigne inclinamur. Ratisbonæ 6.

Augusti anno 1641.

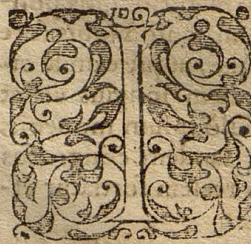
Num. 12.

Copia litterarum Cæsarearum ad
deputatos Coloniae de 25. Se-
ptemb. Anno 1641.

Ex

GERMANICO IN LATINVM FIDE-
liter translati.

FERDINANDVS III. &c.

ILLUSTRIS & Magnifice, nec non honorabilis docte, fideles delecti. Littere Vestre Unde vicefimâ huius exarata una cum postscripto, & inclusis Veneti in Aula Gallicanâ commorantis Le-

gati prototypis ritè nobis sunt traditæ, ex iisque inter cætera percepimus, Coronam Gallie præter reliquos Salvos conductus alium etiam pro Ducisâ Sabaudie Viduâ, & quidem tanquam Turrice filii sui pupilli minorennis, & eiusdem conditionum Administratrice, & Regente, tum pariter alium pro

con-

confœderatis Belgij Ordinibus petere.

Quemadmodum igitur, quoad transcriptionem (1) pro confœderatis Coronæ Franciæ, tum (2) pro Comite Palatino Carolo Ludovico omiſſis clauſulis (per ſe vel per plenipotentiarios Serenitatis ſuæ.) Deinde (3) pro Plenipotentiaris Electoris Trevirenſis: Præterea (4) pro Ducibus Brunſuicenſibus ac Luneburgenſibus: Ac demum pro confœderatis Belgij Ordinibus petitorum Salvorum Conductuum nulla penitus à Nobis mora eſt, aut difficultas; Adeoque vobis unumquemque eorum petito modo benignè transmittimus; (quantumvis ad modo dictos Ordines Belgij confœderatos, quod attinet, nullo prorsus iſtis opus ſit Salvo Conductu, quippe cum quibus nos, ſacrumque Romanum Imperium, nullum bellum gerimus, prout etiam tum anno 1636. confœderatorum Ordinum Ablegatus Foppius à Aiſema, quum iſtis ad inſtantiam Magni Ducis Hetruriæ publicæ fidei ac ſecuritatis litteræ ad tractatus iſtos datæ eſſent, hac ipſâ de cauſâ eas reddidit) Ita & cum id, quod pro parte Ducis Sabaudiæ movetur; ita ſe habeat, ut potius ad tractatus iſtos remittendum, quam in hiſce præliminaribus diſceptandû

ſit, nec ſimile quicquam pro ullâ Germanicâ Italicæve nationis Viduâ aut Tutrice fuerit poſtulatam; Pro ſæpeditâ tamen Ducisſa Vidua hic inſuſum cuiusmodi transmittimus Salvum Conductum, in quo ipſa, uti & alij facile conquieſcere, & ad tractatus ad procurandas ibi res ſuas venire poterit: Ac proinde vobis benignè mandamus, ut hæc omnia Legato Veneto juxta litteram perſcribatis, & adiunctos Salvos Conductus transmittatis, ſimulque ſignificetis, nos atque benignè confidere, quod ipſe tandem etiam Salvos Conductus à Coronâ Franciæ expeditos abſq; ulteriori dilatione tranſmiſſurus, uti & ipſa Coronâ Plenipotentiariorum ſuorum omni ſubmotâ longiori procraftinatione ad locum deſignatum ſit à legatura. Quid ad nos Conſiliarius Imperialis Auſticus ac Reſidens noſter, Hamburgi Conradus à Luzzau tertio & decimo huius hoc ſuper negotio ſubmiſſè perſcripſerit, & nos ipſi vicifſim reſcripſerimus, id ex adiunctis apographis percipietis; Neque enim vos pro certiori veſtrâ directione celandos putavimus; De cætero gratiâ noſtrâ Cæſaræâ vos benignè complectentes. Ratiſbonæ 25.

Septembris

1641.

K

Num XIII.

Num. XIII.

Copia Litterarum Cæs: ad Luzzovi-
um de 26. Septembris Anni 1641.

EX

GERMANICO IN LATINVM FI-
deliter translatarum.

FERDINANDVS III. &c.

IDEIUS DE- lecte, litteras ty-
as de 3. & 10. hu-
ius, quibus, quid
tua mediantibus
Regis Danie
Deputatis cum
vtrisque Gallico
& Suecico Legatis habita tractatio in
se contineat, submissimè refers, pro-
ut & ea, qua hac de causa ad dictum
Danie Regem cum eiusdem in hac
causa Deputato perscripsisti, bene
accepimus. Quod igitur ad Saluos
Conductus pro Deputatis Treuren-
sibus attinet, eos huc, inclusos ha-
bes. Secundo, recipis pro Ducibus
Luneburgensibus etiam cum expres-
sione verborum ad instantiam Regis
Christianissimi; Prout tertio pro Du-
cissa Sabaudie Vidua. Pluribus et-
iam ex adjacentibus nostris ad no-
stros Coloniam Deputatos Legatos
emanatis litteris intelligis, quibus de
causis Salius Conductus cum petito
titulo tibi pro nunc minus transmit-
tatur: Poteris itaque sapeditum Re-
gem de his tibi transmissis vlti-
oribus requisitis informare, eundem-
que nostro nomine requirere, vt sibi
complaceat, quod mediantibus suis o-
pus tandem sortiatur effectum; Eundem
etiam de causis, cur Ducissa Sab-
audie in Saluo Conductu à Nobis
Regens vel Tutrix pro tempore non
nominetur, sicut nostris Coloniam
Deputatis in iunctum est, ad litteram
informabis: Quod verò ad id attinet,
si Rex Hispanie vel Cardinalis Infans
locum & tempus tractandae pacis ap-
probare vel ex suis quempiam Ham-
burgum mittere, vel tibi in his pleni-
potentiam

potentiam dare debeat, mediantibus Regis Ministris Legatum Gallicum assecurare poteris (prout & hisce in Nos receptum volumus) quod loca Conventus à Nobis approbata præfato Regi non sint displicitura, quin imò ratione temporis videlicet, quocitius eò melius, Nobiscum consensurus sit. Nos dicti Regis auctoritati relinquimus, quod tempus & terminum ad inchoandos tractat⁹ apud præfatum Legatum eligere velit, Nobisque & præfato Regi brevissimus

terminus erit acceptissimus. Tibi etiam transmittimus, quæ orator Venetus ad Nostros Legatos Coloniae perscripsit, quidque desuper nostris istic injungimus. Et cum vigore adjunctæ listæ omnium Saluorum Conductuum nil restet ad congressum & Tractatum necessarium; Confidimus tandem certum eorundem initium futurum. Cui cæteroquin gratia nostra Cæsarea constat. Ratis-

bona 26. Septembris.

1641.

No. 114.

Copia litterarum Serenissimi Regis
Daniæ Ad Sacram Cæsaream Maiestatem de
19. Novembris 1641.

FEIT

GERMANICO IN LATINVM FIDELI-
ter translatarum.

SERENISSIME
Fac Potētissime Cæsar. Cæsareæ Vestrae Dilectioni ac Maiestati singularia nostra amicitia officia, atque omne bonum, Consanguineæ Charissime. Id quod Cæsarea Vestra Dilectio ac Maiestas ad Consiliarium suum imperialem Aulicum Hamburgi commorantem ratione præliminariū tractatus pacis perscripsit, e-

iisdem ille Nobis communicationem Glückstadium usque transmisit; Et licet nos quidem partes nostras in negotio isto apud unum alterumque tam Gallicum quam Suecicum Legatos eo promovendo neutiquam desiderari patiamur, ut non obstantibus quibuscunque impedimentis, versantis præmanibus tam Christiani operis initium Deo bene propitio ac iuvante capessatur, Salvi Conductus hinc inde extradantur, dies ad Congressum condicatur; Attamen præter

K 2 omnem

omnem Spem atque expectationem edocemur, Legatum Gallicum à duobus suis postulatis, nempe quoad titulum Ducissæ Sabaudia: Viduæ, tum Regiam Hispanicam Plenipotentiam, neuiquam velle discedere. Quando verò duo ista capita tanti non sunt, ut rem uiuerso Christiano, nomini tam salutarem longius producere, adeoque irritam prorsus, reddere debeant; præsertim quum ex Cæsareæ Dilectionis & Maiestatis Vestrae litteris singulare uniuersalis Germanicæ pacis promovendæ, tum dici quætocyrus conducendæ desiderium satisfurque cognouerimus.

Nihilominus tamen propemodum coacti sumus dicto Legato, d' Auaux ex promittere, ex parte Cæsareæ Vestrae Dilectionis ac Maiestatis super hisce duobus desideratis punctis adhuc ipsi plenè satisfactum, iri. Nos quidem ita censemus, omni fortèan hac in parte timendo præiudicio tempore extradendorum Saluorum Conductuum, per solennem protestationem præcaveri; omniaque sibi Salua referuari posse: Interim tamen facere non possumus, quin Cæsaream Dilectionem ac Maiestatem Vestram, idque absque omni prorsus arbitrato nostro, amicissimè requiramus, vti se ipsa vincendo duobus, istiusmodi postulatis non tam vlla aliàs necessitate compulsa, quam constanti proueniendæ pacis studio, inducta lubens, volensque deferat, quo non vicissim datâ ex promissionis nostræ, eadem planè mente

factæ fide merito exsoluamur, ac Salui Conductus pro Ducissa Sabaudia imprimis, petito modo exhibeantur & extradantur, adeoque uniuerso Orbi & charæ posteritati manifesto ad oculum demonstretur, non obtentæ Uniuersalis alimæ atque aureæ pacis culpam neuiquam Cæsareæ Vestrae ac Dilectioni Maiestati adscribendâ, immò potius quæsitis ab altera parte alijs ex alijs flexibus, scrupulosisque diverticulis atque effugijs imputandam. Cæterum quoad plenipotentiam Hispanicam, confidimus sane etiamnum negotium hoc, contra Cæsareæ Dilectionis ac Maiestatis Vestrae declarationem de procuranda eiusdem ratificatione, in scripto factam, minimè longius iri ampliatur. Optamus utique ex animo, ut de præliminarijs hisce tandem conficiatur atque ipsum opus supremæ Divinitate propitiâ volente suscipiatur, adeoque nostra tam fideliter impensa opera laboresvè nullatenus in cassum recidant. Quòd verò super hac nostra oblacione ex parte Gallicana cõsequetur, de eo Cæsaream Vestram Dilectionem ac Maiestatem primo quoque tempore reddemus certiorè. Quam intereà Divinæ protectioni sedulo commendamus. Dabantur in castris Fuchsbuttelen sibus die undevicesima Novembris anno 1641.

*Cæsareæ Dilectionis ac Maiestatis
Vestrae.*

Fidelis Amicus.

CHRISTIANUS,

Num. XV.

Num. XV.

Copia. Expromissionis Serenissimi Regis Daniæ, &c.

SINGULARE favore & gratia nostra præmissis, Illustris ac Generose, sincere nobis Dilecte: Relatum nobis ex quibus causis arbitramini vobis non licere, quoad duo ista postulata in præliminaribus hæctenus tot annos tractatis restantia etiamnum in resolutione Cæsaris acquiescere. Spes fuit non parva cum ad manus nostras ea perveniret, nihil vos amplius desideraturos, Quia verò vestris Mandatis strictè in hæretis, & ad finem horum præliminarium non properatis, antequam Salvi Conductus cum titulo Tutricis & Regentis pro Serenissima Ducissa Sabaudia traditi fuerint, simulque ad sit à Rege Hispaniarum plenipotencia & ratihabitione eorum quæ circa hæc Pacis Universalis præliminaria Hamburgi cum Legato Cæsareo concludentur.

Cum nos etiam ex literis Impera-

toris intellexerimus, quam enixè ille cupiat remoto omni obstaculo in causa principali fieri initium, nosque ipsimet consideraverimus quam necessarium universæ Christianitati sit, hoc ut quo citius fiat, vobis expromittimus prædictos Cæsarem Regemque Hispania his vestris desideratis quantivis etiam momenti, locum daturus, & amore aureæ pacis & dolore tot calamitarum, quibus Imperium Romanum, totaque Christianitas est implicata, requisitioni nostræ non defuturos. Contendimus itaque à vobis benevole, velitis ultimam hæc præliminaribus addere manum, & hinc inde traditis Salvis Conductibus, qui sunt ad manus, sine ulteriori mora de certo die determinando cum Legato Cæsareo convenire. Nos vobis gratiam & benevolentiam iterum pollicemur. Dabantur in castris nostris Fulsbutellia die 25. Novembris Anno 1641.

CHRISTIANUS.

K

3

Num. XVI.

Copia litterarum Cæsarearum ad
Deputatos Coloniae de 2. De-
cemb. Anni 1641.

Ex

GERMANICO IN LATINVM FIDE-
liter translatarum.

FERDINANDVS III. &c.

ILLUSTRIS & Magnificae, nec non honorabilis, doctae, fideles dilecti. Ex vestris septimâ decimâ Novêbris proximè præteriti datis litteris pariter ac inclusis Legati Veneti prototypis inter cætera percepimus, Salvum Conductum quintâ & vicesimâ Septembris nuperi pro Sabaudia Ducissa transmissum eade causa non fuisse acceptatum, quod in iisdem dicta Ducissa Tutricis filii sui Regentisque titulo non fuerit appellata, adeoque eundem cum tituli istius expressione transcribi necessum esse; Tum etiam id, quod super promovendis Salvis conductibus, qui ex parte Coronæ Hispaniæ transcribendi sunt, submissè censuistis suggerendum.

Ad ultimum igitur caput hoc, quod attinet, super eo tam ad Oratorem Nostrum in Hispania Marchionem de Carretto, quam ad Serenissimi Hispaniarum Regis Catholici, Consobrini & Affinis nostri Charissimi, & Gubernatores Belgicarum Provinciarum jam tum altera & vicesimâ die nuper elapsi Mensis Novembris perscripsimus; prout etiam nunc per hunc cursorem Ordinarium iterato scribimus, certò Nobis promittentes à partè illâ nullam prorsus futuram moram aut difficultatem. Ad præsensum verò Tutricis, Regentisque titulum, quod spectat, id genus postulati ita se habere comperimus, ut ad tractatus principes multo magis revocandum, quam in hisce præliminaribus discipandum videatur. Siquidem non modò Nos simile quicquam pro Principibus Cardinale & Thomâ à Sabau-

Sabaudia fratribus (quod tamen à
Coronâ Franciæ multo iustius con-
tendere poteramus) non postulavi-
mus, neque Corona Suecica aut
Franciæ pro ullâ interessatâ Viduâ vel
Tutrice Germanicâ, Italicâve na-
tionis talè quid requisivit. Postula-
tum igitur hoc alter, quam novam
supervacaneam tractatum pro-
craftinationem accipere atque inter-

pretari non possumus. Id quod ita
Legato Veneto Lutetiæ commoran-
ti quamprimum significabitis, quod
Nos responsi loco vobis benigne du-
ximus rescribendum. De cætero
gratia Nostra Cæsarea Vobis beni-
gnè constat. Viennæ 2. De-
cembris anno

1641.

Num: 177.

Copia litterarum Cæs: ad Luzzovi- um de 18. Decembris Anni 1641.

EXI

GERMANICO IN LATINUM
fideliter translatarum.

FERDINANDVS III. &c.

LITTERAS tuas
Vigesimali sextâ
Novembris pro-
ximè elapsi da-
tas rite accipi-
mus, atque ex
his inter cætera
intelleximus,
quod Gallicus illic Hamburgi resi-
dens Legatus d' Auaux à Rege suo in
mandatis habeat, non prius ad com-
mutationem Salvorum Conductuum
vel ullam Conventionem de loco ac
tempore ad tractatus constituendo

procedere, donec à Nobis Ducissâ
Sabaudia Viduâ petitus Salvus Con-
ductus cum titulo Tutricis & Regen-
tis Statuum illius datus sit.

Qua super re te benignissimè ce-
lare volumus, quod Salvo Condu-
ctui jam ante pro dicta Ducissa expe-
dito etiamnum inhæreamus, quem-
admodum etiam Nos jam semel at-
que iterum erga Nostros ad Gallica-
nos tractatus Deputatos Plenipoten-
tarios, prout ex apposis sub A. B.
videre est, decleravimus. Id quod
pro certiori directione tua, atque ut
conve-

convenientibus locis per occasio-
nem iudicare possis, tibi hisce sub
gratia nostra Cæsarea (quâ tibi pro-

80

pensamus) benigne communi-
candum censuimus. Viennæ
18. Decembris
1643.

Num. 18.

Copia litterarum Serenissimi Re- gis Daniæ

Ad

Sacram Cæsaream Maiestatem de 24. Decembris, Anni 1641.

LEX

GERMANICO IN LATINVM FIDE-
liter translatarum.

ERENISSIME
Potentissime Cæ-
sar, Singulæria
nostra & amica-
bilia obsequia
atque omne bo-
num. Charissi-
me Domine Cõ-
sanguine: Cæsareæ Vestræ Dilectio-
ni & Maiestati prosequentes fidelem
nostram operam, quam afflictæ Rei-
publicæ ac velut paci postliminio re-
ducendæ hactenus graviter impen-
dimus, amice duximus significan-
dum, neque dubitamus, quin eius-
dem adhuc Hamburgi commorans

Consiliarius Imperialis aulicus pluri-
bus eidem retulerit, quemadmodum
supremâ divinitate bene iuvante Le-
gati, tam Gallicani, quàm Succici
nominis, post exèbras hinc indè ha-
bitas disceptationes in præliminari-
b⁹ jam concluderint, exceptis paucis
quibusdam, quæ adhuc desiderantur
capitibus, quæ unâ cum adiunctis
resolutionibus in exemplis authenti-
cis communicamus: Et cum Legatus
Gallicus etiam nunc in eo persistat, ut
Ducissæ Sabaudia detur Re-
gentis ac Tutricis titulus, pro-
ut iam an. e Vestræ Cæsareæ
Dilectio-

Dilectioni ac Maiestati indicavimus, quod erga eundem ultraquam conveniat, (quandoquidem factum tertii præstandum in Nos suscepimus) declaraverimus.

Idcirco Casaream Vestram Dilectionem & Maiestatem denuò amicè & obsequenter requirimus, ut amore boni publici iuxta priorem nostram petitionem hac super re sese benignè ac fauorabiliter declarare, & potiùs imminentem afflictæ ac præcipitanti Charissimæ patriæ Germaniæ extremam cladem & ruinam, quàm alia quasi privata quædam commoda considerare velit, nequè adeò nos in factæ expromissionis nexu destituat, ne præsens quòq; apertura denuò in cassum recidat, atque evanescat. Interea verò Casarea Vestra Dilectio & Ma-

iestas omnia adversa præjudicia protestando poterit præcavere, nè forte cuiquam hac in parte quippiam de jure suo detrahatur, vel amplius quam fas est attribuat.

Quid insuper in præliminaribus istis actum sit, ad Casaream Dilectionem & Maiestatem Vestram, eiusdem Plenipotentiario pluribus referendum relinquimus. Atque Eidem ineuntem annum hunc felicissimum juxtà ac pacatissimum vouentes, Divinæ protectioni ac tutelæ ipsam sincerè commendamus. Datum in Castro nostro Glucksburg 24. Decemb. Anno 1641.

Christianus quartus DEI gratia
Dania, Norvegiæ, Vandalorum &
Gothorum Rex, Dux Slesviciæ,
Holsatiæ, Stormariæ, & Dietmarsæ,
Comes Oldenburgi & Delmenhorsti,
&c. Casaræ Vestræ Majestatis &
Dilectionis Fidissimus
amicus.

CHRISTIANUS, &c.

Num. XIX.

Copia Schemulæ Comitiss d. Avaux

AD

Dominum Langermannum d' e 24.

Decemb. Anno 1641.

REVERENDE DOMINE DECANE.

D promptio-
rem tractatio-
nis Vestrae exi-
tum Domina-
tionis Vestrae si-
gnificandū du-
xi, in eā decla-
ratione, quæ
super pacis univērsalis præliminari-

bus hodie à me subscripta est, mihi
non esse animum disputandi, vel de-
negandi titulum Cæsareum. Hisce
Dominationem Vestram protectioni
divinæ commendo. Dabuntur
Hamburgi, die 24. Decem-
bris, Anno

1641.

Copia

Copia conventionis Hamburgensis

Num. 20.

Cæsareo-Gallicæ.

SACRÆ Cæsareæ Maiestatis & Imperii Aulico Consiliarius ad circulum inferioris Saxoniam, & ad pacis præliminaria cum potestate deputatus Legatus, Conradus à Lutzovv, &c. Univerſis & ſingulis, quorum intereſt, conſtare volumus; Poſtquam multis retro annis agitari cœperunt rationes inſtituendæ de pace univerſali tractationis, atque aliæ ex aliis difficultates in præliminaribus emerſerunt, tandem, Deo aſpirante, & Sereniſſimi Regis Daniæ tanquam Mediatoris, interpoſitâ authoritate, factum eſſe, ut inter nos pro ſua dicta Cæsareâ Maiestate & Rege Hiſpaniarum ex una, & Illuſtriſſimum & Excellentiſſimum Legatum Dominum Claudium de Meſmes, Comitem d' Avaux pro Rege Chriſtianiſſimo ex altera parte, dicta præliminaria concluſa ſint, ſequentem in modum.

Loca univerſalis tractatus ſint Monasterium & Oſnabruga in Weſtphalia; Ex quorum utroque, ſtatim poſt commutatos (ut infra dicitur) Salyos Conductus, educantur militaria

Num. 21.

Cæsareo-Suecicæ,

SACRÆ Cæsareæ Maiestatis & Imperii Aulico Consiliarius ad circulum inferioris Saxoniam, & ad pacis præliminaria cum potestate Deputatus Legatus, Conradus à Lutzovv, &c. Univerſis & ſingulis, quorum intereſt, conſtare volumus; Poſtquam multis retro annis agitari cœperunt rationes inſtituendæ de pace univerſali tractationis, atque aliæ ex aliis difficultates in præliminaribus emerſerunt, tandem, Deo aſpirante, & Sereniſſimi Regis Daniæ tanquam Mediatoris, interpoſita authoritate, factum eſſe, ut inter nos ſimul ac Sereniſſimæ Regiæ Regniq; Sueciæ aulæ Cancellarium & Legatum, Illuſtriſſimum & Excellentiſſimum Dominum Iohannem Adler Salvium dicta præliminaria concluſa ſint, ſequentem in modum.

Loca univerſalis Tractatus ſint Oſnabruga & Monasterium, in Weſtphalia; Ex quorum utroque ſtatim poſt commutatos (ut infra dicitur) Salyos Conductus, educantur militaria

L 2 taria

partium praesidia, & durantibus congressibus dictae civitates sacramento erga utramque partem solata ad neutralitatem obligentur.

Magistratui interim proprio cum milite & civibus sua cuiusque Urbis Custodia relinquatur. Ipse vicissim dato reversali obstringatur ad fidelitatem & securitatem toti Conventui praestandam, & tractantium res ac personas Comitatumque sancte habendum & custodiendum; Et si quid ab eo, pro communi tractatus bono, requisitum fuerit, praestet se quidem obsequentem; neutrius tamen partis iussa exequatur, nisi ab utroque Legatorum corpore collegiatim insinuata.

Uterque congressus pro uno habeatur; atque ideo non solum itinera inter Monasterium & Osnabrugam, omnibus, quorum interest, ultro citroque libere secureque commeari posse, tuta sunt; Sed & quicumque interiectus locus particulari tractantium Conventui, pro mutua communicatione commodus visus fuerit, eadem, qua dictae Vrbes, securitate fruatur.

partium praesidia & durantibus Congressibus, dictae Civitates, Sacramento utriusque partis solata, ad neutralitatem obligentur.

Magistratui interim proprio cum milite & Civibus sua cuiusque urbis custodia relinquatur. Ipse vicissim, dato reversali, obstringatur ad fidelitatem ac securitatem toti Conventui praestandam, ac tractantium res ac personas comitatumque sancte habendum & custodiendum; Et si quid ab eo, pro communi tractatus bono requisitum fuerit, praestet se quidem obsequentem; Neutrius tamen partis iussa exequatur, nisi ab utroque Legatorum corpore collegiatim insinuata.

Intra & Privilegia Civitatis Osnabrugensis interim Salva maneant, & templa, Scholae, Curiae, penes Senatam; Incognominem vero diocesana neutra belligerantium pars plus juris facti sibi sumat, quam tempore huius Contractus habent.

Uterque congressus pro uno habeatur, atque ideo non solum itinera inter utramque urbem omnibus quorum interest, ultro citroque libere secureque commeari posse tuta sunt; sed & quicumque locus interiectus particulari tractantium conventui, pro mutua communicatione videbitur commodus; eadem, qua dictae urbes securitate fruatur.

Libera quoque sit in omnia dicta loca literarum, commearum & rerum omnium, tanto Conventui necessarium importatio, exportatioque nec ab ulla parte, ullove modo aut praetextu, usquam turbetur, sed potius

Si vero, quod Deus avertat, tractatus universalis re infecta dissolvetur, recipiant Monasterium & Osnabrugæ statum & præsidia, quæ nunc habent, omni ex parte: at sancte religiosequæ servetur Neutralitas ad sex hebdomadas post abruptum tractatum.

Salvi Conductus ad Monasteriensem congressum infra enumerati, commutentur utrinque omnes intra menses duos à die huius conventionis: & ne diversis distitisque procul locis faciendæ commutatio implicet negotium, ac novas adferat moras, fiat illa Hamburgi per Regios Daniæ Ministros.

Et quidem ex una parte tam Imperator, quam Rex Hispaniæ, tradant sequentes Salvos Conductus, quisque suos.

1. Pro Plenipotentariis Regis Christianissimi.

2. Pro Residente Suecico.

3. Pro Plenipotentariis Serenissimæ Duciſſæ Sabaudicæ.

4. Pro Plenipotentariis Ordinum Generalium fœderati Belgii.

5. Pro Deputatis Electoris Trevirensis.

6. Pro Principe Carolo Ludovico Comite Palatino Rheni eiusque fratribus aut eorum Deputatis.

7. Pro Ducibus Brunsvicensibus & Lüneburgensibus aut eorum Deputatis.

8. Pro Illustrissimæ Principis Ameliæ Elisabethæ Landgraviæ Hassiæ Viduæ Deputatis.

9. Pro universis Imperij Ordinibus,

tius omni meliori modo promoveatur.

Si vero, quod Deus avertat, tractatus re infecta dissolvi contigerit, recipiant Osnabrugæ, Petersburgum & Monasterium statum & præsidia, quæ nunc habent omni ex parte, at sancte religiosequæ servetur neutralitas ad sex hebdomadas post abruptos tractatus.

Salvi Conductus pro utroque congressu, commutentur utrinque omnes intra duos Menses à die huius conventionis. Et ne diversis distitisque procul locis faciendæ commutatio implicet negotium morasque novas adferat, fiat illa Hamburgi per Regios Daniæ Ministros.

Et quidem ad congressum Osnabrugensem ex parte Augustissimi Imperatoris tradantur sequentes Salvi Conductus.

1. Pro Reginæ, Regni que Sueciæ Plenipotentariis.

2. Pro Residente Gallico.

3. Pro Domo Palatina.

4. Pro Domo Brunsvicensi & Lüneburgensi.

5. Pro Domo Hassiæ Castellana.

6. Pro universis Imperii Statibus, Sueciæ fœderatis & adherentibus in genere.

bus, Gallia: Foederatis & adherentibus in genere, aut eorum Deputatis.

Ex altera parte per Dictos Dania Ministros, dictoque loco & tempore tradantur ad eundem congressum Monasteriensem Christianissimi Regis Salui Conductus.

1. Pro Plenipotentiariis Imperatoris.

2. Pro Plenipotentiariis Regis Hispania.

3. Pro utriusque foederatis & adherentibus in genere, aut eorum Deputatis.

4. Pro Deputatis Electoris Coloniensis.

5. Pro Deputatis Electoris Bavaria.

Salui Conductus Caesarei & Hispanici pro Plenipotentiariis Ducissae Sabaudiae, sub ea forma concepti tradantur, quae in Exemplari apud Serenissimum Dania Regem deposito, expressa est, addito tantum titulo Tutricis Filij sui Sabaudiae Ducis, & eius Statuum Regentis.

Ceteri vero omnes & singuli tam ex parte Imperatoris & Hispaniae, quam ex parte Galliae sub ea formula, quae novissime per Mediatorum Legatos communicata partibus & ab illis probata fuit.

Quo facilius à parte Hispaniae Salvorum Conductuum commutatio procedat, valeant, qui antehac à vivente Serenissimo Cardinale Infante in forma supradicta expediti fuerunt, si à Rege Catholico confirmentur & ratihabentur.

Singulis Saluis Conductibus dicta Tractatus Universalis loca diesque ex praescripto sequentis articuli inserantur,

Ex parte vero Serenissimae Reginae Sueciae tradantur sequentes Salui Conductus.

1. Pro Imperatoris Plenipotentiariis.

2. Pro Deputatis Electoris Moguntini.

3. Pro Electoris Brandenburgici Deputatis.

Supradicti Salvi Conductus omnes & singuli, tam ex parte Romani Imperatoris, quam Reginae Sueciae, sub ea formula, quae novissime per Mediatorum Legatos communicata partibus, & ab ijs probata fuit, concepti extradantur.

Singulis quoque Saluis Conductibus supradicta tractatus universalis loca respectivè inserantur. Et praesentis

tur, & præfētis Tractat^o autographū, data Singulis Legatis copiā apud Serenissimū Daniæ Regem deponatur.

Dies autem auspiciando utrique Congressui Monasteriensi nimirum & Osnabrugensi dicta constitutaque esto vigesima quinta mensis Martij proximè venturi: Quod felix faustūque Orbi Christiano det esse DEUS.

Præfens Tractatus cū altero super iisdem pacis Vniversalis Præliminaribus hodierna quoque die conclusō inter nos Conradum à Lutzov pro Serenissimo Imperatore ex una, & illustrissimum Legatum Dominum Johannem Salvium pro Serenissima Regina Sueciæ ex altera parte, unus idēque sit Tractatus, nec nisi adimpletis utriusque conditionibus, alteruter pro impleto habeatur.

In quorum omnium fidem præfentes manibus nostris signatas, sigillis quoque mutuis firmavimus, earundem ratihabitionem à Principalibus utrinque nostris factam, unā cum dictis Salvis Conductibus, statuto tempore ac loco insinuandam promittētes. Actum Hamburgi die 7° Decembris Anno supra Millesimum sexcentesimo quadragesimo primo.

L.S.

Conradus à Lutzov.

sentis tractatus autographū, data Singulis Legatis copiā authentica, apud Serenissimū Daniæ Regē deponatur.

Dies autem auspiciando utrique Congressui Osnabrugensi & Monasteriensi dicta, constitutaque esto mensis Martij proximè venturi, quod felix faustumque orbi Christiano det esse Deus.

Præfens autem tractatus cum altero, super iisdem pacis Vniversalis præliminaribus hodiernā quoque die conclusō inter Nos Conradum à Lutzov pro Imperatore Romano & Rege Hispaniarum ex una, & illustrissimum Legatum Dominum Claudium de Mesmes Comitem d' Auauz pro Christianissimo Rege ex altera parte, unus idēque sit tractatus, nec nisi adimpletis utriusque conditionibus alteruter pro impleto habeatur.

Quæcunque suprà de die locisque tractatum dicta sunt, ea à Principalibus utrinque nostris peculiari Instrumento rata habebuntur, eaque ratihabitione unā cum enumeratis Salvis Conductibus præstituto tempore ac loco reciproce commutabitur.

In quorum omnium fidem, roburque præfentes, manibus nostris signatas, sigillis quoque mutuis firmavimus. Hamburgi die 15° Decembris Anno 1641.

L.S.

Conradus à Lutzov.

Copia

Num. XXII.

Copia Conventionis Suecico- Cæsareæ.

SERENISSI-
mæ Regine, Re-
gnique Sueciæ
ad pacis nego-
tium cum pote-
state Legatus,
Johan Adler
Salvius, &c. V-
niversis & singulis, quorum interest,
constare volumus; Postquam multis
retrò annis agitari ceperunt ratio-
nes instituendæ de pace universalis
tractationis atque aliæ ex aliis diffi-
cultates in præliminaribus emerse-
runt, tandem DEO adspirante, & Se-
renissimi Regis Danię, tanquam Me-
diatoris, interpositâ autoritate fa-
ctum esse, ut inter Nos & Consiliari-
um ac Legatum Cæsareum Illustrissi-
mum & Excellentissimum Dominum
Conradum à Lutzow, dicta præli-
minaria conclusa sint modo se-
quenti.

Loca universalis tractatus sint Of-
nabruga & Monasterium in West-
phalia; Ex quorum utroque statim
post commutatos (ut infra dicitur)
Salvos Conductus, educantur milita-
ria partium præsidia, & durantibus

congressibus dictæ Civitatē, Sacra-
mento utriusque partis soluta ad
neutralitatem obligentur.

Magistratui interim, proprio cum
milite & civibus, sua cuiusque Urbis
custodia relinquatur. Ipse vicissim
dato reversali, obstringatur ad fide-
litatem ac securitatem toti conventui
præstandam & tractantium res ac per-
sonas comitatumque sanctè haben-
dum & custodiendum, Et si quid ab
eo, pro communi tractatus bono re-
quisitum fuerit, præstet se quidem
obsequentem; neutrius tamen partis
iussa exequatur, nisi ab utroque Le-
gatorum corpore collegiatim insi-
nuata.

Jura, & privilegia Civitatis Osna-
brugenſis interim Salva mancant, &
templa, Scholæ, Curia, penes Sena-
tum. In cognominem verò diocesis
neutra belligerantium pars plus In-
ris factive sibi sumat, quam tempore
huius contractus habeat.

Uterque Congressus pro uno ha-
beatur, atque idcirco non solum itinera
inter utramque Urbem omnibus,
quorum interest, ultrò citroque libe-
rè securèque commeari posse, tuta
sunt:

sunt: Sed & quicumque locus inter-
iectus particulari tractantium Con-
ventui, pro mutua communicatione,
videbitur commodus, eadem qua di-
cta Urbis securitate fruatur.

Libera quoque sit in omnia dicta
loca litterarum, commeatus & rerum
omnium, tanto Conventui necessa-
riarum importatio, exportatioque,
nec ab ulla parte ullo modo aut
prætextu, usquam turbetur, sed poti-
us omni meliori modo promovea-
tur. Si vero quod DE VS avertat,
tractatus re infectâ dissolvi contige-
rit, recipiant Osnabruga, Petersbur-
gum & Monasterium, Statum & præ-
sidia, quæ nunc habent, omni ex par-
te, At sanctè religioseque servetur
neutralitas ad sex hebdomades post
abruptos tractatus.

Salvi Conductus pro utroque con-
gressu, commutentur utrinque omnes
intra duos Menses à die huius Con-
ventionis. Et ne diversis distitisque
procul locis faciendâ commutatio
implicet negotium morasque novas
adferat, fiat illa Hamburgi, per Regios
Daniæ Ministros.

Et quidem ad Congressum Os-
nabrugensem ex parte Serenissi-
mæ Reginæ Sueciæ tradantur
sequentes Salvi Conductus.

1. Pro Plenipotentariis Impera-
toris.
  2. Pro Deputatis Electoris Mo-
guntini.
  3. Pro Electoris Brandenburgici
Deputatis.
- Ex parte verò Serenissimi Impe-
ratoris Romani tradantur ad di-

etum congressum Osnabrugem-
sem Salvi Conductus sequentes.

1. Pro Reginæ Regniq[ue] Sueciæ
Plenipotentariis.
2. Pro Residente Gallico.
3. Pro Domo Palatina.
4. Pro Domo Brunsvicensi & Lu-
nebursensi.
5. Pro Domo Hassiaca Cassella-
na.
6. Pro universis Imperij Statibus,
Sueciæ foederatis & adherentibus in
genere.

Supradicti Salvi Conductus omnes
& singulii, tam ex parte Reginæ Sue-
ciæ, quàm Imperatoris Romani, sub
eâ formula, quæ novissimè per Media-
torum Legatos communicata parti-
bus, & ab iis probata fuit, concepti
extradantur.

Singulis quoque Salvis Conducti-
bus, supradicta tractatus universalis
loca respectivè inferantur, & præsen-
tis tractatus autographum, datâ sin-
gulis Legatis copiâ authenticâ, apud
Serenissimum Daniæ Regem depo-
natur.

Dies autem auspiciando utriusque
Congressui, Osnabrugensi & Monas-
terienti dicta, contituraque esto
(15) 25 Mensis Martii proximè ven-
turi, quod felix faustumque orbi
Christiano det esse DEUS!

Præsens autem tractatus cum al-
tero super iisdem pacis universalis
præliminaribus hodiernâ quoque die
concluso inter Illustrissimos Legatos,
Dominum Conradum à Lutzovv,
pro Imperatore & Rege Hispaniarum
ex una, & Dominum Claudium de
Mefmes Comitem d' Auaux pro Chri-
stianissimo Rege, ex altera parte, vaas

M idemque

idemque sit tractatus, nec nisi adimpletis utriusque conditionibus, alteruter pro impleto habeatur.

Quæcunque supra de die, locisque tractatum dicta sunt, ea à Principibus utrinque nostris peculiari instrumento rata habebuntur, eaque ratihabitio unà cū enumeratis Salvis

Conductibus præstituto tempore ac loco reciproce commutabitur.

In quorum omnium fidem, roburque, præsentibus, manibus nostris signatas, Sigillis quoque mutuis firmavimus. Hamburgi, die (15) Decembris. Anno M. DC. XLI.

Num. XXIII.

Copia Declarationis Oratoris Gallici super conventionem in præliminaribus.

CHRISTIANISSIMI Regis per Germaniam extraordinarii Legatus Claudius de Mesmes Comes d'Avaux Universis quorum interest notum testatumque volumus, nos de Tractatu super Pacis universalis præliminaribus, qui inter Nos & Illustriissimos Legatos Dominum Conradum à Lutzen, & Dominum Joannem Salvium, hodiernâ die respectivè conclusus, & ab illis subscriptus, atque in manus Serenissimi Danicæ Regis uti Mediatoris data nobis authenticâ copiâ, depositus est, convenisse in omnibus & singulis ad rei substantiam pertinentibus, videlicet; loca & diem congressuum, mutuam-

que Salvorum Conductuum, qui in illo recensentur, & sub formulis, quæ ibidem declarantur traditionem, prout per præsentibus convenimus parem vim habituras, ac si dicto Tractatui nos quoque subscripsissemus, eiusque conditiones omnes hæc insertæ & repetitæ fuissent. In quorum fidem hæc manu & Sigillo nostro munitas apud præmemoratum Danicæ Serenissimum Regem vicissim deposuimus, earundem Ratihabitionem à sua Christianissima Maiestate unâ cum dictis Salvis Conductibus statuto tempore ac loco promittentes, Actum Hamburgi die 15 Decembris, Anno supra Millesimū sexcentesimo quadragesimo primo.

L. S. Claudius de Mesmes.

Num. XXIV.

Num. XXIV.

Copia Responsi Comitis d'Avaux
ad Serenissimum Regem Da-
niæ de prima Ianuarij,
Anno 1642.

Vel prout Cæsariâ Serenissimo Rege Daniæ transmissum
est, de (30) Decembrius, Anno 1641.

N verbo vestro
laxavi rete.
Quamvis nec li-
tera Salvorum
Conductuum
nec alia ad ef-
sent, quemad-
modum oport-
zuit, antequam Conventui de Pace
univer ali dies præfiniretur; tamen
in Tractatum non invitus consensu;
quem nunc ad Maiestatem Vestram
belligerantium Principum Legati
mittimus. Valuit apud me securi-
tas Regiæ Expromissionis, ut præter
ordinem usumque rerum gerenda-
rum & præter ipsa mandata eousque
progredi auderem, arbitratus con-
tra Iurisperitorum regulas hæc vice
in esse cautionis tantum in persona

quantum in re, quod is fidei inter-
posuerit suam qui & Rex est, & arbi-
ter publicæ concordia, & armatus.
Spero equidem fore ut tantam au-
thoritatem secutus nemo nobis im-
punè & afflicti Orbis expectationi il-
luserit: Nec dubito quin Reges ac
Principes Christiani consideratè re-
ligiosèque habituri sint iudicium e-
ius, qui inter ipsos & ætate est pri-
mus & longo regnandi usu coalitam
prudentiam vel his maximè difficilli-
mis temporibus exerit. Saltem id
certò spondere possum Maiestati Ve-
stræ, Christianissimum Regem unà
cum belli Sociis ac fœderatis imple-
turum abundè quicquid suarum esse
partium ex præsentì Tractatu intelli-
get & gratissimo quoque animo (non
segniùs ac ceteri omnes qui commu-
nibus

nibus miseris finem impositum verè
cupiunt) æstimaturum labores, offi-
cia, studiumque incomparabile, quo
Maiestas Vestra promovere negoti-
um Pacis & Reipublicæ Christianæ
pristinam conficere tranquillitatem,
consilio præclaro illustrique conatu
tot iam annos perseverat. In re tam
ardua si nec opera mea inutilis fuit,
eamque Regiæ Maiestati Vestræ pro-
bare potui, equidem me summam

habere: votorum meorum libens
profitebor qui sum jam pridem.

Serenissimæ Maiestatis
Vestræ.

Humillimus & observantissimus
Servitor

Claudius de Mesmes

Hamburgi 1. Jan. 1642.

Num. XXV.

Copia Declarationis Cæsareæ ad Se- renissimum Regem Daniæ super Tractatu Hamburgensi.

Epistola Cæsarea Declara-
toria.

Notæ Marginales Comitum
d' Avaux ad Epistolam
Cæsaream.

MINISTRI Regis
Hungariæ istarum
literarum auctores,
male consuluerunt
ipsius existimationi,
dum suaserunt ut
auctoritate Tracta-
tus a legato suo. sicuti iussus fuerat con-
clusi, publicè defugeret, Idque in negotio pacis, cuius mirificum desiderium magno
strepitu antea ostentaverant. Nunc illi totum hoc artificium pernit, & sese ipsimet
prodiderunt.

FERDINAN-
DUS III.
Serenissimo
Daniæ Re-
gi, &c.

A Multis iam annis Imperiales & Hispani id operam dederunt, ut viderentur qui-
etiam orbi Christiano procurare. Quod ut persuaderetur, questissimis colori-
bus

bus opus fuit, quorum inveniendorum singulares artifices perhibentur. Eos obiecerunt oculis præcipue Germanorum, Danorum, Sælarum, Anglorumque, seductis etiam nonnullis, qui rem non noverant, aut in huiusmodi negotiis parum fuerant versati.

P Ræter cætera quibus Austriaci imaginarium hoc pacificandi propositum celeberrime reddi & simulatione sua fidem conciliari posse crediderunt, ad id potissimum nuperis Comitibus Ratisbonensibus abusi sunt. Ibi Rege Hungariae quæcoram aderat impulsore, nihil omiserunt eorum quibus tota belli invidia in facios Reges derivari posset. Effecerunt ut publico Concilii nomine ad Regem Christianissimum, & Serenissimam Suecicam Reginam scriberetur, omnia ad pacem esse expedita dummodo placeret ea de re Legatos suos Hamburgi commorantes idoneis mandatis instruere, quasi nihil amplius tantum negotium moraretur. Etiam secundas postea literas in Sueciam miserunt dum publicis Ordinum Regini Conventus agebatur, in celebriori luce suum scilicet pacis studium honestissimamque voluntatem exposcitur. Impetrarunt eodem tempore a Serenissimo Rege Daniae, ut eadem de causa Legatum Extraordinarium ad Comitibus mitteret; Et ab Electore Brandenburgico, suis ut officiis Legationem prosequeretur. Sperabant persuaderi hoc pacto toti Germaniæ posse, non sine ardua molitione summoque labore ad tractationem de pace Suecos pertrahi. Hunc animum, hoc pro pace consilium, quod venditabant, impensius probaturi, inseri, curarunt posterioribus illis literis, Legatum Lutovium sufficientissimè tam esse instructum mandatis ac potestate de præliminaribus pacis generalis cum Legatis Gallico Suecicoque qui Hamburgi essent transigendi.

E Xinde Daniae Rex ad Legatum Gallie scribit eumque ad inchoandam tractationem invitari, internuncio Consiliario suo Domino Langermanno, quem literis, ut vocant, Credentia, quæ mandatis fidem arrogant, instruit.

P Ergit ulterius Rex Daniae, in missisque frequentibus literis totiesque asseveranti Rege Hungariae confisus, per epistolam Legato Gallico promittit Imperatorem Regemque Hispania rata habituros omnia, de quibus cum Legato Lutovio circa præparatoria pacis convenisset.

H Is insistentes fundamentis Gallicis Suecicisque Legatis, interveniente Langermanno, qui plus quam trium mensium operam huic rei impendit, Tractatum illum, de quo nunc agitur, perfecere signaruntque, atque una cum ipsis Lutovio plenipotentiæ Regis Hungariae munus, auctoritate Imperialis Consilij approbatus, Regisque Mediatoris expromissione sublevatus. Et tamen ecce acta gesta que eius repudiantur & renunciantur.

S I ad versarij tam parum integrè versantur in re non adeo magni momenti qualia sunt præparatoria tractationis de pace, quid tandem de religione fideque eorum sperari potest ubi pax ipsa, resque totius Christiani Orbis maxima agentur?

Periculosum foret & indignum, in ipso limine tractationis huius, permittere Austriacis eam auctoritatem, quâ quæcunque lubet aut approbant aut inficiantur.

Denique illi publicæ tranquillitatis tam cepidi, qui nos toties cessationis infirmulaverant, ubi nos conferre gradum vident, quantum possunt resiliunt, ut tam obscurum amplius esse nequeat inopinato illis hanc nostram liberalitatem accidisse, non enim sperauerant futurum ut acciperemus quæ offerebantur.

Sed necesse est ipsas expendere literas, quæ ita habent.

Utrasque Dilectionis Vestræ 19. Novembris & 24. Decembris anni proxime elapsi datas literas recte accepimus, atque ex iisdem pariter atque ex appositis scripturis liquidius intelleximus, quantum ac quousque in compositione Præliminarium ad instantem Congressum universalem adhibita apud Gallicos simul ac Succicos Hamburgi commorantes Ministros Dilectionis

1.

Ministri Regis Hungaria suppresserant hic aliud postulatam, quod literis Regis Dania continetur, de Plenipotentia nempe Hispania Regis, de quæ ratificatione Tractatus Hamburgensis.

2.

Rex Dania non minus Ratificationem, Tractatus quam Salvum Conductum pro Sabaudia postulavit. Verumque eum in se receperat, & pro utroque expromiserat literis ad Legatum Gallicum scriptis quarum exemplum ab ipso Viennam missum est. Sed Imperiales omittunt illam partem de Ratificatione, quandoquidem eam prestare nolunt. Primo itaque intuitu largiri aliquid Regi videntur, sed re ipsa interpositionem eius fidemque ab ipso datam frustrantur.

3.

Tamet si igitur neutiquam dubitemus quin noster tum Hamburgi commorans Consiliarius Imperialis Aulicus Conradus à Lutzaw, juxta præscriptum ac tenorem Cæsarei nostri ad ipsum XIX. Decembris expediti mandati ad Dilectionem Vestram pluribus retulerit, quibus & quam gravibus ducti (3) rationibus petitum

Otiore hac repetuntur, postquam de ea contra versa iam transactum est.

Quod

Titulum Ducissæ Sabaudia hæc tenus censuerimus denegandum & Dilectio

Quod si quis iura Serenissima Ducissa Sabaudia (cum & possessione sua se iuri possit) fufius a nobis explicari velit, remanentem ut agamus postulat, totumque negotium a primordis repetere iubet. Huc videlicet tendunt Imperiales sicut ex sequentibus apparebit.

4.

Tacitè, multa tandem concessit Rex Hungaria, quia primum omnia negaverat, etiam iustissima, & sine quibus consisteri huiusmodi tractationes nequeunt. Adeo quidem ut ab initio nullos Salvos Conductus Germania Principibus quibus cum Gallia Sueciaque foedus est impertiri voluerit. Verum si adversa parti Rex Hungaria decessit de tam multis quibus ut nihil nunc tribuat auctoritati Mediatoris, fideique pactionis solennis, & consummata.

Ac proinde Nos erga Dilectionem Vestram ita declaramus, quod dictum Salvum Conductum pro Ducissa Sabaudia eo plane modo, quo Dilectio Vestra à Nobis postulavit, sub die hodierna (Tit.) Comiti ab Auersberg transmittimus, illique simul clementer præcipimus, ut eundem penes se (5) retineat, neque ante extradat, donec (6) omnia in præliminaribus sint transacta & composita, & universum negotium à sola extraditione huius Salvi Conductus pendeat, verumtamen excipimus & reservamus nobis hic expresse quod quando tandem ad realem extraditionem fuerit perventum, quo huius Tituli in his duntaxat

Quod Rex Hungaria Danie Regi altera manu largitur, id retractat altera. Concedimus inquit Salvum Conductum, sed ne à nostro Legato tradatur, id vero cavemus.

6.

Tempus quo tradi hunc Salvum Conductum Rex Hungaria iubet indefi-

ctio Vestra quoque intellexerit, hocce ad Tractatus principales non vero ad Præliminaria spectans negotium non esse idoneam neque sufficientem causam cur Franciæ Rex à Congressu illo sese potuerit aut debuerit abstinere: tum Dilectioni Vestræ satis notum est, quot & quam diversis adversæ partis Petitionibus iam ante (4) detulerimus, neque tamen ille ab omnibus desideratus Congressus post tot tantasque à summa auctoritatis Interpositoribus factas sincerationes, à parte adversa ad optatum fuerit promotus effectum: Ut ut autem sit, amicam atque enixam Dilectionis Vestræ requisitionem benevole accipimus, in primis vero in facta expromissione, vel hoc consideramus, quod Dilectio Vestra petitem Salvum Conductum eum in modum desideret uti ambobus Sabaudia Principibus ratione Tutelæ à Nobis ipsis commissæ neququam fraudi, præiudiciove sit.

prædictis Sabaudia Principibus in iuribus

indefinitum est, neque definitur, nisi quando id ipsi visum fuerit. Quoniam enim post solennem Traditionem Preliminaria nondum determinata esse censet, nunquam profecto de negotio transactum videbitur nisi cum ex usu ipsius erit.

7.

Quam hac Tutela de iure commissam sit, ipse Rex Hungaria ostendit in simili causa, ubi tamen contrariam in partem sententiam dedit. Ante paucos enim annos Ducissa Megapolitana Vidua tutelam filii sui, & ditionum eius administrationem adiudicavit, neglectis omnibus iis, quibus pupilli patris causam suam videbatur tueri. Nunc vero quoniam in causa Sabaudica agitur commodum Regis Hispanie, uti prudentia Viennensis longe alia est, qualis esse eorum solet, qui nigra in candida veniunt.

8.

Nullo modo fidem Regis Danie liberat, neque enim aut suam aut Hispania ratificationem mittit, quas ex promissa Regia complectitur. Et Salvo Conductus pro Sabaudia talis est annexus conditio, qua existere, nisi quando ipse volet, non potest.

Ad reliqua omnia quae à Consiliario nostro Imperiali Aulico mediante Dilectionis Vestrae Consiliario Domino Langermanno cum Gallicis Suevicisque Ministris acta sunt, & partim ex nostra, partim etiam aliorum Intercessorum ratificatione atque ul-

9.

Videntur Viennenses satis negligenter legisse pactiois Hamburgensis articulos, vel potius sincere recitare. Neque enim illa pendet ex Ratificatione Regis Hungariae aut cuiusquam, sed eum ad ratibendum obligat. Hac enim vis est, &que efficaciter illius plenipotentie quam Legatio suo attribuit.

10.

Plusquam irriuentum est quod Legatus Gallicus Procancellario Curiae
idem

bus ipsorum realique possessione credita, per nos, ipsis & de (7) iure commissae Tutelae ne vel minimum quidem praerudicium creari, sed ad aliam saltem Pacem provehendam, liberandamque (8) Dilectionis Vestrae hac in parte datam Regiam fidem, hac tantum vice concessum intelligi velimus.

teriori resolutione (9) pendent, exinde singulari cum grati animi affectu agnoscimus indefessum & constans Dilectionis Vestrae studium quod haecenus promovendo Congressui illi sedulo atque indefinenter impendit. Id Dilectioni Vestrae merito sempiternam nominis sui gloriam conciliabit.

ET licet neque eum (quod Nobis quidem liquet) ulla istiusmodi (10) legitimatio ad tractandum cum Caesaris nostris Ministris à Gallico Legato

idem de pace negotium Hamburgi tractanti (cum id exposceret) Ministris Regis Danie mandatum quod habebat procuratorium edidit, quo ipsi facta est potestas transigendi & de pacis preparatorius & de pace ipsa. Exhibuit insuper Salvos Conductus quos Rex Christianissimus Plenipotentiarius Regis Hungarie largiebatur ea forma quam ipse defini-
verat.

Legato fuerit exhibita atque ipsemet factus sit, id quod hac vice hac in re actum est, absque (11) mandato actum esse, nihilominus tam pro nostra quam Serenissimi Hispaniarum Regis parte, in primis in duarum ad dictos Tractatus Urbium Monasterii nimirum & Osnabrugæ (12) electione conquelescimus.

III.

Gallicus Legatus Tractatum de preliminaribus pacis conclusit pure ac simpliciter Regis que sui ratificationem promisit, eamque accepit, & in promptu habet. Cum iam signasset Tractatum, scripsit forte Regi Danie se respectu ipsius fiduciæque Regiæ expromissionis in aliquo concessisse etiam præter mandata: nempe quod de die convenisset inchoandi Conventus antequam Salvi Conductus omnes, quemadmodum mos & fas iubeant, essent traditi. Quin eadem omnino Epistola continetur expresse Regem Christianissimum que suarum partium in Tractatu isto futura essent, impleturum.

Dua illa obiectiones adcofrivole abunde demonstrant Ministros Regis Hungariæ viam quæ elabantur circumspicere, curâ autem procuranda pacis omnino non tangi.

II.

Hic consensus de loco, Civitatibus nempe Monasterio & Osnabruga, ambitiosus est, Cuiusmodi sunt omnia pleraque que sequuntur questis studio verbis & affectu atâ prolixitate plena. Scilicet hoc artificio aures atque animos populi detinendos crediderunt, ut cum tantum apparatus vident, credant res maximas concedi. Sed si paululum excutias, solidi nihil inest: Quantum enim ad urbes nominatas attinet, de iis iam tempore Comitiorum Ratisbonensium Rex Hungaria consenserat. Vti ex recessu Imperij, quem vocant, publice edito apparet. Sed ea res opportuna visa est quæ hic rursus locum inveniret.

Consensus iste, mera ludificatio est. Sueci enim Osnabrugæ militare præsidium habent: Monasterium vero se præsidio oppidanorum venter, nullus ibi Regis Hungariæ miles est. Cum itaque Pacis studio id ultro largiti sunt Sueci sui milites

Nec secius acceptamus & consensimus, (13) ut itatim post traditos hinc inde Salvos Conductus præsidia moderna, quæ Civitatis disciplinæ non sunt obnoxia, educantur, & quam diu Tractatus in una alteraque Urbe duraverint, tam diu earundem custodia ac defensio ipsismet civibus atque incolis concedatur.

N Volu-

sui praesidiarii tam ex Vrbe Osnabrugam quam ex arce deducantur, inque eo negotio solus Succorum consensus ventatur, bello profecto & festiue Imperiales aiunt se quoque consentire. Quid est, summum vendere sibi non est?

Quidni velit quando nolle non potest? Neque enim Osnabrugam in ipsam esse potestate.

Memorabile sane & inauditum bene ficiendum est, mandare Archiduci & Piccolominio non vi armata Osnabrugam accedant, & oborto collo ad carcerem rapiant qui de pace tractaturi eo conuenerint. Sed cur eandem securitatem Monasteriensis Conuentui non spandent? Hac diuersitas aliquid monstrat ali, quem admodum & conditio sub qua illam securitatem largiuntur. Nam si illa obtineri nequit nisi tum demum, cum omnes legati Regum Principumque quorum de negotio agitur, atque adeo ipsorum Mediatorum congregati fuerint (ita enim verba sonant) periculosa omnino foret festinatio, & acerbum fortassis diligentia premium. Praterea Sueci hostium suorum dubia fidei exponerentur, qui innixi ambiguitate huius articuli, facile inde pretextum in vadenti locis illis occupandique arripere. Dicat fortasse aliquis Monasterium esse ditionis Electoris Coloniensis, itaque ab armis Regis Hungariae & sociorum satis inuim esse. Quod si uerum est, cur igitur postulamus a federatis Regibus ut reciproce sese obligent utamper ipsos fore Osnabrugam? Cum enim al-

la. s. p.

Volumus (14) etiam ut Civitas Osnabrugensis durantibus hisce Tractatibus privilegiis suis gaudeat, in eorumque fructio nemanuteneatur ac conseruetur, nec Magistratus in presenti tam Ecclesiarum quam Scholarum dictae Civitatis constitutione ulla ratione perturbetur.

Deinnum etiam licet Salvi Conductus nostri Caesarei tam loco ad Tractatus assignato, quam etiam personis quibus ij sunt concessi omnem sufficientem praestent securitatem, ex superabundanti (15) tamen Charissimi fratris nostri Dilectioni & omnibus sub ipsius ductu militantibus gratiose ordinatum volumus, quem admodum, sub dato hodierno ordinamus atque inhibemus ne durantibus hisce Tractatibus aduersus civitates Osnabrugensem & Petersburgensem ab eo quo nostri, tum Interpositorum, & aliorum Regum ac Principum Legati, Osnabrugam intraverint, quicquam infestum aut hostile consilio aut facto (quocunque tandem nomine id vocari possit) suscipere aut attentare ausint. Idem Dilectioni Vestrae tam de Serenissimi Hispaniae Regis Catholici armis (quoad hostes quoque ipsius id veniant quaesitum) quam duorum Bavariae & Saxoniae Electorum conceditis Imperialibus copiis promittimus & asseveramus, certo consili partem quoque aduersam vicissim similiter stipulaturam neque Dilectionem Vestram hoc nomine idoneam (16) ab ipsis fidem & sufficientem securitatem accipere recusaturam, sibi que necessaria ad hoc mandata militaria ad manus suas tradenda curaturam, quem admo-

ta sit iuris Suecici pari omnino ratione
vel ab ipsis vel ab ipsorum federatis expe-
ctare periculum non debet.

admodum nos, talem in eventum
Dilectioni Vestrae transmittenda tra-
dendaque curare non detrectamus.

16.

Satis hinc apparet quemadmodum Es
Sex universo Epistola contextu nihil
querere Imperiales quam ut totum negotium variis remoris ac difficultatibus impli-
cent perplexumque reddant. Idcirco proponunt Regi Danie novis securitatibus no-
vis utrinque Declarationibus opus esse, idque Es ad Regem Hispania Es ad eius hostes
extendunt, neque tamen quas intelligi hostes velint, deferre explicant. Atque hac
omnia ut nove tractationis materiam subministrant, sed illius longe difficilioris magis-
que inextricabilis quam uspera fuit, cui tamen totum quinquennium impensum est.

ET cum de omnibus quoad promovendam necessariam hinc inde corre-
spondentiam, reciprocam litterarum transmissionem, cursorum & nunti-
orum expeditionem, & cetera huiusmodi annexa pertinent, iam in accordatis ex
utraque parte Salvis Conditionibus optimè provisum sit, in eo lubentes peni-
tus conquiescimus, certa freri spe, ut quemadmodum ex hac parte fiet, ita et-
iam ex altera quicquid ita factum conventumque est ritè adimpleatur.

17.

Hoc iam Hamburgensi Tractatu
cantum, præterea ex ipsa æquitate
naturali communicque iure ac consuetu-
dine petitum est, adeo ut hic consensus Re-
gis Hungariae pro luculento aliquo indi-
cio animi ad pacem propensi accipi ne-
queat.

QVod si (17) verò præter omnem
spem atque expectationem Con-
gressus & Tractatus isti absque
conclusa desideratissima Pace dissolvantur,
Volumus nihilominus ut intra sex
proximas hebdomadas contra Osna-
brugam & Petersburgum nihil ho-
stile attentetur, vel Suecica Corona
impediatur, quominus præsidium su-
um denuo illuc introducat, (18)
dummodo idem respectu civitatis
Monasteriensis observetur.

18.

Hæc quoque conditio captiosa est,
Monasterij nullum habet militare
præsidium Rex Hungariae: quod ibi est,
Magistratus urbis sacramentum dixit, neque inde deducetur. Itaque hic omnia
disparia.

diffaria. Sanè id captare videntur Imperiales, ut abuti illis liceat indulgentia & facilitate Suecorum, qui ut hoc negotium pacis promoveant, ultro sese offerunt ad præsidia sua Osnabrugæ & Petersburgo deducenda.

19.

Manifestissima hæc est tergiversatio. Hactenus Rex Hungaria Legato suo Luitovio ipsique Regi Dania scripserat atq; adeo in feri typis excuso Recessui nuperorū Comitiorū curaverat, quò maturius inchoari tractatio pacis possit, id eo sibi futurum gratius. Hæc fiducia Luitovius una cum Legatis Regum Gallia & Suecia diem XXV. Martii desinivit. Nunc, verò Regis Hungariae Ministri cum expressè & disertè approbare eam definitionem deberent, quemadmodum fecerunt supra in rebus generalibus & levioris planè momenti, satis habuerunt canere eandem cantilenam quò maturius eò gratius. Quid vras quominus post decem & plures annos idem nobis occinam, & interim nihil fiat? Testari possunt omnes Legati qui sunt Vienna,annon. Ministri Regis Hungaria aperte primum conquesti sint diem XXV. Martii nimis maturam esse, seque spatio admodum aniquis includi. Sed re diu multumque deliberata, consultim duxerunt, profiteri nunquam satis in tam grato negotio festinari posse, sedulo tamen caventes ne vel diei iam dictæ acquiescerent vel aliam saltem præsumerent.

20.

Per Legatum Gallia nulla mora est quominus tradantur Salvi Conductus de quibus in Pactione Hamburgensi inter partes convenis, nam quos ille stipulanti Legato Luitovio promissit, omnes ex Gallia ad ipsum in debita forma transmissi sunt. Sed Rex Hungaria dum generaliter loquitur de Salvis Conductibus, pro abere hand dubie negotium cogitat, postulationibus novis, quibus assentiri Regem Christianissimum non posse, ipse non ignorat. Huc pertinet quod cum Salvis Conductus quem Luitovius pro sui Domini fœderatis stipulatus est, is sufficiat si bona fide pacem
quare.

quererent; nunc specialem tamen pro Duce Carolo flagitant, cui etiam titulum nomenque Ducis Lotharingie tribui postulant. Immo super hoc Salvorum Conductuum negotio alias adhuc difficultates comminiscuntur, si fidem adhibere fas est viris illustribus atque adeo partium Austriacarum studiosis, qui prolixè ea de re Viennâ scribunt. Quorum unus Epistolam hoc claudit epiphonemate: In summa, Tractatus Preliminarium pacis totus hic displicet, utinam ne ipsa pax.

21.

Mandatum de Die Salvis Conductibus inferendo, quemadmodum & Consensus ille de quo sequens loquitur articulus, res nihili sunt. Sed Ministri Regis Hungariae corradunt undique, quibus vulgo persuadeant, id omnibus modis à se agi in via Tractatus de pace expeditior sternatur.

Quin etiam ut loco fratrum Palatinorum, Ducum Brunsvicensium cognatorum ac fratrum, & Landgraviæ Hassiæ Cassellensis, Domus Palatina, Brunsvicensis & Lüneburgensis, uti & Hassiæ Cassellensis in Salvis Conductibus perscribatur similiter consensus, atque ita de integro expeditos Salvos Conductus sæpe dicto Comiti Auersbergio transmisimus.

22.

In hac parte Viennenses pro Imperio decernentem Dominum suum & quasi edita scribentem introducunt, neque animadvertunt quòd & ad Regem scribit, & de negotio de quo inter alios Reges & ipsum pariter agitur, qui profecto ad hunc modum reddere illi suas voces iustissimè possent. Declaramus nos ac resolvimus quòd quicquid per nostros & Regis Hungariæ Legatos Hamburgi super ea re determinatum est, id ratum firmumque sit. Sid quid causa est, cur Imperiales hunc articulum Tractatus Hamburgensis reiciant? Nimirum ne Plenipotentarii Gallie Suecique in aliquo loco medio inter Osnabrugam & Monasterium congregati & negotia invicem communicare possint. Hoc non est viam quâ ad pacem eatur planiorem reddere.

Super unico duntaxat loco quo inter Monasterium & Osnabrugam ad promovendos Tractatus necessariaque inter Legatos instituenda colloquia & conferentias oportunus & omnibus partibus gratus esse possit, Declaramus (22) nos ac resolvimus, quod quicquid per nostros Casareos, atque alios Regios Monasterij & Osnabrugæ tum futuros Legatos ea super re determinabitur, id ratum firmumque erit, prout ad Tractationem illam Legatus noster satis comparebit instructus.

23.

Hæc approbatio eiusdem generis est cum superioribus, comparata nempe ad illam pacifici animi ostentationem quæ se inuentur Austriaci. Etenim consentire ut Hamburgi Salvi Conductus utrinque mutuo tradantur id non est initium Tractatum constituere, nec difficultates eas tollere quas Consilarii Vienneenses excogitatione ut a pactione Hamburgensirecederent. Acquiescunt itaque & immorantur, aut nullius, aut exigui momenti articulis ut videantur negotium promovere, quod aliunde totum subvertunt.

stro Casareo denuo mittimus, & adhibebitur debitis locis curatio necessaria, ut & ii Salvi Conductus qui à Serenissimo Cardinale Infante Hispaniarum felicis recordationis, Oratori Veneto Lutetiam transmissi, in eiusdem adhuc versantur manibus, Hamburgum quoque remittantur.

24.

Hungaria Rex Legato Lutzovio protestatem fecit pro Rege quoque Hispania tractandi. Convenit cum Lutzovio ut Rex Hispanie Salvo Conductus ad certum modum conceptos largiretur, aut saltem confirmaret à Fratre Cardinali Infante quondam concessos, ita enim ius fuit, cum morte extingueretur mandatum. Quid ad hæc Hungaria Rex? ait se scripturum in Hispaniam, & tarde inde rediturum responsum ipse prævidet. De quo quid sperare aut credere socii Reges debeant facile apparet.

25.

Excessari possent homines tanto impetu tamoque ardore ad pacem properantes, quales videri voluit Ministri Regis Hungaria, nisi isti præcipitationi in quam concu-

cero

Quoad illud autem quod inter Consiliarium nostrum Imperialem Aulicum & Gallicos Suecicosque Ministros agitatum est, ut nimirum ad lucrandum tempus omnia quæ in Congressu hoc universali recipere extrahere necessum est, Hamburgum (23) deferri atque ibi per Dilectionis Vestrae Deputatos eorundem extrahitio fieri debeat, nos quidem iam olim omnes eos Salvos Conductus quos nostris ad Colonienfes Tractatus deputatis Legatis transmissimus, nostro itidem Hamburgi commoranti Consiliario Imperiali Aulico eum in finem transmissimus (quemadmodum eisdem ibi in Prototypis reperire est) si res ita postulerit etiam illic extraherentur, sed illos tamen

sub dato etiam hodierno Legato no-

Ad Serenissimum etiam Hispaniarum Regem (24) super confirmatione omnium à prædicto Serenissimo Cardinale Infante datorum Salvorum Conductuum primo quoque tempore scribemus, nihilominus sperantes quod ne propterea donec inde veniat responsum (25) dicti Tractatus non inchoentur.

cere adversarios cupiunt tam male conveniret cum singulari illo studio repudiandi
Tractatum solennem qui omnibus huiusmodi controversiis ac litibus finem imposuit.

26.

Dictum est superius & verissima est
assertio, Tractatum Hamburgensem non pendere à benigna aut gratiosa
ratificatione Regis Hungariae. Ipsa in-
spectio lectioq; articulorum ostendit quod
ratificationem Regum Gallia, Suecia,
Hungaria, Hispaniaque invicem stipu-
lati sint Legati, promiserintque pure &
simpliciter. Inter quos Lutzovius in pra-
fatione Tractatus nomen titulumque ipse
sibi sumpsit ad pacis praeliminaria cum
potestate deputati Legati.

27.

Non debet praesumi Tractatum Ham-
burgensem ullo pacto dignitati Regis
Hungariae & auctoritati Imperii repugna-
re. Perfectus enim & coelusus est per con-
siliarium Imperialem, & quidem inter-
ventu Mediatoris qui inter Principes Im-
perii recensetur. Ideo nec deserte expli-
cant, quanam sint enormia illa auctoritate
sua repugnantia. Formidant quippe ne il-
lis sigillatim enumeratis manifestum fiat
omnibus, aut nihil revera existere huius-
modi, aut si quid non eius momenti id esse,
ut tanta rei negotium quo cum tranquillitas publica coniuncta est, debeat rescin-
dere. Quanto satius fuisset charta parcere, neque totas octo paginas implere, ut dice-
rent Regem Hungariae incomparabili studio ad pacem ferri, per ipsum licere, ut de ea
ad Monasterii & Osnabrugae tractetur: Legatis Regum ac Principum illis sine ullo peri-
culo atque adeo tutis esse licere: Diem inchoanda rei praesentium, quando de eo conveniret,
Salvis Conductibus inseri posse: Consentire eundem Regem ut Salvis Conductus
concipiantur pro Domo Hassiaca, non pro Landgravia Hassiae: & huiusmodi alia
plurima de quibus vel nullum esse dubium possit, vel omnino nunquam actum est. Ut
recte defenderetur haec insinatio eorum quae hactenus conclusa sunt, convenientius erat,
omissa illa inutili enumeratione rerum generalium, signata & per species deducere,
quibus

quibus rationibus motus in eam sententiam descenderit Rex Hungariae ut non sine lesione existimationis suae, pessimo exemplo, dissolveret reiceretque Tractatum de quo suis mandatis instructus pro pace Legatus suus convenerat: ut nihil respiceret Mediatorem tanta dignationis, ut denique toti Orbi Christiano patefaceret nondum placere sibi bellorum calamitatibus suam imponi.

28.
Postulat Rex Hungariae ut nova Tractatio institueretur, utque Galli ac Sueti succedere abique ulla fraude & captione eam suscipiant. Nempe profecto ab illis deceptus est, quando citius liberaliusque quam speraverat, de die ordiende pacificationis consenserunt! Ceterum ad suos omnino Ministros hanc Censuram aut admonitionem iure optimo transtulisset. Neque enim ullus in istis Declaratoris literis locus est qui fraudibus & captiombus vacet.

29.
Frustrantur nos suis mutationibus Austriaci. Vbi vident cum Lutzovio convernisse, eum revocant, & Comitem Auersbergium summitunt. Si & cum eo transigeretur, tertium nobis obicerent. Sed expletis mandatis Legatorum utriusque Regni & potestate eorum finita, tam quod subscriptione solenni signarunt Tractatum de quo queritur, quam quod secuta est Ratihabitio Regis Christianissimi Reginaeque Sueciae in ipsis amplius situm non est hoc tempore quicquam novare aut redordiri sine nois mandatis.

30.
Difficile est Daniae Regi placere posse hos mores, Principisusto, qui que auctoritatem annorum quadraginta quinque quibus feliciter regnat pari prudentia tueatur. Hinc est quod contentum exemplum harum litterarum ad legatos Gallicum Suevicumque misisse, nihil ipse scripsit, neque agere cum illis perrexit quemadmodum summo studio antea fecerat. Sane infra dignitatem suam esse credidit. Inedificationibus Domus Austriacae operam suam porro commodare, quandoquidem illa satis male viitur amicis suis non minus quam propriis Ministris, quod innoxie simplices persuaderi sibi passi sint vere illam voluisse promotum negotium pacis.

31.
Vnicum est, quod Comes Auersbergius Gallico Legato proponi ab eoque pericurravit, nempe ut communicetur sibi mandatum seu plenipotentia, quam haberet a Rege Christianissimo pro negotio preliminarium pacis secum inchoando. Qua propositio pro fus illi sortita est, arguitque consilium retractandi difficultates universas per Pactionem illam solennem cum praedeccessore ipsius sopitas & sublatas. Adco per illos nullam tandem ligandi finis erit.

Insuper Dilectioni Vestrae pro foelicis & pacati anni precatione condignas merito agimus gratias, vovemusque vicissim ut Dilectionis Vestrae laudanda sollicitudo ac cura desideratum ab eadem atque aliis omnibus scopum consequatur, atque ipsa una nobiscum Sac. Rom. Imperij Patriae nostrae charissimae tum Regnorum ac Provinciarum suarum, atque universae Reipublicae Christianae constituta pace, adeoque impensa sua laudabilis operae fructu, in plurimos consequentes annos prolixissime gaudeat: De caetero eidem Dilectioni Vestrae constantem sinceram benevolentiae & amicitiae affectum cumulate offerentes.

Vicenna prima Febr.

1642.

Quamvis Ministri Regis Hungariae datae operae amplificaverint Literas istas concessionibus rerum aut nihili, aut superfluarum, aut qua non fuerunt controversae, quaeque apud omnes in confesso sunt, & ne verbo quidem attigerint, quae sint illae quae reuocantur in Tractatu Hamburgensi; Si quis tamen Literas cum Tractatu conferat, facile apparebit (praeter id quod auctoritatem sibi arrogant dirigendi iubendique omnia pro imperio) unice id agi, ut vel excludantur vel mutantur omnia capita praecipua. Qualia sunt, Vnitas & connexio duorum Conventuum, Securitas loci cuiusdam medii inter Monasterium S. Osnabrugam in quo communicaturi invicem Plenipotentarii utriusque Regni conveniant: Neutralitas illarum urbium durante tractatione: Litera Reversales Magistratuum utriusque loci quibus securitati Ministrorum externorum Regum Principumque prospiciatur: Declaratio denique Salvorum Conductuum qui utrinque tradi debeant.

Decapite postremo Salvorum nempe Conductuum toto triennio pugnatum, tandem cum Legato Plenipotentiaro Regis Hungariae transactum est. Et ecce de novo ad primordia revocamur: Interim manifestissime omnes perspicunt sola Domus Austriaca culpa fieri quod tractatio pacis non inchoetur. Illi quoque qui partibus ipsius maxime favent, quae ratione hanc tergiversationem defendant, non reperiunt. Rex Daniae quid sentiat ipso silentio profitetur, magna sane constantia gloria. Quamvis enim sit Princeps Imperii, habeatque negotia gravissima, quorum ad Aulam Vienneensem cognitio pertinet, adeo tamen sancte religioseque iusti Mediatoris officium fungitur, ut postquam viam qua ad pacem perveniatur utriusque partibus aperuit, quos sponte aberrare ac declinare videt, nec defendendos tales suscipiat nec operam suam eis amplius largiatur, licet impense prolixae, his literis ut id faceret invitatus. Hoc solum illis tribuit quod unum potest, ut sileat. Etenim si alia fuisset rerum facies, si Rex Hungariae ratum habuisset Tractatum Hamburgensem, Gallia forte Sueciaque refragantibus aut tergiversantibus, tantum profecto criminis contractum foret quantum ipse Albi vix omnibus undis elneret.

O

Lic.

Lit. A.

Copia Ratihabitionis Cæsareo

Sueciæ super Tractatu præliminari Pacis
universalis.

IN

Simili mutatis mutandis expedita est Cæsareo-
Gallica.

FERDINANDVS III. &c.

GNOSCI-
MUS & no-
tum. facimus
tenore præsen-
tium, quod
cum inter con-
siliarium no-
strum Imperia-

lem Aulicum Conradum à Lutzaw,
pro nobis, & serenissimo Hispania-
rum Rege Catholico consobrino,
Affine & Fratre nostro charissimo ex
una; & Serenissima Regina, Regni-
que Sueciæ aula Cancellarium Ioan-
nem Adlerum Salvium ex altera, par-
tibus; conventio quoad prælimina-
ria pacis Universalis Hamburgi 25.
Decembris, anni proxime elapsi; in
eum qui sequitur modum conce-
pta fuerit.

Hic insertum erat instru-
mentum, ut ante hac typis
vulgatum.

OS proinde nihil
in nobis deside-
rari cupientes,
quod ad tam sa-
lutare pacis ne-
gotium promo-
vendum ullo mo-
do pertinere possit, præinsertam con-
ventionis formam per omnia confir-
mavimus, ratihabimus & approba-
vimus, prout vigore presentium con-
firmamus, ratihabemus, & approba-
mus. Harum vigore literarum, manus
nostræ subscriptione & sigilli Cæsa-
rei Impressione munitarum. Quæ
dabantur in civitate nostra Vienna.
22. die Mensis Julij. 1642.

Hic

Lit. B.

Lit. B.

Copia animadversionum Legati.

Salvij ad Præd. ratificationem Cæs:

Hæc ratihabitio videtur ambigua, fallax, insufficientis
& elusoria.

TUOD si enim externam formam, id est modum ipsum (sive ut vulgo vocant) conceptum intelligas, parum ad rem fuerit larvam ratihabituisse, indole nucleo que neglectis.

2. Sin internam accipias, est ea quidem formati pars, non tamen formatum ipsum, ut enim non sola hominis anima est homo: Ita non sola conventionis forma conventio, atque ita qui formam tantum approbat, non totum probat; sibi que insuper libertatem reservans quamcunque instrumenti particulam non formam, prout usus, tempusque postularint, nuncupandi.

3. Quemadmodum vero ambiguum est, utrum internam, vel externam intelligas: ita etiam si utramque sumas, tamen est insufficientis ratihabitio, Conventio enim tota compositum quid est, non solum ex forma,

sed etiam ex materia, efficiente, fine, adeoque loco, tempore ac pluribus aliis circumstantiis; qui igitur ex toto causarum, & circumstantiarum acervo solam formam educit Baptistatque, is cæteras omnes, singulasque exclusisse videtur.

4. Ad hæc cuncta se ritè haberent, ludibriose tamen nunc primum dies tam commutationis instrumentorum, quam tractatus principalis ratus habetur: utpote quorum prior præterito die (15) (25) Februarij, alter (15) (25) Martij, uterque tot ante Menses, culpa Cæsareanorum irritus effluxit, ut neuter amplius servari possit.

2. Quin nec addunt Cæsareani cauti simulatores, se instrumentum in cæteris suis punctis, & clausulis servaturos, vel executioni mandaturos, vel non passuros ut à suis ullo modo violetur (prout moris est, & in regnorum instrumentis servatum) scilicet, ne tam crassis prædicatis transcendentis formæ abstractioni inepte applicatis, obscurior alias dol^o forte pateret.

Quæ omnia quamvis per se Manifesta sunt, aliis tamen argumentis firmantur.

I. **H** Tenim litteræ Casareæ de 1. Februarij ad Serenissimum Regem Daniæ datæ, quædam tantum probant in conventionẽ Luzoviana, quædam verò (ut ipsa formalia sonant) neutiquam approbant. Aut itaque hæc rati habitio contraria est dictis litteris, aut si id sacrilegium est suspicari, latentem continet distinctionem, qua utraque sententia salvetur, atque ita ambigua est, & fallax: Possunt enim dicere formam per omnia esse bonam, Materiam nihil valere, atque ita, si Dijs placet, habent intentum.

2. Ac tamen si reverentia Maiestatis candorem Casareæ existimationis à suspitione captatarum eiusmodi ambiguitatum libenter excuset, Ministri tamen eò minus excusari possunt, quo notius est, eorum & scientiam, & conscientiam præcipua sui parte dependere à decantatis æquivocationum artificibus Iesuitis.

3. Nimirum universam per Europam vulgatum est, Casareanos non posse tractare pacem absque Hispanis, hos autem eandem diu nolle, Dominatum Europæ armis affectantes: Ut igitur odium protracti tractatus qualitercunque declinarent, nec

tamen Ibericum defererent Achatem, commodum tali arte uti debuisse.

4. Quin ex aliis pluribus documentis, iam dudum evasit Manifestum, nec ipsos Austriacos sincerè hactenus, serioque pacem voluisse: Sola ab Electoribus nuper ad Pontificem (ut is Regem Christianissimum ad pacem excluso Rege Hispaniarum, faciendam disponeret) decreta legatio, hanc iis rati habendi necessitatem, necessitas artificium expressit, iam dictam legationem, per præsentem ratificationem eludendi.

5. Ac ut maximè ipsa sinceritas & candor, pietatem harum fraudium mitius interpretari, & in præsens amore pacis tædique belli admittere vellet, nemo tamen, nisi partium studio occæcatus non videt, si quid contentorum impofterum minus sincerè Casareanis fervetur, imò si pleraque à parte violari contigerit, habere eos in his obscuritatibus colores, quibus nullam non perfidiam atrocitatem, saltem ex post facto incrustare & palliare possint.

6. Neque verò prætereundum videtur. Primo, quod noluerint initio sui instrumenti Luzovium nominare legatum, ne consequenter fateantur, quod hactenus frustra renue- rant, cum ut sic transigeret mandata habuisse,

habuisse: Deinde quod nec Legatis Regnorum, vel nomen, vel titulum Legati tribuerint; indignitate tum summis Imperiis, tum negotiis de quo agitur, adeoque ipsius Regis Mediatoris, quasi is privatorum hominum actiones promoverit, authoritati præiudiciosâ.

7. Denique ut ostendant, quam negligenter, & incuriosè res tantas tractent Viennæ, circa finem eiusdem

instrumenti, bis in eodem contextu posuerunt, vigore præsentium, & vigore harum litterarum.

Ex quibus omnibus apparet, eos rimas elabendi sectatos etiamnum bello posthabere pacem: Immemores severi iudicis sententiæ, qua fanaticum est, ut gladium qui eligit

gladio tandem intereat.

Lit. C.

Allegata alibi sub Litt. D.

Copia Ratificationis Suevicæ super Tractatu præliminari.

NOS Christina DEI Gratia Suecorû, Gothiorum, Wandälorumq; designata Regina & Princeps hæreditaria, Magna Princeps Finlandiæ, Dux Esthoniæ, & Careliæ, Ingridiæque Domina, &c. Constare volumus Vniuersis ac singulis, quorum interest, aut quomodolibet interesse poterit, quòd, cum difficultates nonnullæ in præliminariis in primis locis atque die instituendorum de pace Vniuersali tractatum, pridem emerferint, iam verò inter nostrum & Cæsareum Legatum Hamburgi dicta præliminaria

tandem conclusa, & Instrumentum quoddam præparatorium Pacis confectum sit, cuius tenor est, qui sequitur verbotenus hic insertus.

Hic inserta fuit conventio Hamburgensis prout supra sub. n. 22.

Nos itaque Christina, eadem gratiâ Suecorum, Gothiorum, Wandälorumque designata Regina, & Princeps hæreditaria, Magna Princeps Finlandiæ, Dux Estoniæ, & Careliæ, Ingridiæque Domina, &c. Prædictum atque inter memoratos Legatos confectum Instrumentum præparatorium Pacis in omnibus articulis atque clausulis approbavimus & ratihabimus, prouti tenore ac vigore præsentium adprobamus & ratihabemus, nec passuræ sumus, ut à nostratis

fratibus ullo modo violetur. In quo-
rum fidem ac certitudinem maiorem,
tabulas hæcæ ratihabitorias manibus
Tutorum nostrorum, & Regni Sue-
ciz Administratorum subscriptas si-

*Petrus Brasche Comes in Wiffinge-
berg. R. S. Drotzetus.*

*Carolus Goldenhielm R. S. Ammira-
lus.*

gillo nostro Regio firmari iussimus.
Dabantur Stocholmiæ die quintâ Ja-
nuarii, Anno supra Millefimum
Sexcentefimum, quadragesimo se-
cundo.

*Hermannus Wrangelius loco R. S.
Marsch, &c.*

Axilus Oxenstierna R. S. Cancellar.

*Gabriel Oxenstierna. L. B. in Mæve-
bii & Lindthelm R. S. Thesaurarius.*

Andr. Gulken Dei, &c.

Lit. E.

Copia Ratihabitionis Cæsareæ su- per Tractatu præliminari, Cæsareo-Succico ad nutum Salvii correcta.

IN

Simili mutatis mutandis super tractatu Cæsareo-
Gallico.

AGNOSCIMUS, &
notum facimus. te-
nere præsentium
Universis: Quod
cum inter Consili-
arium Nostrum
Imperialem Auli-
cum Conradum Luzzau speciali
mandato instructum pro Nobis, &
Serenissimo Hispaniarum Rege Ca-

tholico, Consobrino, Affine & fra-
tre nostro Charissimo, ex unâ; ac Se-
renissimæ Reginæ & Regni Sueciz
Legatum & Aulæ Cancellarium Io-
annem Adlerum Salvium ex alterâ
partibus; Conventio quoad præli-
minaria Tractatus pacis universalis
Hamburgi 25 Decembris Anni pro-
ximè elapsi 1641. in eum, qui sequitur
modum conclusa fuerit.

Hic

Hic inserta erat conventio prout supra sub nu. 21.

Nos proinde nihil in Nobis desiderari cupientes, quod ad tam salutarem pacis negotium promovendum pertinere ullo modo possit, præinfectam conventionem per omnia confirmavimus, ratihabimus & approbavimus, prout vigore præsentium

confirmamus, ratihabemus, & approbamus: Non contrafacturi Nos ipsi, neque, ut ab aliis contra quicquam fiat, permissuri. In cuius rei fidem hæc manu Nostra subscriptas sigilli nostri Cæsarei impressione muniri iussimus: Quæ dabantur in Civitate Nostra Viennæ die 22. Julij, Anno. 1642.

Lit. F.

Copia declarationis Cæsareæ super factâ ratificatione,

FERDINANDVS III. &c.

Niveris & singulis, quorum interest, & quomodolibet interesse potest, notum, testatumque facimus. Cum

ad aures Nostras pervenerit, circa Ratificationem super Conventionem quoad præliminaria ad Tractatus pacis universalis inter Consiliarium Nostrum Imperialem Aulicum Conradum à Luzzavv speciali mandato instructum pro nobis & Serenissimo Hispan. Rege Catholico, Consobri- no, Affine & fratre Nostrò charissimo, ex unâ; & Serenissimæ Regina, Regniq; Sueciæ Aulæ Cæcellarium & Legatum Ioannem Adlerum Salvium

ex altera parte Hamburgi 25. Decembris anni proximè præteriti conclusâ à Nobis 22. Julij nuperi expeditam scrupulos ac dubia nonnulla excitata fuisse; Nos declarasse prout præsentium tenore declaramus, non fuisse, nec esse aliam mentem, vel intentionem nostram, quàm prælibatam Conventionem in omnibus suis punctis, clausulis, & articulis, quantum per rerum naturam licuit & licet, confirmare & ratificare; Prout adhuc, & tenore præsentium autoritate Imperiali omni meliori modo ex superabundanti confirmamus & ratificamus. Ad terminos verò tam extradendis Salvis Conductibus, aliisque instrumentis, quàm Congressui ipsi auspiciando præfixos quod attinet, cum ij tempore Ratihabitionis, dicto

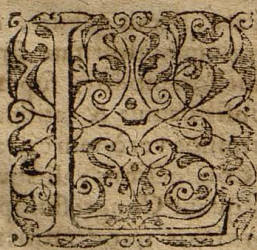

cto videlicet 22. Iulij, à nobis expedita, pridem elapsi fuissent, atque idcirco confirmari non possent, illi defectui (per quem tamen cetera utilia nequaquam vitari aut inutilia reddi posse explorati iuris est) supplendo non tantum Consiliario nostro Imperiali Aulico, & pro tempore ad accommodanda praeliminaria Pacis Deputato, Magnifico nostro & sacri Imperij fidei dilecto Ioanni Weickardo Comiti ab Auersperg Libero Baroni in Schoen: & Seissenberg, Ducatus nostri Carniolæ supremo hæreditario Mareschallo & Cameraario, in mandatis dedisse, ut de aliis terminis præfigendis cum altera parte vel partibus quanto cyus conveniret, Verùm etiam Serenissimum Regem Daniæ & Norwegiæ ad hanc rem promovendam benevolè requisivisse, prout Serenitas sua amicè fecit, quantumque in se fuit, Studium & operam in hoc suam Reipublicæ laudabiliter

præstitit, adeoque inter partes de termino ad extrahendos Salvos Conductus, & alia instrumenta de novo conventum fuit. Actamet si quidem de his omnibus publicè notissimum sit, attamen ex superabundandi de hæc mente, intentione & voluntate nostra testatum facere voluisse, & facere: cum hac insuper declaratione, quòd quicquid per prædictam Conventionem conclusum fuit, & imposterum quoad hæc praeliminaria à dicto Legato Nostro concludetur, id totum firmum, & ratum apud Nos erit, & debita executioni demandabitur. Harum vigore litterarum, manu nostrâ subscriptarum, & sigillo nostro Imperiali munitarum, quæ dabantur in Civitate nostra Viennæ decimâ quintâ Decembris Anno Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo secundo.

Lit. G.

Copia ratificationis Gallicæ super Tractatu praeliminari Pacis Vniversalis.

LUDOVICUS Dei gratia Franciæ & Navarræ Rex. Universis præsentibus litteras visuris salutem. Visâ in consilio nostro declaratione à dilecto fidei nostro

Consiliario nostrorum ordinum cõmendatario & Legato nostro extraordinario in Germania Domino Comite d'Avaux 25. Decembris Anno supra mille sexcentos quadragesimo factâ, super tractatu illomet ipso die ratione præparatoriorum ad pacem per interpositionem charissimi fratris Consanguinei, & confœderati nostri

nostri Regis Daniæ inter dictum Comitem d' Avaux, atque alios Legatos ac deputatos conclusio, cuius Declarationis tenor subsequitur.

Hic inserta erat declaratio prout supra sub num. 23.

Notum facimus, quod pro singulari, quo ferimus bonæ Pacis, & tranquillitatis in Republicâ Christianâ stabilienâ studio, laudaverimus, approbaverimus, & ratificaverimus, pro uti laudamus, approbamus, & ratificamus per præsentem manu nostrâ subscriptas dictam declarationem Legato nostro extraordinario factam, volumus observare. atque exc-

qui omnia ea, in quæ nomine nostro ipse se per eandem obligavit. Talis namque est voluntas nostra. In cuius rei testimonium præsentem sigillo nostro communiri iussimus. Datum Valentia, die vigesimâ sextâ Februarii. Anno gratiæ supra mille sexcentos altero & quadragesimo Regni nostri altero & tricesimo.

LVDOVICVS.

Et in aversa applicata membranz parte.

Per Regem.

Bouthillier.

Lit. H.

Copia Ratificationis Regis Catholici super Tractatu præliminari Pacis ex Hispanico in Latinum fideliter translata.

PHILIPPUS Dei gratia, Rex Castellæ, Legionis, Arragoniæ, utriusque Siciliæ, Hierosolymæ, Portugalliæ, Navarra, Granatæ, Toleti, Valentia, Gallatiæ, Maioriciæ, Hispalis, Sardinia, Cordubæ, Corsicæ, Murcia, Iacennæ, Algarabum, Algeciræ, Gibraltaris, Insularum Canariæ, Indiarum Orientalium atque Occi-

dentalium Insularum ac terræ firmæ Oceani, &c. Archidux Austria, Dux Burgundiæ, Brabantia, Mediolani, Comes Habsburgi, Flandriæ, Tyrolis, & Barcinonis, Dominus, Cantabriæ & Molinæ. Quum attendendo ad bonum & tranquillitatem Reipublicæ Christianæ, quæ Deo iuvante obtineri poterit, stabilienâ pace generali, ad quam ex parte mea semper ostendi constantem, ac firmam dispositionem, omniaque ad eam obtinendam idonea atque opportuna studia atque officia contuli,

P deputan-

deputando Plenipotentiarios, mit-
tendo ac tenendo Ministros meos in
loco ad Congressum assignato, & ad
provehendum amplius hoc negoti-
um, quantum in mea fuit manu, de-
di auctoritatem & plenipotentiam
Serenissimo quondam Cardinali In-
fanti Ferdinando, fratri meo, (cui
æternum benè sit!) ad dandum Sal-
vos Conductus necessarios, quem
admodum etiam ipse fecit diversis vi-
cibus studio ac desiderio almæ pacis,
non attentis casibus, qui supervene-
runt, qui poterant impedivisse. Et
post eundem decessum continuans
ego eundem effectum, bonamque
dispositionem ad quietem publicam,
dedi eandem plenipotentiam Don
Francisco de Melo Comiti de Asu-
mar, Camerario & Consiliario meo
Status, & Governatori ac Capiteo
meo Generali Provinciarum Belgi-
carum, & Carolesij hodie Marchio-
ni Turris de Laguna, qui denuo no-
mine meo dedit Salvos Conductus
necessarios & convenientes; Atque
animus & intentio mea erit semper,
ut in commodum, ac quietem com-
munem Christiani nominis suscipia-
tur & concludatur tractatio pacis, &
ad hunc finem cum omnibus disposi-
tionibus & mediis necessariis con-
currere. Idcirco tenore præsentium
ratifico, & approbo Salvos Condu-
ctus per dictum Don Franciscum de
Melo, tanquam Governatorem dic-
torum Staruum Provinciarum mea-

rum Belgicarum Regio meo nomine,
& vi autoritatis, quam ad id habuit
atque habet datos; Quamcunque
Ratificationem sive Ratificationes
ab eodem super actibus antecedenti-
bus in ordine ad dictam pacem fa-
ctas; Speciatim verò approbo ac ra-
tifico Tractatus pacis præliminares,
qui Hamburgi cum Imperialibus,
Gallicanis & Suecicis, vel quorum-
cunque aliorum interessatorum Mi-
nistris mediantibus officiis & inter-
ventione Serenissimi Regis Daniæ
agitati atque conclusi fuerint, & si
ita opus sit, do, & tradoque eosdem
Salvos Conductus, quos dedit, ac de-
inceps daturus est Serenissimus Im-
perator frater meus, habendo illos
in hac ratificatione & declaratione
pro expressis & declaratis, ac si re ipsa
forent, atque ego eos dedissem ma-
nus meæ subscriptione munitos, eos-
que iam nunc ut tunc approbo, lau-
do, & ratifico, dando fidem ac ver-
bum meum Regium, me & id, quod
hac in re actum est, & quicquid de in-
ceps agetur, validum, stabile, firmum,
fixum, ac ratum omni tempore habi-
turum, Atque hunc in finem iussi ex-
pediri præsentis manus meæ subscri-
ptione & sigilli mei Regii apprehensio-
ne corroboratas, recognitas per Se-
cretarium Status. Datas Cæsar Augu-
sta 8. Octobris, Anno supra mille
sexcentos altero & quadragesimo,

Ego Rex.

Lit. I.

Copia plenipotentia à Rege Catholico in Cæsarem collata, ac ex Hispanico in Latinum fideliter translata.

Nimū quietis publicæ Christiano Orbi per pacem Vniuersalem reparandæ desiderium quod habui & habeo, me impellit ad cogitandum de medijs ad eam maturius, feliciusque consequendam, & ad procurandum facilia reddere omnia, quæ tantum bonum aut impedire possint, aut demorari; Et quum inter alia etiam necessarium esse possit accommodare, atque auctorizare formam Saluorum Conductuum, qui ex meâ parte extradi debent pro confœderatis Coronæ Franciæ, & possint hac in re intercurrere dilationes, quas ex se distantia loci ad Congressum designati à Regiâ mea Aula fert, Visum mihi est, e re & Reipublicæ commodo fore, si (licet meo nomine iam traditi Salvi Conductus necessarii, cum omni eâ securitate ac firmitudine, quam ipsa materia postulat, & ego eos laudârim, approbârim, ac ratificârim, specialibus meis litteris, ac si in eis forent expressi) provideatur, quantum ad me attinet, de breui ac prompta decisione cuius-

cunque difficultatis, controversiæ, ac dubii hac in parte occursuri: Data nimirū Serenissimo Imperatori Ferdinando Tertio, Fratri & Consobri-no meo, auctoritate ac Plenipotentia meâ Regia, ad dandum meo nomine dictos Saluos Conductus eadem plane formâ ac substantia, qua Cæsarea sua Maiestas ipsosmet suos sit datura: Idcirco confusus, uti confido, Maiestatem suam Cæsaream pro bono pacis promovendo dignaturam admittere Regiam istam meam Plenipotentiam, eaque uti in modum atque effectum supradictum, Maiestati suæ Cæsareæ illam vigore presentium omni ampliori ac validiori modo ac formâ, quâ possim ac necessum est, do, tradoque, ut Regio meo nomine, & quemadmodum ipsemet ego, possit dare, ac det litteras passus, & Saluos Conductus meos, qui petiti fuerint pro Confœderatis Coronæ Franciæ ad itineris & Congressus securitatem in eadem plane forma, eum iisdem terminis & declarationibus, quâ, quibusvè Cæsarea sua Maiestas datura est suos: adeoque iam nunc, ut nunc, laudo, approbo ac ratifico, quacumque vigore huius Plenipotentia Maiestas sua Cæsarea actura est, forma ac via

supradicta, ac me oblige fide aucto-
ritatis ac verbi mei Regii me statu-
rum iis firmiter, rataque, fixa ac firma
in omne ævum habiturum. Quem in
finem iussi expediri præsentem manu
meâ subscriptas, & sigillo meo mu-

nitatis ac recognitas per Secretarium
meum Status. Cæsar - Augustæ. Octa-
vâ die Octobris 1642.

Ego Rex.

Lit. K.

Copia epistolæ Serenissimi Regis Daniæ ad Residentem Gallicum.

Denerose ac Nô-
bilis, sincerè
gratèque. No-
bis dilecte, ex-
litteris à Lega-
to Cæsareo &
Cõsiliario no-
stro Langer-
manno pridè Nobis redditis intelle-
ximus, non absque animi commoti-
one, Salvos Conductus, aliaque In-
strumenta à parte Imperatoris Ro-
mani & Hispaniarum Regis iam de
novo producta, & quidem in eâ for-
ma, quæ omnes circa ista antehac
motos scrupulos sustulisse videbatur;
nondum Vobis satisfacere; Summâ
sanè afficimur ægritudine, cum vide-
mus Florentissimas totâ Europa diti-
ones rapinis & incendiis tantum non
in vastam solitudinem redigi & tor-
rentes Christiani sanguinis quotidie
& avidè effundi, cum interim negoti-
um de reducenda pace, tot suspiriis
ac gemitibus desiderata tam lente a-
gatur, & in ipsis præliminaribus no-

vis subinde motis difficultatibus sus-
flaminetur. Inducit Nos hic animi la-
bor, & calamitatum publicarum de-
ploratio, ut liberiùs vos adhortemur,
ne tam rationes, quibus producta di-
plomata vellicari & labefactari, quæ
quibus ea sustineri & pro sufficienti-
bus haberi possint, apud Vos valere
sinatis. Relatum enim ad Nos fuit,
cum instrumenta ista primo vobis ex-
hiberentur, Vos ea non improbasse.
Videmus etiam in declaratione Ve-
stra, quim prædictus Cõsiliarius no-
ster ad Nos misit nihil contra eam
specie, cur à Vobis recipi nequeant,
moveri, sed hoc saltem in genere dici
Salvos Conductus Hispanicos non
esse plenariè in eo statu, qui de-
siderari possit; Item ratificationem
Hispanicam nondum hic haberi in
bona forma: Atqui nos ita statuimus
in tanti momenti negotio, & in quo
tantum periculum in mora versatur,
ut vel unicus dies neglectus multorum
millium hominum cæde ac cruore
luendus sit, non omnia anxie ad vi-
yum

vum refecanda, nec eò respiciendum, an producta Instrumenta plenariè sint in eo statu, quo melior desiderari vel effingi nequeat, sed sufficere debeat, si sint in probabili forma, præsertim, quando eorum emendatio ex remotis oris, unde, non nisi aliquot septimanarum, forsan etiam mensium, spatio haberi possit, petenda sit. Summopere itaque à Vobis contendimus, ut diem à nobis ad mutuam extraditionem sæpèdictorum Instru-

mentorum constitutam ratum habere velitis, ut tandem tractatus principales initium capere, & ad desideratum finem divinà auxiliante gratià deduci queant. Procurabitur ita istud, quod communibus votis & studiis expetitur, nobisque in primis gratissimum erit, qui benvolentia ac gratià Regià id compensare nitemur. Da-

Bantur Hassniæ (18)

(28) Februarij

1643.

Lit. L.

Copia patentum quibus dies ad cōgressum tractatus Pacis vniversalis nominatur.

Sacræ Casaræ Maiestatis, &c. Domini nostri clementissimi, ad præliminaria pacis cum potestate Legatus, Ioannes Weickardus Comes ab Anersberg, &c. Vniversis & singulis, quorum interest, constare volumus. Postquam ritè impletus sit undiquaque Tractatus præliminaris Hamburgensis, factaque fuerit hinc inde ex præscripto dicti Tractatus mutua

omnium Salvorum Conductuum, cæterorumq; Instrumentorum commutatio, ita ut pro auspiciandis de pace universalis congressibus solâ dies definienda restet. Idcirco quod felix faustumque sit Orbi Christiano, vi concessæ mihi ab Augustissimo Imperatore, & Rege Catholico potestatis, tam Augustissimi Imperatoris, quam dicti Regis nomine, hisce in diem undecimam Mensis Iulij, Anni 1643. non modo consentimus, sed etiam promittimus, vi Cæsareæ & Hispanicæ Plenipotentiæ, eundem diem ex parte ipsius Imperi-

P. 3. alis,

TYPOGRAPHUS CURIOSUS
LECTORI CURIOSO.

NIHIL est sub sole novum, dicit Textus; & nihil secretum, addet Glossa; quemadmodum existius Operis divulgatione satis constabit; quod eadem viâ quâ recandi debuerat, in publicum prodit.

Quis enim celaverit ignem

Lumine qui semper proditur ipse suo?

Qualis est ardens gloria desiderium, quo huiusmodi Operum Authores ferri solent veluti istius monitionis sarcinatori contigit, eam nonnullis sua secula communicanti, qui noluerunt vel non potuerunt Ponere lucernam sub modio. Pluribus non opus est, Lector Benevole; intelligenti pauca: collatum enim beneficium, licet minimè gratuitum; in conferentium tamen perniciem nollem retorquere. Quidquid sit, voco Te in partem recenter inventi thesauri, ex quo mecum colligas salutem ex inimicis. Hoc fructu, & curiositati nostrae, qua nullis laboribus nec sumptibus parcat ut tua inserviat, multos similes proventus exopta, & si possis conquire.

AMI

AMICO-CRITICA MONITIO

AD

GALLIÆ LEGATOS, MONASTERIUM WESTPHALO- RUM PACIS TRACTANDÆ TI- TULO MISSOS.

ILLUSTRISSIMI EXCELLENTISSIMIQUE
DOMINI,

N conseribendis nuper ad Dietam Francofurtensem litteris, Excellentias Vestras summo Protestantis Religionis & causa studio ferbuisse (ut secretò monent) nolim equidem inficiari: sed ne quid in re tanti momenti dissimulem, liberè dicam, potuisse maiori cum præcautione suam in nostras partes affectum contestari. Ad quid enim elasticum illud, nisi ad excitandas eorum vigilias, quos somnolentos desiderabamus? Ad quid convitia & comminationes in Austriacam Domum, in Cæsaris personam & dignitatem;

nisi ut de impotenti Galliæ in eam invidia, eo tempore luulentius constaret, quo non operiri modò, sed promptissimæ reconciliationis simulacra exhiberi necesse fuerat? quod hactenus Monasterij E.E. VV. satis industriose præstiterant; adeò ut Hispani ipsi, sicut audio, in huius pro- pensionis vestræ opinionem aliquantulum descendisse viderentur.

Ad quid præterea inserta huiusmodi litteris mentio Tractatus Passaviensis; nisi ut vos vestris armis miserè confoderitis? quandoquidem articulo VII. declaratur, Imperij Principes fœderibus cum Gallo mitis renuntiaturos, & rursus articulo IX. nullatenus ad Regem Francorum res & negotia eiusdem Imperij pertinere.

nerē. Ignorabantne E. E. VV. non posse hunc lapidem moveri absque aperta & generali Papistarum offensione, eorum etiam, quos tantis sollicitudinibus & premiis sibi comparare Gallia conata est?

Ad quid pacis Pragensis tam concitata refutatio; nisi ut Electorem Saxonicum & Brandenburgicum cōtumulis afficeretis, cum beneficiis omnibus fuissent devinciendi?

Ad quid Censuræ in Electorale Collegium, & insimulationes de suo in divisione Imperii consensu; nisi ad illius odium accerrimè provocandam? si enim E. E. VV. in Germanicis Principibus generositatis sensus obstupuisse existimant, errant omnino, aut decipiuntur. Novi illorum magnanimitatem, parum huiusmodi exterarum reprehensionum capacem, quas ne quidem à Rege vestro immediate ferre possent, ut palam profitentur.

Ad quid exprobrata præteritis Ducis Neoburgici in ditionibus Palatinianis; nisi ad Ducem Bavarix & Electorem Colonensem à vobis irrevocabiliter alienandos & arctius Casari coniungendos, dum vident Dominus suæ incrementum ac remunerationem ipsi tyrannidi impurari?

Ad quid Amnistix interpellatio; nisi ad ipsius etiam Casaris benignitatem patefaciendam? Cum Ratisbonæ anno M. DC. XLI. subscribentibus Comitibus generalibus Imperii, hanc Amnistiam concesserit & unicuique satis amplas temporis inducias, ut ad propositas in eâ condiciones accederet; qualiter Principes Brunsvicenses fecerunt.

Ad quid indignabunda euulgatio secretarum quarundam petitionum, quas nonnulli confidenter in sinu Ministrorum Gallix deposueramus; nisi ut iam toruis obtutibus, tanquã alieni patrocinijs dissimulati quæsitores, & à proprio transfugæ, vnde quaque delignemur, cogamurque ad vitandum opprobrium & suspicionem amouendam hæc E. E. VV. litteras vnã cum aliis condemnare?

Ad quid denique Bullæ Auræ & aliarum Imperij Sanctionum impropere ignorantia ipsis earundem Sanctionum vel authoribus, vel interpretibus; nisi ad ostendendam superioritatis imaginem, quã nil potuit nostris intentis esse lethalius?

Ignoscant E. E. VV. si tam ingenuè ipsis referam quod video, quod sentio, quod experior. Vbi enim agitur de curatione morbi acuti, qualis iste est, minimè sunt illius symptomata reticenda, ut quàm primùm in vrgenti necessitate remedia adhibeantur. Et idcirco accuratè observavi quæcumque circa materiam, formam, & stylum earundem litterarum publicè & priuatim, seu à nostris seu ab alijs dicebantur; quorum compendiaris Notas, currenti calamo nauiter expressas, hinc annecto: ut si fortè Diata respondeat, anticipatis illius obiectionibus, faciliùs celeriusque aut elidi aut eludi queant; est enim periculum in morâ: alioquin si conceptæ de pravis E. E. VV. intentionibus opiniones adolescant, vix amplius euelli poterunt.

Nomina propria differentium arcanis figuris designavi; ne, si in manus alienas inciderent, esset error

Q novissi-

nouissimus peior priore: si hæc arca-
na, vt illa Imperij, nondum ad E. E.
V. V. peruenerint, habebunt ad ma-
num quem consulant Ioan. Adlerum
Saluium, versutissimum rerum Ger-
manicarum exploratorem.

Crebris interrogationibus ad pro-
mendos animi mei sensus penes E. E.

V. V. usus sum, quod, vt puto, inur-
banitati non adscribent; quandoqui-
dem apud Electores, Principesque
Imperij in hoc desultorio dicenti ge-
nere quandoque acriter excandescūt.

Francofurti ad Mœnum die x.

Iunij, M. D. C. XLIV. sty-

lo veteri.

OBSERVATIONES

EPISTOLAS,

Quas Gallia Legati Monasterii Westphalarum ad singulos S. R. I.
Principes & Dietam Francofurtensem scripsere, die VI.
Aprilis, M. DC. XLIV.

VNIFORMITER omnes, tam Evangelici nostri, quam Papista, arguebant supercriptionem *A Messieurs Messieurs les Electeurs, Princes, & Estats du saint Empire*, quam parum tanti Conuentus dignitati respondere querebantur, eò quòd vocabulum illud *Messieurs* passim in Regno Gallie infimis quibuscumque Magistratibus tribueretur, & idcirco Batauos nuper ab Excell. Vestris huiusmodi supercriptionis modum non admisisse; adeò vt hoc temperamento vti cogerentur *Aux Seigneurs, &c.* cuius recentis correctionis Excell. Vestra non immemores, tantò minus ad eundem scopulum impingere debuerant; præcipuè apud S. R. I. Gremium, cuius quanta sit dignitas, tot Authores. Antiqui, & Neoterici designarunt, vt E. E. VV. quæ sunt litte-

ratissima; nullatenus possint ignorare.

Præterea, qui vestris nostrisque partibus sunt addicti mirabantur, quòd non euitatus fuisset predictus obex per latinam supercriptionem internis titulis concomitantem *Reuerendissimorum Serenissimorum & Celsissimorum Principum*, nec poterat capere diuersitatis rationem, nisi quòd suis in Epistolis, sicut vestimentis, Galli varietatem & multiuagam inconstantiam sectentur.

PP.SS. (quamuis utique è nostris) non ferebant E. E. VV. ad Dietam, pro suarum intentionum Archetypo, exemplar misisse singularis epistolæ, quam priuatim quibusdam Imperii Principibus conscripserant: præterquam enim non sic seruabatur decorum (à quo numquam in Germaniâ declinandum est) per hanc deinde relationem sequebatur, non tantam huic conuentui generali fiduci-

Q 2 am E. E.

am EE. VV. adhibere, quin aliunde figillatim emendicatis suffragiis, rebus utcumque suis antea providere voluissent; quod eidem Conuentui iniuriosum videbatur, & porrigebat ansam in vnumquemque inquirendi, eius mentē & respōla inuestigāti, tū earūdē litterarum vim ac robur apud priuatos modis omnib⁹ infringēdi.

IV.

* Caro-
lus Ma-
gnus.
Otto

Magnus.

Valerius

Maxi-

mus &c.

Maxi-

m⁹ Imp.

V.

Plerique Regem Galliaē *Maximam* vobis appellari vel respuebant, vel irridebant, in hoc epitheto nimis Satyricē ludentes; mox ratione pusillā a tatis, mox comparatione factā cum grandaui Imperatoribus*, qui post subiugatam ipsammet Galliam *Magni* nomine contenti fuerant: mox allusione petita ab aliis quandoque infimā notā, quandoque insignis in Christianas crudelitatis, qui *Maximi* etiam vocabantur.

Quæ immediatē huic fastigiosissimo titulo subiiciebantur de tot tantisque victoriis, opibus & potestatibus eiusdem Regis, non superflue modō, sed Thraſonicē dicta, & ex Milite glorioſo apud Plautum desumpta apparebant. Inter huiusmodi scommata BB. & ego non siluimus, quin ilico obiecim⁹ sub isto Rege, licet pusillo, reportatam insignem victoriam ad oppidum Rocrense. Illi statim retorsērunt argumentum per miseriam Gallorum cladem ad Dutlingam, tantō alteri preferendam, quod in Rocrensi praelio Galli plures quā Hispani occubuisſent, & memorando posteris exemplo in ipso campo victi armatā manu victores coegisſent ad pacta & leges nūquam auditas descendere: in Dutlingensi verō pugna vix unus ex Gallo-

rum hostibus desideratus fuisset, cū Galli fortes suas non in manibus suis sed pedibus positas esse credidissent. Vix nos ab huiusmodi retorsionibus poteramus expedire, cū veluti controversiæ arbiter surrexit D. D. qui medium hactenus se inter duas factiones præbuerat, & sic conclusit; Quod licet ex suppositione impossibili concederetur, huiusmodi iactantias veris solidisque fundamentis niti, tamen parum appositē his epistolis inferi; cū de earum validitate nemo quæſtionem mouisset; & quod pei⁹ erat, finē cui aptabatur, ad nimium totius Imperii despectum verti: quippe ab huiusmodi vanilocutionū pompā nihil aliud EE. VV. eliciebāt, nisi quod Germani Principes tāto Fideiussore & Patrono, quāt⁹ est Rex Galliaē, carere nō possēt; ipse verō illorū opē nullaten⁹ indigeret. Quib⁹ verbis expressē denotabatur affectata in Germania Principes Dominatio, quos suā Magnitudinis iam veluti pedissequos & tributarios faciebat.

Elégantiam illius phraſis, *Gravior VI. quidem consultatio nulla est, quam cum de statu & de fortuna agit, sed nulla brevior*, pauci capiebant, credebantque EE. VV. plus huic Rythmo, *gravior & brevior*, quā sensui tribuisse, cū alioquin diu, quod e-mel deliberandum, ut omnis sapientum schola docuit, testudineoque gradu ad ea progrediendū sit, in quibus non datur amplius poenitentia locus. Ostendi ego aculeatum esse dicendi genus, & volui exemplis comprobare, sed perperam; maiorem enim in EE. VV. intentionum quā dictionum puritatem desiderant.

rant; earumque aculeos sentiat e-
quidem, sed non probant.

Principium peculiaris prolixio-
risque ad quempiam Imperij Princi-
pem epistolæ, ironicum esse, nega-
ri non potuit, ubi E.E. VV. suppo-
nunt, *neminem latere quòd Gallia cupi-
de Pacem sancitam voluerit; & quin-
quennio integro ei consequenda incubue-
rit; quo elapso Austriaci Principes passi-
sunt se in eùdem consensum trahi.* Pa-
rum nobis propitium fuit, quòd qui
huic Diætæ modò interfunt, ferè om-
nes iam postremæ Ratisbõnensi in-
terfuerint; ubi tunc sibi constituisse
asserunt, ex ipsimet Coronæ Suecicæ
litteris, post compositas omnium sal-
viconductuum difficultates, solam
Galliam mutationem locorum, qua
suo prius arbitrio Paci Generali tra-
ctandæ destinata fuerant, petiisse;
adeoque pertinaciter, ut eius votis
iterum fuerit acquiescendum, ne hinc
occasionem captaret, totam harmo-
niam dissolvendi. Ex quâ mutatio-
ne locorum, processit mutatio salvi-
conductuum, & nova præliminarium
constitutio. Addunt insuper, du-
rante eadem Ratisbõnensi Diætâ, e-
ius urgentissimas in hoc pacis nego-
tio litteras, apud Regem vestrum sic
evulisse, ut, per Bouthillierium, u-
num ex Secretariis suis, contumelio-
sè responderi curaverit, quasi quid-
nimum Imperialia Comitia ad Re-
gem scribendo, sibi arrogassent, pe-
nes quæ tamen aliàs citatus Franci-
scus Primus prædecessor suus, per
procuratores expressos comparue-
rat, ut sese ab initâ cum Mahometani-
s confœderatione excusaret. Dice-
bant etiam, in hoc Secretarii respon-

observatas fuisse quasdam prædica-
mentorum species, quibus Regem
suum totius Orbis Monarchis, nemi-
ne prorsus excepto, anteferet; cu-
ius vestigiis modò inhærentes E.E.
VV. eundem Regem *Maximum Re-
gum* nuncupabant, in conspectu al-
terius Imperialis Diætæ, ex cuius
chartophylæeis apparet, Sigismun-
dum Imperatorem in medio Parisi-
ensi senatu è solio sublimem, sti pan-
tibus Imperii officariis, iura dedisse,
equites creasse, leges condidisse, pro
supremâ quâ in Galliæ Regnum au-
thoritate pollebat.

Cæteras demonstrationes eius VIII.
quam dixi Ironica assertionis, circa
promovendum à Gallis Pacis nego-
tium hauriebant, ex quodam libro,
qui inscribitur, *Amico ad Amicum,
super epistolâ Amici ad Amicum de Sta-
tu Tractatum Pacis, Responso.* Vbi
quotidianis actibus & documentis
evinci putant, Galliam, Sueciamque
omnibus viis & conatibus inchoati-
oni tractatum Hamburgi, obstitisse,
quod & ipse Rex Daniæ ulterius dissi-
mulare nesciens, utriusque odium in
se excitarat.

Inde mali labes, spreteq; iniuria fama,
ut volunt isti Diætistæ, Iuridici ma-
gis quàm Politici rerum aestimatores.
Sed quæ postea absolutis prælimina-
ribus contigèrunt, nos adhuc in ma-
iores respondendi angustias, ex evi-
dentiâ. Quod E.E. NV. non rectâ
Monasterium petierint, sed ad Bata-
vos diverterint: quòd ibi menses
quinque consumpserint, in renovan-
dis & augendis belli, contra Austria-
cam domum continuandi, pactis &
conditionibus, quæ iam in publicum
Q 3 exierunt,

exierunt, dum legati Cæsarei & Hispanici Excell. Vest. in Pacis theatro patienter expectantes, non sine maximis Christianorum populorum lamentationibus, feriarentur; qualiter iam per septennium ferè integrum ipsis contigerat, dum unà cum legato Pontificio Colonia morarentur, & vos continuò eiusdem Pacis Mediatore tam per Oratores suos Parisiis degentes, quàm frequentibus conceptissimisque litteris ad eò proficiscendum hortarentur. Arguebant etiam, ad novas moras nectendas Cardinalem Roseti, iam operi prope accinctum, à Gallia fuisse repudiatum, quasi omnia suo nutu ubicumque terrarum effingi debeant, & *Nemo sit qui se abscondat à calore eius.* Ingeminant severiores istarum litterarum Critici, qui utique interpretantur EE. VV. secum Lusitanos & Catalaunos, tamquam paratissima in eandem Pacem obstacula deduxisse; & in eundem finem; ipsissimo etiam inchoandorum tractatum tempore, Coronam Gallicam Suecum in Daniam, Tartarum in Poloniam, Transilvanum in Hungariam, & fere Turcam in Germaniam impulsisse. Hæc postrema constanter negabamus, iamque ad manifestæ calumniæ vindictam provocabamus, quotquot vestris stipendiis meremur: sed multum elanguit nostra contentio ad aspectum foederum, per Ministros Gallicos ad id genus eruptiones procurandas sancitorum, quæ nunquam putassemus pessimo fato per Vulgi ora & manus typis mandata traduci debere. Denique ostendebant accurati illi Censores, EE. VV. Plen-

potências ab infinitis personis dependere, in quarum voluntatem & arbitrium, omnis quæ vobis concedebatur facultas, translata fuerat; ad eò ut, non Plenipotentiæ tantum sed Omnipotentiæ nominari deberent, eò quòd per eas omnes aliquid possent seu nati seu nascituri, ac cum nullo prorsus nec temporum; nec qualitatum termino ij. sine quibus conjunctim nihil prorsus nec agere, nec tractare EE. VV. poterant, circumscriberentur. Post tot diversarum nationum & religionum congeriem, quæ ex Gallicis confederationibus, tum ex vestris procuracionibus Monasterium vocanda est; stupendum erat, quòd adhuc indifferenter omnes Imperij Principes & Status ad vos accerferentur, eosque vellet Gallus non minus quàm Gallina ut pullos suos congregare; ex quâ tam vagâ tot differentium humorum ac capitum mixturâ & convocatione, nihil præter motum ac tumultum, turbam & turbines, prætendi & portendi, quæ tranquillitati publicæ & quieti Christianæ non tam pro sint quàm adversentur.

Ratificationes Imperatoris & Regis Hispaniæ non secutas esse qualiter EE. VV. audacter asserunt, non modo negabant VV. XX. sed negationis inconcussa fundamenta per Interpositorum contrariam testificationem producebant, quibus maiorem quam EE. VV. fidem adhibendam omni iure contendebant.

Tum ulterius progredientes ad eam partem pervenerunt, quâ EE. VV. insinuant, se statim Hagâ Monaste-

maſterium profectos; in quo vocabulo *Stratim*, multum hæserunt, & adhuc, ut puto, hærent, nisi iocose T. T. dixisset, E. E. V. V. toto Epistolarum contextu poetice locutas, ut ex richmis, figuris, epithetis; & licentiis apparebat; in huius vocabuli significatione respexisse ad quantitatem, ex qua illud *Stratim* erat longum.

Quod vero sibi E. E. V. V. imputant, se Bataurorum Ordines in suam sententiam adduxisse, forsitan parum ipsis Batauis arridebit; qui sui iuris esse in omnibus volunt, & de Libertate præ cæteris gentibus gloriantur. Ita hic iudicant qui eos norunt, & vos diligunt: iamque vltro illorum Genium penetrare potuistis, societati quidem, sed nullatenus seruituti, accommodatum, quique ægrè se exterorum consiliis submittat.

Verum quod immediatè subditur, eosdem Batauos ex sententiâ E. E. V. V. Monasterium versus propediem iter adornaturos, nos aliquantulum à metu prædictæ offensionis liberat; cum enim videamus eos non moueri, facile credimus; cum E. E. V. V. sic conuenisse, ut ista omnia scriberentur; sed minimè executioni mandarentur; aded ut vnus idemque fuerit animorum consensus, ad imponendum credulis; alioquin istud *Propediem*, eiusdem naturæ esset ac illud *Stratim*, cuius superius iudicram interpretationem referebam.

Sequitur exclamatio magna E. E. V. V. per hæc verba, *Vtinam eandem Casareanis viam insistere visum esset*! quam optatiuam amoris testimonium nonnulli approbant, quidam reiciunt, alii distinguunt. Qui ap-

probant, hoc sensu vtuntur; Vtinam Casareani occasiones Galliam inuadendi non respissent sed fouissent, vt Gallia illas Germaniam diripiendi non intermisit, sed modis omnibus excitauit: vtinam Casareani Reginae Matri Mariæ Mediceæ, & Gastonio Regis Galliarum Fratri; contra Richelii tyrannidem auxilia petentibus, non recusassent; quemadmodum Galli contra Imperium exteris suppeditarunt; imò in eius excidium illos vltro prouocarunt. Vtinam Casareani, dum omnia in Imperio florent, & Gallia per ciuiles discordias intra pupillarem defuncti Regis sui ætatem adiuum interitum rueret, saltem copias contra eundem Regem colligi non prohibuissent, vel Comiti Schöbergio alias, in eiusdem Regis suppetias, non concessissent; integrum staret hodie & incolume Imperium Romanum, nec tot Reguli Aquilæ pennis fulgerent & induerentur. Qui eandem E. E. V. V. exoptationem reiciunt; Absit, inquit, vt Gallorum vestigiis vltatenò insistamus, quæ tantum à viis Pacis, quantum terra à cælo, distant. Ad pacem bonâ fide & sincero animo nos oportet contendere, non effictis ad decipiendum vocibus, & verborum stolis; ceu vepribus, ad renouandas in Imperio dissensiones studiosè compositis. Satius erit adhuc cum aliquâ fortunæ iacturâ; Germanam fidem retinere; quam ritu Gallico per huiusmodi seditionum flabella quidpiam consequi; omnemque pro tantillo lucro Tractatum religionem exuere. Qui verò distinguunt, bifariam hanc viam Gallorum partiuntur, cu-

ius primæ parti illæso Cesareanorum honore adhereri potuisse asserunt, vim vi, aggressiones aggressionibus, confederationes confederationibus, tempestivè opponendo: à secundâ verò eiusdem propòsitæ viæ parte deflectendum esse, quâ videlicet à veris legitimisque pacis desideriis deflectitur, dum sola illius larva ostenditur, sub quâ belli apparatus, tamquàm in equo Troiano, licet pacifera Pal-ladi consecrato, tutius delitescant.

XIV.

Ab explicatione prædictæ exclamationis transierunt ad integram declamationem, quam sic EE. VV. ex abrupto adoriuntur, *Vbi sunt quorum maximè causâ bellum susceptum est, & feliciter gestum? Vbi illæ voces Annistiam flagitantium, & quæ nunc ultro se offert, instaurandi Imperii occasionem?* Dicebam ego hîc omnino Ciceronianè EE. VV. eloqui; sed respondit unus, non à Cicerone, quin à Ioanne Despoterio Ninività hoc dicendi genus mutuatum, sub hac regulâ, *Quæstio si fiat per ubi*; unde nonnulli offēdebantur, eò quòd EE. VV. cum illis tamquam cum Grammaticis & Rudimentariis agerent: nec mirum subiecit alter, agunt enim quòd possunt, ut nos declinare doceant; atqui, addidit tertius, imò non coniugare, omnimodam enim tam inter nos, quàm cum Imperatore divisionis anam præbent. Sed missis huiusmodi facetiarum præludiis, ferè animadvertenter in hæc vocabala, *Instaurandi Imperii occasionem*, non verò restaurandi. Ergo, dicebant, novam Imperium Galli cupiunt, novam formam, novam materiam introducere designant; ergo ipsæ sunt fundamenta

evertere, & nil penitus eorum quæ antea fuerunt, aservare meditantur: Tum ad illam interrogationem, *Vbi sunt quorum causâ bellum susceptum est?* respondebant, vix EE. VV. nuntios reperturos; qui eis suas litteras deferre vellent, & Charontis cymbam idcirco conscendere: ut ad Fredericum Palatinum, Beralemmum Gaborium, Ernestum spurium Mansfeldium, Christianum Principem Anhaltinum, Christianum Brunsvicensem, Administratorem Halberstadiensem, Gustavum Sueciæ Regem, Bernardum Ducem Weimariensem, aliosque id genus pervenirent: qui meritò præterea è sepulchris suis EE. VV. essent refutaturi, cum arma potius pro Gallis susceperint, quàm Galli pro illis: & unicam hodie superesse Landgraviam Hassiæ, quæ ad Tribunal Gallicum per EE. VV. tamquam per apparitores sibi possit. Quod si nec ipsa, quæ annuâ pensione à vobis dotatur, per ablegatos suos Monasterii comparuerit, Quid in alios tanto impetu, aiunt, isti Præcones invehuntur? Quid Imperatori hanc Hessianorum absenti-am adscribunt, cum quo aperto Marte cōgredi non perhorrescunt? Quid penes Diatan conqueruntur, in quâ nullum Deputatum habet eadem Landgravia? Quid denique per hæc verba, *Nullus ab singulis ablegatus*, unicuique Principum insulant penes hæc Comitia, à quibus nec ab Imperatore etiam detinentur, quin utriusque iteratis declarationibus, singulis ut singulis libertas relicta est Monasterium proficiscendi? Et quæ fronte posunt Galli quidpiam exprobare exteris

teris & alienis, ut sunt Imperii Principes eorum respectu, de morâ & cunctatione Monasterium conveniendi? Cum nemo Colligatorum suorum ibi adhuc appareat; ut sunt Batavi, Hassi, Sabaudi, Mantuani, reliquique, quos tam definite quam indefinite suis procurationibus inferuerunt. Vnde satis evincitur, istos vehementes oratores nil minus concitato epistolæ stylo sectari, quam quod obtinent, sed tantum modum querere, quo novos belli fomites subministrare queant.

XV His præsertim considerationibus deprimunt emphasim prementis orationis, quam EE. VV. in loco superius allegato magno impetu effuderunt: ego verò in super moneo, nostros Evagelicos ægrè tulisse quòd EE. VV. Gallos Suecis in eodem orationis contextu anteponan, tantò magis, quòd ad huiusmodi inurbanitatem Sueci de seipsis scribentes, (ut EE. VV. satis sciunt,) numquam devenerint. Abstineant igitur amabo à tantâ, quantam ubique exhibent, suæ sublimitatis opinione. Novi enim Suecos, & audi vi sæpissimè de his rebus obliquè loquentes, tum alios etiam multum in historiis versatos, qui à Gothis fusos domitosque aliquoties Gallos, numquam verò Gothos à Gallis asseverabant.

XVI Quod paulò inferius *De detrahendâ personâ* EE. VV. insinuant, auspiciatissimum contigit: personatos enim legatos infensissimè Germani oderunt, quales dicunt se anno M. DC. xxx. expertos fuisse Dominum Brulard de Leon, & Patrem nescio quem Iosephum, primarium Richelii Satra-

pam, qui simul & semel ex uno eodemque foramine, contra præceptum Domini, aquam dulcem & amarâ, hoc est bellum & pacem, derivabat: sed hanc ilico in magnum illum gurgitem & torrentem absorbebat, optandumque fuisset, ut prius in hanc sententiam Galliæ Ministri venissent. Ita illi.

Ego contra, si crederem EE. VV. *de detrahendâ personâ* seriò loquutas fuisse, ipsis multum obstreperem. Quid enim depositâ larvâ & fuce remoto illis supererit, nisi deformis nuditas iisdem pigmentis exesa & obrugata? Aut numquam inchoandum fuerat, aut usque ad consumationem perseverandum est; Contractus enim isti verè Anonymi, etsi initio fuerint voluntatis, postmodum fiunt necessitatis; imò etsi dum EE. VV. *de detrahendâ personâ* sermonem faciunt, iterum magis personentur, sitque hæc recens maiorum deinceps simultatum præparatio & illecebra; melius tamen fuisset ab hac figurâ & inuentione abstinere: cum enim omnis priuatio supponat habitum, videntur per huiusmodi futuri emendationem, præteriti condemnationem incurere.

Subiiciunt præterea EE. VV. *Gal. XVII. liam Germania Libertatem præse tulisse* “
Et constanter tutatam fuisse: Tum seri- “
em istam bellorum, quibuscum tandem “
Christianus populus miserè conflctatur “
ab isto ferme capite fluxisse, quod neque “
Principibus, neque Ordinibus Imperii “
suis honor habitus sit, sua iura servata, “
nonnullis etiam Dominia, imò Et ipsa “
Corporis libertas erepta fuerit. Cuius “
vastæ assertionis & conclusionis sin- “
 R. gulas

galas partes sic attingunt: Nullis Imperij legibus, statutis, nec Annalibus constat, Gallos Libertatis Germanicę tutores designatos fuisse, quin vice versâ illorum in rebus Germanicis interventio reiecta prohibitaque: Germania etiam, quę tantis dignitatis gradibus Galliam antecellit, nihil sibi in res Gallicas vendicat, non se immiscet: sublevandę oppressioni, quã mox Regij sanguinis Principes, mox Parliamenta, mox Provincię integrę conteruntur; Unde ergo immanis illa propagandę authoritatis libido, Unde eruenta hęc nec ab Imperij Ordinibus umquam quęsita protectio; Et quid commune habet cum quovis protectionis genere, Episcopatus Basileensis, Ferretę, & Alfatia, Britcovię, Uberlingę, & Brisaci per Gallos violenta occupatio? Hęcne est Libertas Germanię, ut opibus, fortunis & ditionibus exuatur; Hiene honos à Principibus suis desideratur, ut ad extremam inopiam & servitutem à Gallis, Tutorum officio fungentibus, redigantur? Nec sunt ista nova pœnes Gallos: quippe iam dudam eodem prætextu tuendę Libertatis Imperij, illi Henricus Secundus tres Episcopatus, Principatusque insignes, Virodunensem, Metensem, Tullensem. subripuit: tam protectionis nomine iam tunc temporis, Comitem Montisbellicardi ditionibus suis spoliavit, & sub confederationis titulo Argentoratim fraudulenter interciperę conatus est, qui se raman Germanorum Principum Tutorem nominabat; p̄mque hoc tutelę officium gerebat exemplo Ludovici Undecimi, qui

pupillę suę Marię Burgundicę hereditatem expilavit. Hęc maiora sunt & apertiora, quã quę verborum involucris, nudisque in Austriacam domum convitiis dissimulari possint.

Crebris postea cachinnis & subfannationibus exceperunt hanc EE. VV. assertionem, quã volunt eã de causâ *Populum Christianum tantis bellis hæcenus conflctatum, quod Principibus Imperij neque Ordinibus suis honos habitus sit.* Quasi verò, ingeminant; Ducatus Lotharingę, Barenfis, Sedanensis usurpatio; Comitatus Burgundię devastatio; Belgij numquam intermissa seu per se, seu per Batavos aggressio; Rhætorum & Vallis Teliinæ incolarum commotio; Pignarolij, Sufę, Trini, Casalij etiam adversus ipsos Gallię foederatos detentio, Danię oppugnatio; Lusitanicę, Cathalaunicęque rebellionis fomentatio; Transilvani & Tartari magno pretio empta irruptio; ad restituendos Principibus, Ordinibusque Imperij honores (si qui eis adempti essent) quidpiam conferant.

Plures etiam multò quã existimassetem habuit contradictores impetitio. Domus Austriacę, quę velut admoto ariete labem illis Principibus inferre EE. VV. minimè verentur; tum ex crudelitatis notã, cuius eos incusant, tum ex suppositã actetatione univërfa per Europam Monarchiæ. Inter alios KK. parum sibi temperavit, tantaque verborum acrimonia usus est ut in discrimen vitę EE. VV. adducere velle videretur, infinitis authoritatibus & exemplis probans, nullibi gentium à pœnã & supplicio immunes esse Legatos, qui nõ
laceffi-

laccessiti sed inoffensi supremos eorū
locorum Dominos in quibus degunt,
atrociter offendere non dubitassent;
& saltem ex titulo Cod. *Si cuius impe-
ratoris maledixerit*, nefanda huiusmo-
di temeritatis monumenta ilico utri-
cibus flammis abolenda esse, nec
Galliæ Comitibus tales unquam penes
se & in Regem suum illatas iniurias
cupiam esse condonatura.

YY. & ZZ. quamvis faterentur,
inaudita hæcenus audacia Imperij
Caput, supremæ Maiestatis radiis
fulgens, coram membris ab eo de-
pendentibus per EE. VV. quati &
conculcari; suadebant nihilominus,
ut aliquid Gallicæ levitati, turbulen-
tis temporibus, & Pacis desiderijs in-
dulgeretur; sed unanimiter omnes
tantarum iniuriarum non refutatio-
nem modò, quin & retortionem in
Coronam Gallicam approbant;
cuius refutationis & retortionis (nisi
mea me fallit memoria) hæc synopsis
esse potest.

XX. Innumera Austriacæ clementiæ ex-
empla, nulla severitatis; multa col-
latorum in ipsos rebelles beneficiorum,
nulla illatorum suppliciorum
suppetere: & idcirco EE. VV. de-
baccari quidem multum, probare
verò nihil, nec vel minimâ facti spe-
cificatione; sed crudis tantum & ge-
neralibus calumniis agere, unde ni-
hil boni E. E. V. V. portendi ipsam et
iudicarent si diuinis comminationi-
bus terrentur, per hæc verba; *Non
est bonum inferre damnum Iusto, nec
percutere Principem, qui recta iudicat*,
qualiter se Imperatorem in omnibus
gerere existimant.

Quod enim E. E. V. V. illi obiici-

unt, libertatem & Domina quibus-
dam Imperij Principibus eripuisse,
nullum penitus prætextum habere
videntur, nisi in Treuirensi Archie-
piscopo; qui non in ergastulis con-
tabesceat, ut Princeps olim Condauis,
ut multi Galliæ Cancellarii, & Re-
giorum sigillorum custodes, ut dux
Vindosinensis, ut Marecallus Orna-
nius, Marecallus etiam de Bassom-
pierre & hodie Dux de Beaufort, qui
artissimè coerciti fuere; sed hone-
stè & commodè ipse Archiepisco-
pus Treuirensis Vienna quemad-
modum Regina mater quondam Ble-
sii ad Ligerim detinetur: aded ut per
totam urbem ab squirellis captiuitatis
insignis, imò tribus ab urbe milliari-
bus, quocumque tempore possit ex-
spatiari. Quo à cum ab ipsius Electo-
rali Collegij decreto ob grauissimas
causas (ipsique Gallie notissimas)
procedat, mirantur, EE. VV. Cæ-
sari soli hanc detentionem imputare,
& eas etiam pluraliter loqui, in re
omnino singulari.

XXI. De aliorum Electorum & Princi-
pum exiliis, cum nemo quidpiam au-
diuerit, & contrarium omnium ocu-
lis pateat, vix capiunt, cur E. E. V. V.
non diuicilius & obscurius quoddam
argumentum susceperint, ut in illud
liberè commentarentur. Petunt de-
inde, An aliquis Principum vel Ma-
gnatum Imperij à centum ferè annis
securi percussus, aut quouis alio sup-
plicio affectus fuerit? Cumque nemo
tale exemplum inter nos recolare po-
tuerit, tantò fortius arguunt non pu-
dere Gallos, si columbinam Austria-
corum mansuetudinem immanitatis
carpant, dum ipsi Ducis Mommo-
R. 2 rancij,

rancii, Marchionis Bouthevilli, Comitibus Chalesij, Mareſcalli Ancoritani, Mareſcalli Mariliaci, Senatoris Thuani Præſidis Filii, Comitibus Capelli, aliorumque id genus innocentium sanguine madent, & luctuoſis carniciniſis cruentantur, Improperare Cæſari imaginaria exilia, quæ eſſi vera eſſent, non ſub Gallorum tamen cenſuram caderent; & nil aliud à viginti prope annis in Gallia auditum præter exilia, & proſcriptiones, in ipſam Regis Matrem, quam Colonia Agrippinæ rerum omnium egentem Germania vidit, doluit, & obſtupuit; in ipſum Regis Fratrem, terque à Regno profugum, & ab exteris Principibus vitæ commoda erogantem, tum ſucceſſione Regni, & ſanguinis iuribus, ſine cauſâ, publico tamen iudicio deiectum. An putant nobis excidiſſe Principis Caſimiri, Poloniæ Regis Fratris, Principis Palatini, natu Maioris, violentâ in Gallia incarcerationem? Guiſianorum Ducum, Elebouij, Valettani, Vandomii, Bullionii, Subiſij, Marchionis Bargij, Marchionis de la Vieuille, Cancellarij le Coigneux, Secretarij Monſigot, & Secretarij etiam de Seruient qui ad nos hodie ſcribit tamquam Plenipotentiarius, plurimorum Episcoporum, Pœminatum illuſtrium exilia, deportationes & ſpoliationes? Inter tot tantaque domeſticæ feritatis exempla, ſtatim ac in Imperium peruenire, ibique humaniſſimè excepti fuere, duo iſti Gallici Advena, omne telorum genus in Cæſareum diademâ ei aculantur, & ſacram Cæſaris perſonam, ea ex parte inuadunt, quâ omnia aliarum nationum encomia

& applauſus abundè promeritus eſt. Quippe tantum abeſt, vt cuiuſvis Principis Imperii ſanguinem effuderit, quin captiuos, & in flagranti delicto rebellionis comprehenſos, amplexatus eſt, & liberauit: vt Robertum Principem Palatinum, Marchionem Turlachium, & nuperrimè Ducem Wirtembergensem. His ferè motibus indignationem ſuam exhalabant, pro defendendâ Auſtriæ eorum benignitate: ſequentibus verò, pro eliminandâ opinione affectatâ ab illis Monarchiæ vniuerſalis.

Mirum eſt quàm parum ſibi conſent Galli, & quàm diuerſa in eodem ſubiecto commiſcantur, Protei aut Vertumni inſtar, eas ſtatim formas aſſumentes, quas pro re natâ cupiditatibus ſuis, (quibus omnia metuntur) magis putant conuenire. Nuper Auſtriacam Domum, veluti precariam animam trahentem, vltimosque agentem ſpiritus repræſentabant: hodie verò ſua magnitudine cunctis formidabilem, & vniuerſam Monarchiæ inhiantem delineant: Aut hoc aut illud diceret Comicus; at nec hoc nec illud nos dicimus, quia neutra illarum propoſitionum, quæ in extremis verſantur, quidquam ſeu veri ſeu veriſimilis continet, quin vtraque vel in ſenſu diuiſo eſt ridicula, puerilis, & vix apud Anticyròs admittenda: præterquam enim vna aliam deſtruit, ambæ tam coniunctæ quàm ſeparatæ cum euidentiâ facti pugnant & collidunt; ſed priori nobis non immorandum, cum inter Peritromata Turcica, peritromate tertio, à Gallo iam Gallo-Græco in gratiam Othomannorum, rubiginosâ

acu depicta, postea insigniter & Christianè refutata fuerit in Aulais Romanis, peristromatibus Turcicis oppositis, Aulæo tertio.

Ad secundam igitur, quam solam Gallici Plenipotentiarii modò vrgēt, & in quâ *sibi somnia fingunt*, de immoderato in Austriacis dominandi vsurpandique ambitu, non opus est alio quàm rerum temporumque testimonio; vt tandem aliquando anilia huiusmodi deliramenta fatuis tantum relinquuntur. Nam si Austriacis bona hæreditaria decreuerunt, qualia Helueticas Prouincias, Ducatum Burgundiæ, Matisconensem Comitatum, Wirtembergicam ditionem fuisse, nemo inficiabitur. Et si hæc hæreditarias suas portiones, contemplatione publicæ quietis, numquam repetierunt; poterit ne sub sensum communem cadere hæc Monarchiæ vniuersalis affectatio in iis, qui ne quidem domestica ambiunt? si ea omnia quæ belli iure occupauerant, sponte volentesque restituerunt, eo tempore quo maioribus vnde quaque viribus potiebantur; vt in pace Veruinianâ, in restitutione Statuum Ducis Sabaudiaæ Caroli Emanuelis, Ducis Parmensis, Ducis Mantuani, in gratuito deposito Vallis Telinæ, inter manus VRBANI VIII Romani Pontificis: si de bonis fisco additis nihil sibi retinuerunt; vt tam in Belgio, quàm Burgundiâ Nassouianæ confiscationes; in Imperio, Saxonica, Hassianæ & multæ aliæ fidem faciunt: si non tantum alienas possessiones non sibi vendicarunt, licet iure apertissimo delatas: si non tantum antiquas sibi ab aliis ereptas non in-

uasèrunt, sed si patrimoniales, immemoriali quietâque possessione in domo suâ radicatas, nemine cogente, exteris concesserunt, vt Siennam, Lusatiam: si cum rebellibus subditis amabiliter componere non renuerunt, vt cum Hollandis: si aliis veniam petentibus non recusarunt paternos amplexus, vt multis Bohemis, Hungaris & Superioris Austriæ incolis; ab omni ratione alienum esset, concludere, eos ad vniuersam dominationem contendere; cum nõ minus huic conclusioni prædicta act⁹ aduersentur, quàm volatui alarum amputatio contradiceret. Siue originem, siue progressum, siue consistentiam illius Domus inspiciamus, nihil non legitimi, temperati, & quieti reperiemus; adeò vt verè de illâ dicatur:

Peragit tranquilla potestas,

Quod violenta nequit:

Huiusmodi lenibus & moderatis gradibus per matrimonia, successiones, & domesticam concordiam, ad eum dignitatis apicem conscendit, quem illius æmuli turbulentis suis factionibus, & machinationibus, omnia susque deque miscendo, & homogenea cum heterogeneis congregando, nondum attingere potuerunt. Numquam de confiniis Austriacis id quod de Gallicis dictum;

Quam male vicinis sunt condita mœnia Gallis,

Quam tristi damnata loco.

Septemdecim tantum annis aliàs Gallij Siciliam obtinuerunt, cum abominandam eorum intemperantiam ulterius populi ferre non potuerint: Austriaci verò plusquam à sæculo,

R 3, ibidem

ibidem pacatè & laudabiliter regnant. Hac est utriusque gentis diversitas. toto orbe notissima, quâ tamen non istis modò Legatorum suorum epistolis, sed innumeris aliis eiusdem livoris & petulantiae scriptis; Gallia pervertere conatur; Dominationis suae maculas in Austriacos reiciendo, sed frustra apud quempiam mortalium, qui quantumcumque rationis & veritatis, non verò partium studio ducetur: in nostrâ enim Germaniâ ex tanto Principum & civitatum numero quo constat, neminem reperire est, qui sibi ab Austriacâ Domo quidpiam detractum possit ostendere: idem prorsus in Italiâ, quæ nunquam tranquillior intra se fuit, nec contra Turcarum invasiones tutior, quàm ubi pars illius non infima Austriaco sanguini legitime cessit; cuius etiam beneficio & liberalitate sum, imò totius Christianitatis propugnaculum, in Melitensi Insulâ obtinet.

Verùm pungit Gallorum animos, illisque stomachum movet, non interrupta à Ducentis annis Austriacorum Imperatorum series. Sed non minus hac in parte quàm in aliis, densâ immoderatæ ambitionis suae caligine offuscantur; ex dispositione enim Auræ Bullæ (quam exteri isti Censores tantoperè commendant) non possunt nisi Germani Principes in Imperialem dignitatem cooptari; ut in exclusione Francisci Primi Galliae Regis, iam tunc temporis pessimis artibus in eandem dignitatem irrepentis, declaratum fuit. An putant Galli, Germaniam non perhorrescere immane iugum, sub quo af-

flicissima illorum patriam dudum gemit, ubi nec Ecclesiastici nec Nobiles à vectigalibus, neque ab oneribus personalibus eximuntur? ubi publica omnium officiorum vundinatio & sordidum beneficiorum commeretum? ubi pueri facti Senatores, publicè populis iura dicunt; ubi Parliamentamenta nihil amplius præter nominis umbram retinent; ubi omnes Regni Ordines exauthorantur; ubi ne quidem liberè sunt ipsæ cogitationes, multò minus voces & scripta, ad eò ut exterorum etiam, in quos nullum ius Gallia habet, Carnificis manulacerentur, vel hac tantum ratione, quòd omni tempore, & omnibus scholis agitatum de tyrannicidio quaestionem, obiter & genericè attingant, quasi solos Galliae Reges hoc nomine designari, ultiores Gallifaterentur, ubi denique populus novis tantisque quotidie exactionum, concussionum & extorsionum generibus sic extenuatur, ut duriori conditione quàm ipsa bruta animantia lucis usurâ fruatur. Quam vivendi gubernandique methodum, absit ut unquam in Imperium transire patiamur, & tantum à debito patriæ amore distrahatur, ut eam, seu dominationi, seu protectioni, seu consiliis eorum submittamus, quibus licet quod libet, nec ulla maior gloria, quàm nullo penitus legum vinculo abstringi.

Atqui forsitan obiicient, non sibi XXIII.met Cæsareum Diadema querere, sed amicis, ne alioquin hæreditarium in Austriacâ Domo censeatur. Sed quomodo præsumi potest hæreditas, ubi numquam cessat Electio, nec

nec in Electione libertas ? sine quibus, & non nisi ritè observatis Imperij constitutionibus, nullus Austriacorum ad illad supremæ Maiestatis culmen pervenit. Quid igitur quiescentibus & applaudentibus universis Imperij Electoribus & Principibus, (quorum interest egregium & legitimum Imperatorem habere.) Exotici Aristarchi insurgunt ? & in Septemvirale iudicium censoriam virgam intendunt ? quam si non ilico discerpamus subinde ferream stringent, quâ nos instar plebis Gallicæ regant.

Non mirantur, quòd quamdiu Caroli Magni progenies durarit, penes eam steterit Imperium : quòd quamdiu ex Othonom stirpe aliqui reperti sunt, in Imperialem utique dignitatem conscenderint : quòd idem antea in Augusti & Tiberij descendentibus contigerit, approbatis etiam adoptionibus : tum post divisionem Imperij in familia Constantis, Constantini, Constantij, Gratiani & aliorum. Suevicam & Angliam ab electione in hæreditatem transisse, non conqueruntur : imò ipsummet Regnum Gallicum ab electivo hæreditarium factum gloriantur : sed in Austriacam Domum tantùm frendent & fremunt, licèt ex ea nemo, nisi per legitimam, liberrimamque Electionem Imperij fasces susceperit, eiusque iura & dignitatem sustentarit, non modò sine quovis peculiari eiusdem Austriacæ Domus emolumento, sed multâ rerum suarum iacturâ. Est enim Imperium, Mulier sine dote : Nomen Maiestatis & splendoris, non verò utilitatis & opulentia : nul-

lam enim FERDINANDUS III. nec ullus Predecessorum suorum hoc Cæsaris titulo, neque Provinciam, neque urbem, neque arcem, neque domum in toto Imperio obtinet ; unde multi Germaniæ Principes, qui se huic oneri impares existimabant, illum olim recusarunt ; prudenterque hætenus Electorale Collegium iudicavit, quòd si infirmis manibus & humeris tanta moles imponeretur, multæ hinc in Rempublicam Christianam clades essent derivandæ ; quâ Electorum prudentiam ex tot eisdem Christianitatis nationibus soli Galli improbant. Et tamen non audent Polonis obiicere, quòd in lagellonicâ stirpe Regiam Coronam licet Electivam perennare faciant, haud ignari, Polonis huiusmodi audaciam in exteris, sese rebus suis immiscendi, minimè passuros. De Græci Imperij reformatione ; de potentia Solimannæ familiæ restringendâ ; de spargendis ibi divisionibus ; de Electione in eodem Græco Imperio restaurandâ, numquam curarunt aut cogitarunt ; licet inde Reipublicæ Christianæ multa beneficia contingere potuissent : sed diminutionem potestatis & divisionem in Domum Austriacam continuò intentârunt, per quam eiusdem Solimannæ familiæ impetus contra Christianos comprimere videbant. Apud Othomanum Imperatorem Legatum habere non cessant, apud Christianum semper : Sulthanum Abraham illico pro Imperatore nuper salutarunt, & eius solenne iuramentum ad tuendum propagandumque Alcoranum, festivis ignibus, pretiosissimisque donis celebra-

lebrarunt. Sed FERDINANDUM III. licet Regi suo tot sanguinis & affinitatis nexibus coniunctum, soli, non ex Christianis modò, sed ex Barbaris etiam & Infidelibus, Imperatorem cognoscere noluerunt; cumque illum nec patrimonialibus terris, nec subditorum obedientiâ (uti præsumebant) privare potuerint, debitis nominibus, titulis, & honoribus privare decreverunt.

Sed cunctis hanc Enceladicam in superos temeritatem irridètibus paulatim detumescere, quem Galli tumorem non minori ludibrio Aquila habuit, quàm Taurus illum Bufonis quo crepuit, dum illius magnitudinem ipsa invitâ naturâ æquare contenderet. Iisdem immensis usurpationum cogitationibus (quas dum aliis affingunt, Galli undequaque fovent) ipsos tandem obrui Iudex Vindexq; Deus patietur; præcipuè cum & ipsius etiam attributis non Reges modò suos, sed Regis ministros ornare haud perhorrescant: Sic *Divinam intelligentiam, Numen sublime, Tutelarem Genium, Creatorem Gallia, Universi Motorem, Cardinalem Richelium* nominabant.

De meditatâ verò ab illis totius Europæ invasione nemo dubitare potest, post publicatum Iacobi Casiani de iuribus Coronæ Gallicæ Tractatum, non cum licentiâ modò & approbatione, sed cum mandato Regis: nihil enim ibi à prætensionibus Gallorum intactum & immune, ad præparandos videlicet animos, & iacienda tantæ dominationis fundamenta, quæ integris voluminibus, magno pretio empti alii scriptores,

ut Aroyius, Sillonius, & iam ante Hottomanus, stabilire aggressi sunt. Vidimus etiam Tragicomœdiam Europæ triumphatæ: vidimus emblemata Iovis Gallici, alteram Europam suis impositam humeris transportantis: vidimus Icones Principum Europæorum, Regi Galliæ variis modis famulantium: vidimus eiusdem Regis statuas, sub cuius pedibus supplices Europæ partes iacebant: vidimus futurarum imaginum Inscriptiones, quibus Orbis domitor designabatur: vidimus in tormentis eius bellicis expressam his verbis usurpationis animam: *RATIO ULTIMA REGVM.*

Multiloquium illud, ut verum fatear, iuris & facti rationibus turgens, veluti fulgur, magno strepitu crebrisque ignibus evibratum, me percussit & obruit; concidique haud aliter, quàm aristarum vertices, dum nimio grandinis impetu quassantur. Multoties aliquid in benefactricis meæ Galliæ defensionem componere, tum postea recitare meditabar; sed nescio quæ vis occulta veritatis & reverentia, invitum licet ac reluctan-^{XXIV.}tem, ad silentium coëgit. Sperabam saltem post tam prolixam & acerbam crism, residuum epistolæ EE. VV. examinis severitatem evasurum: sed observârunt insuper, intra duodecim verba contradictionem manifestam, dum EE. VV. minantur. *Compositis cæteris Europa partibus, solam Germaniam de statu suo deiecitam iri; tum illico ab Hispanis, ut è re sua erit, bellandi aut quiescendi suspensas rationes habituram.* Si enim componantur cæteræ Europæ partes, utique & Hispania: (quæ re verâ in Europâ partem aliquam
fa'it)

facit) composita verò Hispaniâ, quomodo è re suâ bellandi rationes esse poterunt? nisi (ut inquit) Galli nullatenus in ita pacis cœdera servare velint, quamvis nihil aliud in ore habeant, præter Pacem firmam, tutam & inviolabilem.

In epitheto, *Legibus soluti*, quod Imperatori tribuitis, vos maxime dissolutos credunt, cum nemini severius quàm sibi imperet, tantoque magis secundum Leges vivat, quanto legibus est superior. Præterea, vos bilingues nonnulli hac in parte nominant, eò quòd Hispanis non semel significaveritis, brevi cum illis conventuros, & negotium pacis absolute, si separatim ab Imperatore & Imperio tractare vellent: vice versâ Cæsareis, si ab Hispanis disjungerentur: quæ vafrities & versutia vix EE. VV. vultu & apparatu digna videbatur, cum haud dubitare potuissent, Cæsareos, Hispanosque sibi invicem tales propositiones communicaturos. Et istum in vobis pruritus introducendæ in omnibus divisionis, comparârunt eximie temeritati Milonis Crotoniatæ, qui nimium viribus suis confusus, annosam quercum dividere cupiens, subitâ violentaque distenturam partium reünione, sic interceptus est, ut semel applicatas huic divisioni manus, amplius evellere non posset; adeo ut immobilis steterit, & supervenientibus feris in prædam cesserit. Sed dixit XX. si hæc doctrina fuit Richelii, ad titulum de *Communibus dividendo*, in cuius verba & manes Gallia iuravit, qui in ipsa Aula Regia Filium à Matre, Fratrem à Fratre, & quandoque Virum ab uxo-

re avertit, qua ratione poterunt discipuli deserere Magistrum? & cum habeant Legem & Prophetam, tantisper ab utriusque præceptis aberrare? Verùm, respondit OO. vivente adhuc tali Magistro isti Discipuli à longè steterunt, multò minùs igitur mortuo adhærebunt: atqui, replicuit XX. nescis eum resurrexisse, & novum alium Pseudoprophetam duplici spiritu, Richelii & suo moveri, cui omnes Galli obtemperare coguntur? *Dederunt enim regnum suum & gloriam suam alienigenæ. Dixitque ei Regina: Tu eris super Domum meam & ad cuius Imperium cunctus populus obediet, & uno tantum Regni solo te præcedam.* Is est Cardinalis Mazarinus, pater Siculus, patria Romanus, dignitate Gallus, qui hac ingenii duplicitate fruitur, & idèd *Omnes domestici eius vestiti sunt duplicibus.* Ad quam explicationem OO. conticuit, & quietè audit alios, sic huius interludii progressum abrumpentes.

Multo nostro damno nos Hispanorum in Imperio potentiam sensisse, ut inculcant Gallici Plenipotentiarii, equidem investigatione dignum est, & idcirco singulatim petitis suffragiis quæstio procedere debet. Quod unicuique arrisit, meque primum Directorii Præses, tamquam illius Hispanicæ nationis notissimum Censorem, his verbis compellavit: *Houstu Hispano-Mastix*

Fœcundum concure pectus.

Statim de fastu, de modo incedendi, de ampullatis verbis, de tetricâ fronte, de vestitu peculiari illius gætis sermonem instituit; sed nusquam de illis rebus agi idem Præses declaravit,

ravit, quin peti exempla calamitatum per Hispanos in Germaniam illatarum, secundum huius epistolæ tenorem quæ modò pensitabatur. Efflagitavi temporis inducias, vt collectiones, quas domi habebam, consularem, & obtinui; cumque nihil profus reperiam quo hanc E. E. VV. assertionem tueri possim, enixè peto, vt si quid veri & probati ipsis occurrat, per citatissimos cursores mittant.

E regione mihi oppositum P. P. statim audire voluerunt. Ille quæ dixerant de vestitu, moribus, incessu, & loquendi modo Hispanorum, refutauit; comparatione cum Gallis factâ, quos tamquam Mimos, Histriones, Simias desultorias, & Funambulos Circulatores graphicè nimis representabat. Tam parum hâc parenthesis tulit Director, quin statim ad nodum difficultatis ipsum reuocauit, quem audacter admodum ilico soluit, vnicuique nostrum denuntians, se contra quemlibet magno pignore certaturum, quod nec Historiis, nec quouis alio documento posset doceri, vilo vniquam tempore Hispanos Imperium inuasisse, aut tantisper infestasse. Et hoc posito fundamento, cum illud à nemine impugnaretur, sic progressus est: Rex Hispaniarum è Germania originem ducit, Imperii Princeps est, sanguine & dignitate; cuius idè præsentem in hoc conuentu Deputatum intuemur. Non potest inter nos non hostis modò, sed nequidem alienigenæ loco haberi, quin amici, Socij, Fœderati, imò Fratris coniunctissimi; & idcirco ab iisdem omnino ho-

stibus quibus nos, & eodem tempore impetitur. Non Mediolanensis Ducatus Feudum Imperio denegat, quemadmodum Gallus Delphinatus, Ditionis Sebusianorum, & Comitatus Prouincia: Ciuitates & vrbes Imperii, vt Brisacum, Constantiam, Nordlingam, Rhinfeldiam; auxiliariis copiis aliàs liberauit; Gallus verò Brisacum & Rhinfeldiam occupauit; Constantiam verò & Nordlingam cū Suecis oppugnauit: Ditiones præterea integras ille quibusdam Imperii Principibus, vt Electori Coloniensi, propriis sumptibus & viribus recuperauit; Gallus verò alios Imperii Principes suis Statibus spoli- auit, vt episcopum Basileensem & Virodunensem: Ille pro defendendo Imperio ab anno M. D. C. XVIII. insignes nouem exercitus & plusquam octo auri miliones suppeditauit, cum Gallus pro eodem Imperio opprimendo & inuadendo parem auri sanguinisque Teutonici quantitatem consumpsit: Ille, contemplatione pacis Germanicæ, restitutionem gratuitam Inferioris Palatinatus (quem pro tot tantisque belli impensis possidet) libens volensque obtulit; vt Legatus Anglicus publico scripto contestatus est; Gallus, quæ vi aut dolo in Imperio obtinet, non modò retinere, sed nouis vsurpationibus augere prætendit, vt per antiqui Regni Austrasiæ toties buccinam recuperationem satis explicauit, licet nihil profus ex prædicto Regno ad Regis Galliæ Antecessores vniquam spectarit, cum nullatenus ipse ex Caroli Magni prosapia sit oriundus, & cum non natione Gallus sed Germa-

nus fuerit Carolus Magnus, Imperatorioque tantum nomine Regnum illud tenuerit.

XXVI. Ex quibus præmissis & antecedentibus, iste vehemens & semper ad dicendum paratus Orator, inferebat; malè de hac Diætâ sentire E. E. V. V. dum ipsa rebus in omnibus versatissimâ, imponere præsumat in iis, quæ nequidem notitiam plebeculæ fugiunt, & videri existimare, sibi rem esse cum vertiginosis, qui quæ infima sunt, suprema putent; qui reos ac hostes pro Iudicibus & benefactoribus habeant, qui ex solâ eorundem hostium, reorumque sententiâ optimè de Imperio meritos damnent ac eiiciant.

XXVII. Repentina hæc deductio mihi multum displicuit; præcipuè cum illius approbationem in omnium ferè oculis legerem, nõ verò sermonibus: cum enim vix quidpiam huic deductioni addi posse iudicarent, nutu tantum præeuntem sequebantur.

XXVIII. Deuenerunt tandem ad conclusionem Epistolæ vestræ, vbi in partem victoriarum Gallicarum Germaniæ Principes vocatis, quod passuè interpretati sunt: vbi etiam asseritis, eodem quo Bohemiâ fato, Germaniam ruituram; atqui Bohemiam corruisse negant, quin asserunt eandem hodie esse quæ fuit aliàs, eodem penitus vinculo, titulo & officio, Imperio coniunctam: quo verò iure ab Austriacis possideatur, satis demonstrasse Nicolaum Vernulæum cap. 4. Apologiæ pro gente Austriacâ, & Fabium Hercynianum in Appendice ad Cancellariam Anhaltinam: addunt, hanc de Bohemia quærelam

exoluisse; nisi fortasse rebelles illius Regni, ab omnibus verè Christianis Principibus damnati, eam postremis testamenti tabulis, legati nomine, Galliæ reliquerint, tanquam nouum in Austriacos seditionis tintinnabulum, & perduellionis incentiuum.

Repetitiones & toties geminatas exhortationes ad vnumquemque Principem Imperii de libertatibus, dignitatibus & iuribus recuperandis; non tantum nauseam sed indignationem sibi parere professi sunt; eam libertatem condemnantes, quâ membra capiti legem sint impositura; hanc dignitatem improbantes, quâ sacrosancta suprema Principis Maiestas violatur, & ea iura detrectantes, quæ perpetuam discordiam iam satis superque afflictis Germaniæ populis & ordinibus inferre debeant: non ob immensam hanc Coronæ Gallicæ in Austriacos inuidiam, (cui iam tot tantisque innocentium victimis litatum est) omnium gentium quietem ulterius turbandam, & reliqua societatis humanæ vincula dissoluenda: iam Augustissimum Cæsarem ad pacem procurandam veluti è solio descendisse, multaque Christianæ & Germanicæ tranquillitatis intuitu & affectu dissimulasse, quæ in Austriacum nomen, in Cæsaream Domum, in Imperatoriam dignitatem insultabant. Vno verbo, de suo iure iam ulterò remisisse, ad eandem publicam quietem assequendam, & idcirco à quibusdam FRIDENANDVM, non minus quàm FERDINANDVM, hoc est PACIFICVM, ex idiomate Germanico vocari; neque hoc sæculo, neque aliis retro ante lapsis, quempiam Au-

Ariacorum Principum vñquam à
Pacis conditionibus quas pepigerāt,
discessisse, quin integrā fide & ab om-
nibus approbatā constanter eas
obseruasse; secus verò Gallix Reges
cupiditatibus, commoditatibusque
suis eorundem pacis tractatum reli-
gionem posthabuisse; vt recenter e-
videntissimè ostēdit Georgius Braud-
lacht I. C. V Westphalus in sua hi-
storia Pacificationum Austro - Hi-
spano-Gallicarum.

Hæc sunt Excellent. Domini, quæ
singulari obseruatione mihi digna vi-
sa sunt, & etiam E. E. V. V. promptā
communicatione; vt illis attentis
& serio perspectis, maturius deinceps
rebus suis consulant. Monebo de re-
solutione istius. Conuentus quæ ad-
huc in suspenso manet, donec vnus-
quisque Deputatorum ad suos Prin-
cipales rescripserit, & distinctionem
instructionem habuerit, quam intra
paucos dies præstolantur. Credant
E. E. V. V. me nullatenus officio meo
defuisse, nec defuturum, sed

*Non est in Medico semper reueretur
(vt ager:*

*Interdum doctâ plus valet arte
(malum.*

Itaque si votis & sollicitudinibus
meis successus non respondeant,
spero quodd E. E. V. V. cum se Comi-
tes nuncupent, pro sua Comitatu me
excusatum habebunt, &c.

Non fini t verecundia me hîc dei-
promere ea omnia quæ præstiti, ad
mitigandos animos & temperandam
multorum acerbitatem, quâ in E. E.
V. V. ferebant. Sufficit quodd teste
conscientiâ asserere possim, me tan-
tum hac in parte non Gallia modò,
sed E. E. V. V. personis inseruuisse,
quantum operis difficultas patieba-
tur: eorum verò quæ tam in Galliam
quàm in E. E. V. V. proposita & agita-
ta fuerunt, pauca omitto, & maximâ
ingenuitate in illis referendis vtor, vt
sine furo ac ornamentis vniuscuius-
que figuram & dicendi modum ex-
primam; & idcirco veluti in Scena
Actores introduxi, quo magis E. E.
V. V. illorum intentiones

perscrutarentur.

EPISTOLA PRIMA,

A D.

DIÆTAM FRANCOFURTENSEM.

Inscriptio erat talis :

A Messieurs, Messieurs les Electeurs, & Princes & Estats
du S. Empire, assemblés à Francfort.

REVERENDISSIMI, SERENISSIMI,

A C.

CELSISSIMI PRINCIPES.

*V*AS singulis Imperii Principibus dedimus litteras, harum exemplū ad Celsit. Vestras mittimus, quotquot sunt Francofurti de rebus gravissimis consultantes. Gravior quidem consultatio nulla est, quam cum de Statu & de foribus agitur, sed & nulla brevior. Nisi sibi quisque vestrum caveat, decedet ipsis multum de dignitate, atque etiam libertate. Cautio autem hac est, ut Monasterium Westphalorum conveniant, publice pacis tractationi, in qua salus Germania tantoperè vertitur, interfuturi; antehorè & auctore Christianissimo Rege (quod

à nobis prolixè offertur) usuri. Neque vero Rex maximus, etsi societatem Germanicam plurimi faciat, adeò enixè presentiam vestram urget, quasi illà carere non possit. Tot opibus enixo, tot victorius aucto, atque in primis divinà providentià confiso, non multis defensoribus est opus. Vestris Celsit. prospiciendum videtur, ne in constituendis rebus suis tanto fideriussore, quantum ipse est, careant. Nos studia in hanc rem nostra & ad aliud omne officii genus promptissima pollicemur. Monasteriū Westphalorum die VI. Aprilis M. DC. XLIV.

Celsit, Vestr.

Observantissimi

CLAUDIUS DE MESMES
SERVIENT.

S 3

EPISTO.

EPISTOLA SECUNDA,
AD SINGULOS
SACRI ROM. IMPERII
PRINCIPES.

SERENISSIME PRINCEPS,

VT pridem Gal-
lia, ut cupide pa-
cem, totâ Chri-
stianitate sancti-
tam voluerit,
nec Celsitudo
Vestra nec de
Germania Pro-
ceribus quisquam nescire potest. Anni
iam nobis quinque in hanc rem intentis pe-
rierunt, cum tandem conspirare nobis-
cum visum, & in idem publica tran-
quillitatis studium trahi Dorus Au-
striaca Principes. Pepigimus Hambur-
gi utriusque partis cum potestate legati,
tempusque & locum habendo conventui
ediximus. Pactionem proximè conse-
cuta sunt & Gallia & Suecia ratu habito-
nes; Imperatoris & Regis Catholici non
sunt consecuta. Exacto deinde anno,
Adversarii quieti rursus consilia am-
plecti, & pactis conventis subscribere.
Vi primum pacis spes illa rediit, Lutetiâ
moturi eramus. Intercessit luctuosa mors
Regis nostri, gloriosissima memoria, qua
non est passa nisi rebus domi constitutis,
aliud foris agitare. Ineunte verò Re-

guum felicibus auspiciis LUDOVICO
IV. Regina Matri ac Regenti, sapientissi-
me iuxta & sanctissima Principi nihil an-
tiquius fuit, quâ votis mariti defungi, pu-
blicamq; omni ope promoveri concordia.
Ipsius mandato statim profecti Hagâ uer-
fecimus, & Belgii Ordines, huc quoque
propediem legationem adornaturos, in
nostram sententiam adduximus. Ni-
mirum pacis diuturnitati prospicientibus
nobis cautio fuit, ut neque sine belli sociis
ullo modo, neque cum iis indiligenter res
tanta ageretur. Nunc a nulla re impa-
rati adsumus, nec in nobis mora, nec in
Fœderatis erit. Utinam eandem Cæsa-
rianis viam insistere visum esset, & vos,
Germania Principes, magnam institui
operis materiam, ad congressum hunc ac-
cessere; expeditiones exitus haberet nego-
tium, & seriorem agi crederemus. Tam
verò nullus hic ab universis Imperii Or-
dinibus, nullus a singulis ablegatus. Vbi
sunt quorum maximè causâ bellum su-
sceptum est, & feliciter gestum? ubi illa
voces Amnistiam flagitantium, & que
nunc ultro se offert, instaurandi Imperii
occasionem? Hanc vel precipuam inter
belli

belli causas sibi statuerunt Galli Suecique, ac publice contestati sunt: eo consilio arma sumpserunt, non nisi reddita Germania libertate ponenda. Id secus interpretari Austriaci, ita accipi voluerunt, quasi res sua Regnis solummodo cordi essent, commoda vestra obtenderentur. Virtus partis sincerior fuerit oratio, magna alterutrius mercede hic pareffet.

Nunc demum detrahenda est persona, proficiendumque palam in hoc conventu, qui sibi quisque bello parari voluerit. Accedat igitur Celsissimus Princeps, veniant in rem praesentem quotquot sunt Germania Proceres, consiliorum factorumque nostrorum testes futuri, atque haud dubie adiutores. Sane, si rite atque ex ordine publicam Europae causam auspiciari, & absolvere fas est, non nisi cum Imperatore & Statibus, simul ac semel, transigatur oportet. Neque enim ius belli & pacis ei uni competit, neque Gallia, quae Germanicam prae tulit & constanter tutata est libertatem, in eaque non parum praesidii sibi esse sentit, hac legitima Imperii & propria securitatis fundamenta convelli patietur unquam.

Noſcunt omnes, feriem istam bellorū quibuscum tamdiu Christianus populus misere conflidatur, ab isto ferme capite fluxisse, quod neque Principibus, neque Ordinibus Imperii suus honor habitus sit, sua iura servata, nonnullis etiam Dominiis, imò & ipsa Corporis libertas, erepta fuerint. Quae verò ad omnes ab ipsis Imperii primordiis, ac primum latis legibus pertinerent, ea ad unum fere contraxit paucorum potentia. Quid opus est verbis iam diu circumfertur, Domum Austriacam Europae Mores etiam moliri:

bas in tanti adificij constituere in summo dominatu Imperij Romani, ceu centri Europae. Hac ut stabiliat, omnia Martis iura, vim legum, & munia Magistratum Ordinibus Imp. paulatim ire ademptum. Sola certè Electores & Principes aliquot in exilium egit; sola haec armorum ius sibi asseruit, & nunc quoque Francofurti in eo tota est, ut sibi sola vindicet tractanda pacis arbitrium. Quod nisi Celsitudo Vestra, ceterique quibuscum diuisum Imperium Caesar habet, mature prohibuerint, actum est de libertate Germanica; iactum firmatumque fundamentum Monarchiae ubique regnatura.

Cum verò Dei beneficio ita se dent tempora, ut liceat tantis malis mederi, eiusque rei causam frequentes Foederatorum Principum legati Monasteriam Westphalorum & Osnabrugam conuenerimus, imposituri tot conatibus pulcherrimum finem, hortamur Celsit. Vestram nomine Christianissimi Regis, ne cum publicae rei, tum priuatae in tantam omnium expectatione desit, & suos continuo Ministros mittat, daturos nobiscum operam, ne armis iam penè parata, tractatu dilabatur cautio communis securitatis. Idcirco Celsit. Vestra, & vniuersis Imperii Ordinibus saluum conductum impetramus, nec nisi impetrato pacis negotium processisset: certe unum fuit è preliminaribus in quo diutius haesimus. Renuerat omnino Imperator: longo post tempore concedebat iis verbis, quae infra dignitate vestrae essent, eam sententiam, quae auctoritatem nullam praestaret. Vobis prouidendum est, ne quod tandem magnam contentione vestri causam expressimus, insuper habeatis. Sin ita visum fuerit, si tantam inanis rei bene gerenda opportunitatem

tatem corrumpi; pace vestra dictum sit, hac non erit vestra pax. Compositis ceteris Europe partibus sola Germaniâ de statu delecta, non tantum à soluto legibus Imperatore, sed etiam ut è re Hispanorû fuerit ab extremis Gadibus aut bellandi, aut quiescendi suspensas habebit rationes. Itaque negotium Germanorum imprimis agitur. Quanto suo mala, quam miseranda patria calamitate summum illud in Imperio Imperium ipsis steterit, superfluum est eloqui. Experti sunt, & Pragensis pax fidem facit. Si vocatis, ut par erat, omnibus Imperii Principibus instituta fuisset illa tractatio, profectò libera gravisque sententia dicta fuissent, & incendium istud, quo Germania finitimaque provincia arserunt, quodque hodie ne ruinâ quidem restinguitur, numquam foret excitatum. Sensissent, qua pollet prudentiâ, Ordines, sub vomine eiusmodi pacis, irritamenta belli latere, ut docuit euentus: quâ pollet autoritate, monuissent avertissentque. Tot malis ac triste experientia doctos, vix credimus seferendum præteriri passuros, in hoc maxime loco ubi de summa rerum agitur. Nec si liceat ipsis per Imperatorem (& quidem facile licebit) alibi seorsim Collegium habere, nullius qua hic gerentur inscitis & inconsultis, salva dignitate consentient. Moti scilicet celeberrimo Conuentu, tanti Principes in loco peregrino starent, additamentum partium. Sed non solum in eo vertitur dignitas, vana illa sunt & iras mutantur. De iure, de foris res est. Magnis itineribus hunc diffusum maniare rurum ad ipsos perferentur) ac canorum ignari; neque sincerum quisquam audirent, quod aliter quam est, referri ipsis, alterius interesset. Nimirum in tantis & impeditissimis negotiis; os ori admauendum est, omnia coram administranda:

Internunciis, Epistolis, relationibus quodcumque lubitum est, interpolatur facile adulteraturque. Animaduertant denique, in peculiaria illa comitia gratiam facile irrepere (sordidum enim ibi esse locum vix quisquam suspicari audeat) ut vis sit, omnia Imperatoris arbitratu gerantur necesse est. Quod non perinde usu venit in maioribus comitiis, ubi numerus & autoritas aequitati suffragantur, veritatem in aperta luce collocant. Quæ quidem etsi aliter quam veremur casura, nullus prestare possit; quis moram pensabit pacis tam opere concupita; cuius miros amores cum profiteantur Casariani, non est cur ad ambages confugiant, quæ necessario succidanea & subordinata illa comitia consequetur. Postremo, quis non iure metuat, ne inter longiores moras, ex subitis armorû casibus nova consilia capiantur, quibus negotiû pacis omnino intercidat?

Hæc sunt, Celsissime Princeps, quæ ex munere nobis imposto Celsi. Vestra significata oportuit, pro publico quidem. at singulari Imperii Principum bono, si serid animum adiecerim. Sin autem cunctatione sua, (quod absit) vel ad verariorum artibus fiat, ut presentissimam opem ferenti, eosque in partem victoriarum vocanti amicissimæ Regi non auscultent, frustra postulat, errore an culpa amissum Imperii decus quaesierint, frustra auream Bullam, Constitutiones Imperiales, Transactionem Passaviensem, frustra Capitulationem & Sacramenta Cesarum, aut sanctionem Pragmaticam, obsoleta nomina, imploraverint. Vnius Domus patrimonium in Germania, & quo Bohemia fato, primarium membrum, eodem utique totum Imperii corpus corruet. Denique sic habeat Celsitudo Vestra, & quotquot estis Germania Principes, pristinam dignitatem, iura, libertatem, aut hic recuperanda esse, aut nullibi: talique impostorum fortuna usuros, qualem sibi communicari consilium in hoc Christiani orbis senatu fuerint. Datum Monasterii in Westphalia die VII. Aprilis M. DC. XLIV.

Inferius

Celsitudini Vestre
ad omnia officia paratissimi,

EPIGRAMMATUM
FASCICULUS
DE LITTERIS,

A

LEGATIS GALLI-
CIS PER GERMANI-
AM SCRIPTIS,

VIII. EID. APRIL. CLD. IXC. XLIV.

DECADES TRES.

CLD. IXC. XLIV.

T

EPI-

EPIGRAMMATUM DECAS PRIMA.

I. Ad Lectorem.

Vos legis, oblitos dedit indignatio versus;
Et voluit nugas, Lector amice, meas.
Dum scribunt Galli Satyras, Epigrammata redde:
Talis non poterat iustior ulla dari.
Carmina si placeant famosis scripta tabellis,
Nunc Decades, totidem post dabo Chitades.

II. In Legatos.

CÆSARIS Augusti nomen famamque lacescis,
Per populum sparsis, Gallo, voluminibus.
Solicitas Proceres; Vrbes compellis; Et omnes
Imperii Cives dissociare studes.
Ergo venis nostris admissus sedibus hospes,
Ut Patriæ probrum, perniciemque struas?
Scilicet haud curas, populorum rumpere iura,
Et, quam sanxerunt publica pacta, fidem.

III. De Litteris.

Vixgressuro tulerat legatio Gallica Pacis:
Colloquio, quin mox, Arma Vtrumque canat.
Dum Caput Imperii, missis quacumque libellis,
Ipsaque de Membris vellere, Membra cupit.
Hoc non est terris optatam reddere Pacem:
Hoc est bellorum velle referre facem.

IV. De Inscriptione litterarum ad Co- mitia: Messicurs.

Dicite, Grammatici, num congrua scriptio vobis,
Lemmate dum Gallo, charta Latina datur?
Fortè solacisimum si fecit epistola verbis,
Id leve; maiorem re tamen ipsa facit.

V. Ad verba Litterarum: Sed & nulla brevior.

Nulla Status Vitae satis cunctatio longa;
 Illam nisi faxit litera longa breuem.
 Si modo tam facilis res hac tibi, Galle, videtur;
 Vt credam, cur tu non breviora facis?

VI. Ad verba: Atque etiam Libertate.

EN Libertatis Vindex, qui publicus hostis
 Cunctos fortunae exiit atque Statu:
 Imperii populos qui subingat, & studet omnes
 Germanos fieri Gallica mancipia.

VII. Ad verba: Authore & adiutore Christianissimo Rege.
 In Legatos.

Non querit CÆSAR, quid Gallica facillit Anla;
 Quid Dux Vindocinus, quidve Sedannus agant.
 Arbiter & nostris vis Censor rebus adesse,
 Galle: domi cura, res & habeto tuas.

VIII. Ad eadem.

Cunctas quas habuit causas Germania, Summi
 Has semper liquit CÆSARIS arbitrio:
 At nunc, nostrarum quae sunt discrimina rerum,
 Esse sub externa cognitione volunt.
 Moribus antiquis veniet Concordia: verum
 Vindice, vel Gallo Iudice, non veniet.

IX. Ad verba: Rex Maximus.

Henrici, Caroli, facta inchoyta Constantini,
 MAGNORVM celebrat nomine posteritas.
 Ipse puer, titulos superat LUDOVICUS Aunorum?
 Et necdum Magnus, Maximus esse queat?
 Qui Delphinus heri, si nunc Balana; puellam
 Hercule maiorem saecula nostra dabunt.

X. Ad verba: Societatem Germanicam.

Germanos, Socios & dicit Gallus Amicos:
 Credo, leoninam vultis amicitiam.

EPIGRAMMATVM DECAS ALTERA.

DE LITTERIS AD PRINCIPES IMPERII.

I. Ad verba: *Vt pridem Gallia.*

*Am dudum cupidam Pacis se Gallia dicit,
Undique quæ turbas fœdera & arma movet.
Sis satis est fictis populos eludere verbis;
Fallere, mentiri, genus ea moris habet.*

II. Ad verba: *Anni iam nobis quinque.*

*S*eptima iam Messis spectat praludia Pacis,
Dum Gallus variâ protrahit arte moras.
Cur tam fera venit nostris Pax debita terris?
An quia stat Gallus Paxque quiesque domi?

III. Ad verba: *Tota Christianitate sanctam.*

*G*allia bellorum nutrix, inimica quieti,
Cunctas quæ gentes undique ad arma vocat;
Quæ coniuratos in Christum concitat hostes;
Quæ Transivanum, quæque Acheronta movet;
Quæ Cataloniacos, Lusitanosque rebelles
Armat, & in Regem bella cœre docet;
Non expectatum quæ Dano suscitât hostem,
Auspice quo cœpit tam bene Pacis opus:
Cum totum Bellis nunc penè impleverit Orbem,
Sanctum Pacificæ nomen habere cupit.

IV. Ad verba: *Belgii Ordines.*

*O*Mnia quæ miscet, fax & semina malorum,
Gens Batavum, Paci denique turba gravis;
Hanc vocat ad Pacem, renovato fœdere Belli,
Gallia. Non tali Pax eget auxilio.

V. Ad verba: *Neque sine belli sociis.*

*N*on nisi coniunctis vult Pacem Gallia Suecis,
Hassis, & Batavis, Allobrogumque Duca.

Ingit & ignotos socios quoscumque: ciendi
Sic Transivannus, Sarmata, Turcus erunt.

VI. Ad verba: *Annulla re imparati adsumus.*

Qua mandata dedit tractanda Gallia Pacis,
Bellorum causas Iustitiamque movent.
Res caret exemplo: ferrum miscetur Olive,
Et quam fert Pacem dextra, sinistra negat.

VII. Ad verba: *Amnistiam flagitantium.*

Ad CÆSAREM Augustum.

Traiano melior, terrarum gloria, CÆSAR,
Tanto quo constat Præsida nostra salus.
Das libertatem vincētis; das premia victis;
Sontibus indulges; dasque reis veniam.
Quin etiam votis poscentibus, apta quieti.
Das Amnistia munera supplicibus.
Si semel optata dederis solatia Pacis,
Dicēris cunctis, esse Pater Patria.

VIII. Ad verba: *Non nisi reddita Germania Libertate.*

Publica Libertas Gallorum obtenditur armis:
Regnandi studium palliat iste color.
Hac arte, uternis petitur Germania Bellis,
Quam (nisi se vincat) vincere nemo potest.

IX. Ad verba: *Europa Monarchiam.*

Omnes hos populos fors aut natura dederunt,
Quos regit AVSTRIADVM Casareana Domus.
Per fas, perque nefas, vi, ferro, fraude, doloque
Invadit cunctos Gallia finitimos.
Eicit Alsatia Dominos, stirpemque Lothar I;
Incumbit Rbeno, teque, Mosella, petit.
Quin etiam scriptis Gentes sibi vendicat omnes,
Atque ipsam, latē quā patet, Imperium.
Exhibet Europa dominata schemata: Nonne
Ista Monarchiam cogitat Ambitio?

X. Ad verba: *Principes aliquot in exilium egit.*

E Xilus Procerum, vinculis, fisci que rapinis,
 Et nuper tremuit Gallia supplicis.
 Extorres, Matrem, Fratrem, Regisque Propinquos
 Vidimus; & nostris occidit illa locis.
 Non fert crudeles tellus Germana Tyrannos:
 Non hac Austriacis cognita Caesaribus.

EPIGRAMMATVM
DECAS TERTIA.I. Ad verba: *Vt è re Hispanorum fuerit.*

In Legatos.

Ispano Caesar quod tam coniungitur arde,
 Vincula sunt Thalami, Sanguinis & Fidei.
 Sed tibi Turcus adest; tibi Tartarus, atque Ragescus.
 Quenam sancta magis fœdera, Galle, putas?

II. Ad verba: *Obsoleta nomina.*

In eisdem.

A Vrea Bulla, sacra pactum, Pacis que prophana;
 Regia lex, omnis Sanctio Pragmatica;
 Antiquæ leges; & nomen inane vocamur.
 Parce precor: Salicam quis tibi, Galle, dedisti?

III. De Litteris ad Civitates Imperij.

N On satis est Proceres scriptis concire, sed ipse
 Tentandum pariter Civicus Ordo fuit.
 Magnidicis captat verbis; blanditur, & instat;
 Et quod Leno solet, Gallica charta facit.
 Non ista populus corrumpitur arte fidelis:
 Hoc fel melle laet; vina venena ferunt.

IV. Ad

IV. Ad verba: *Qui civitatibus vestris non solum
bene velit.*

H Agendā docet, Colmaria dicit, & urbes
Alsatice, Galli qua sit amicitia:
Hocque Verodunum, Metis, Tullumque loquuntur,
Portio Romani non minima Imperii.
Milite, praesidiis, censuque exhausta fatiscunt,
Externoque iacent oppida lassa iugo.
Id Galli studium, tam mollia verba sonantis:
Hic Libertatis testificatus amor.

V. Ad verba: *Singulari studio vos Gallia nostra complectitur.*

Mirus amor, nostras quo Gallus diligit Vrbes:
Gracas dilexit sic quoque Rex Macedo.

VI. Ad Cæsarem Augustum.

Debuerat Gallas Vulcano tradere chartas,
Aut fera carnificis dilacerare manus.
Hoc tua non patitur, Caesar, Clementia: Mitis
Semper & invictus, Victor es ipse Tui.

VII. Ad Germaniæ populos.

Armis atque fide semper, Germane, cluisti;
Qua laus est priscis iam data temporibus.
Armis invictum, quia scit te Gallia, tentat
Artibus & variis sollicitare modis.
Degeneres animos nescit tua mascula virtus,
Fluxa nec est Gallâ garrulitate fides.

VIII. Ad Insigne Imperij, Aquilam.

Aspice, quam gracili succurrit guttere Gallus:
Nil gallicinium. Regia curat avis.

IX. In Legatos.

Eloquio polles, Messini: sed que tua venit
Scriptio, plus fellis, quam Ciceronis habet.

152
Es circum spectus tu Seruienne: sed ista,
Ambobus vellem lecta fuisse oculis.

X. In Gallicum novorum compilatorem.

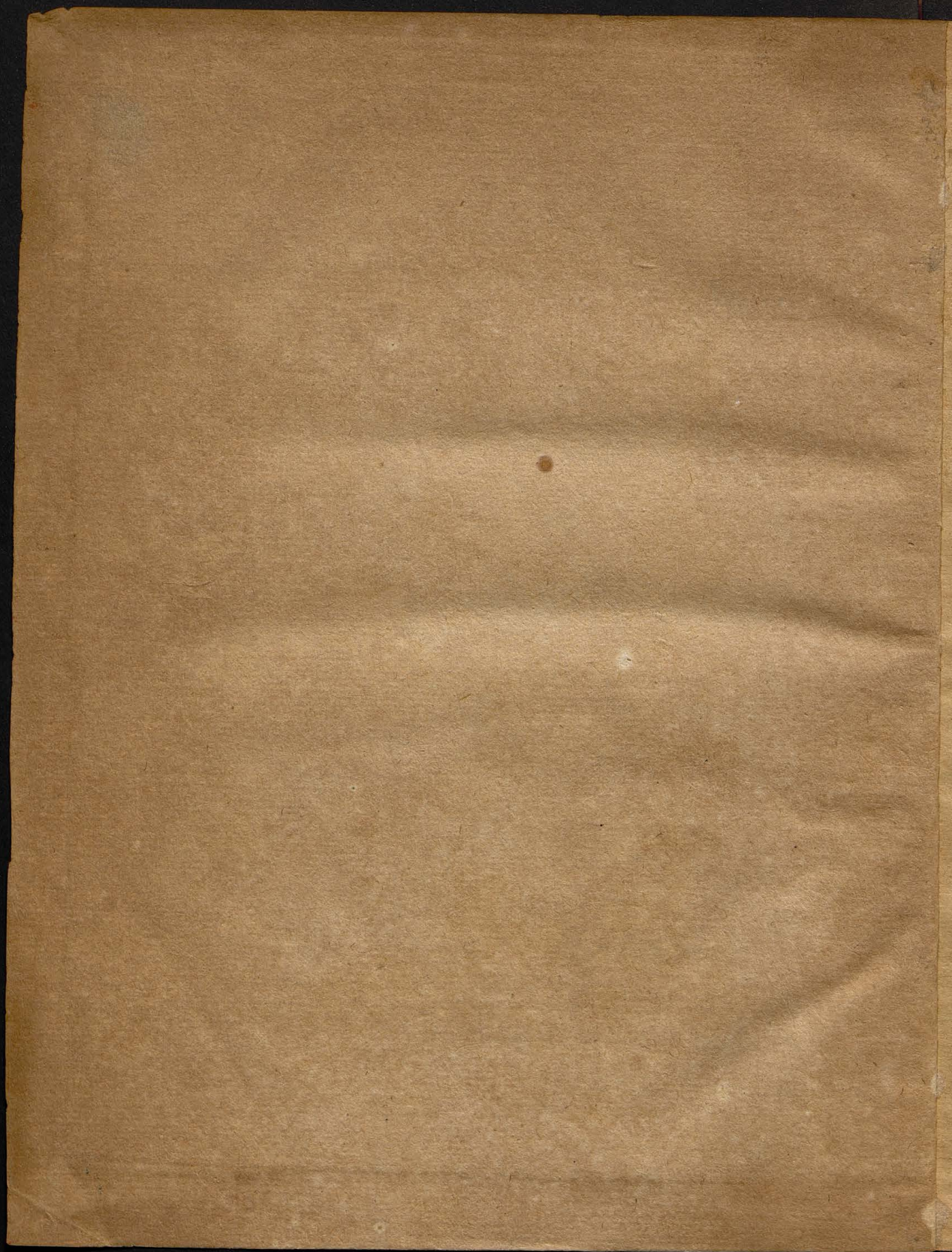
Quicquid agit rerum lectus pro pace Senatus:
Quicquid & arcani convenit esse loco:
Ipsas, de quibus est nobis nunc sermo, tabellas,
Gallica Gazette pagina dat populo:
Mendax tam ficti quam facti nuntia. Gallus
Secretinet populos, Marte vel Arte suos.

F I N I S.

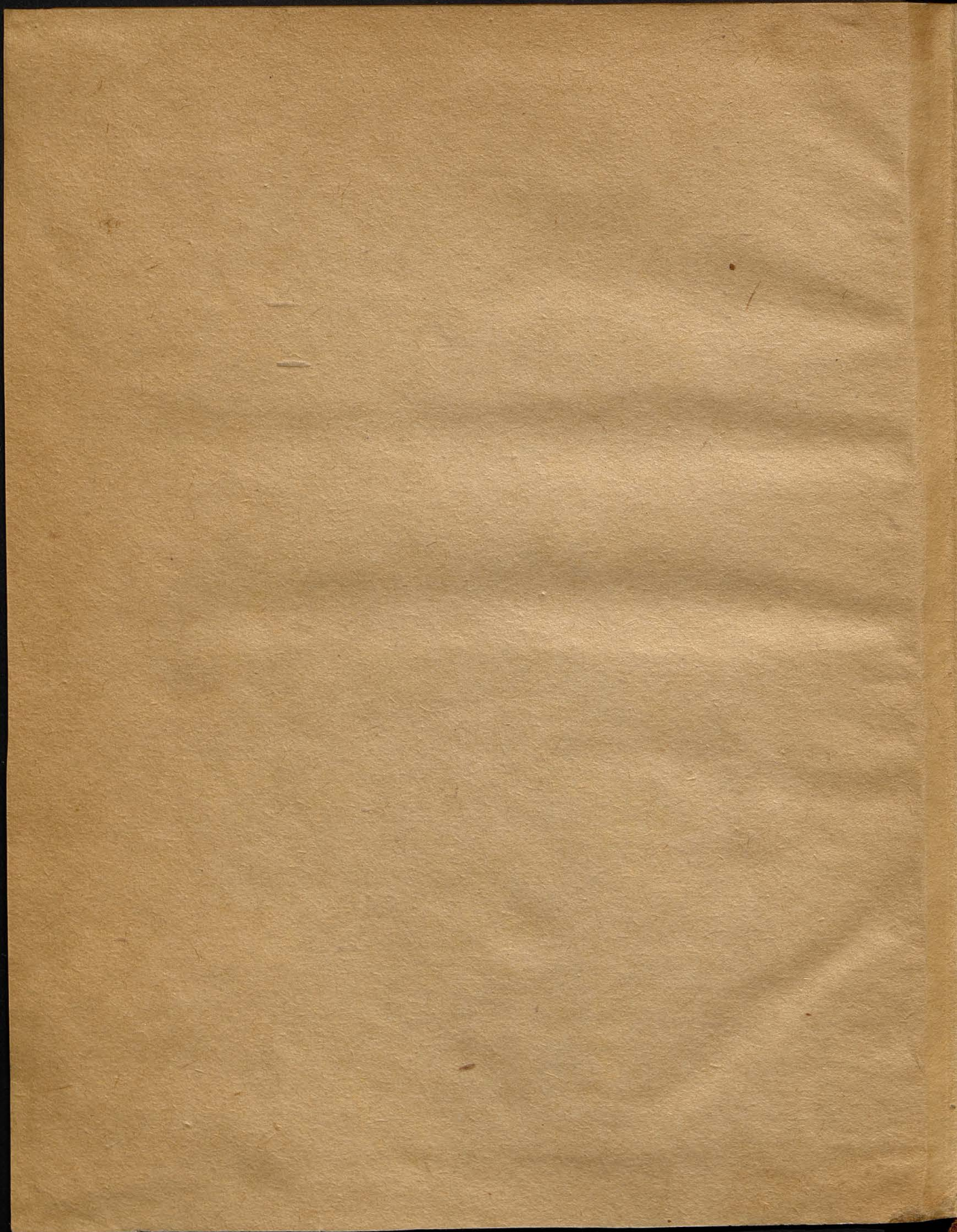

Biblioteka Jagiellońska

stdr0017760

